

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 290 (8017) BAZAR, 23 dekabr 2018-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Yeni Bakının baş müəllifi

İlham Əliyev böyük zəhmət və fədakarlıqla ölkə paytaxtını yenidən tikib-qurur, gözəlləşdirir

Azərbaycanlı adını daşıyıb Bakını sevməyən varmı? Yəqin ki, yox! Azərbaycanca doğulan hər bir insanın ağıl-kəməndən ən böyük arzusu Bakıya gəlmək, Bakını görmək olur!

Bakıda doğulmaq isə Tanrının insana qismət etdiyi xoşbəxtliklərdən biri sayılır.

Bakı arzular şəhəridir!
Bakı şəhərlərin gözəlidir!
Bakı hamımızın qürur, iftixar ünvanımızdır!
Bakı iqtisadi, siyasi, mədəni, mənəvi, intellektual mərkəzimizdir!

Ən nəhayət, Bakı hamımızdır!
Çünki hamıya eyni məhəbbətlə qucaq açıq!
Çünki heç kəsə fərq qoymadan hamıya eyni nəzərlə baxır!
Çünki hamıya eyni qonaqpərvərliyi, mehribanlıq göstərir!
Çünki heç kəmdən heç nəyini əsirgəmir!
Həm də təmənənsizdir, böyükdür, əzəmətlidir, qədimdir, eyni zamanda yenidir, müasirdir, gəncdir!

Biz hamımız Bakını sevsək də, onun inkişafına, böyüməsinə və gözəlləşməsinə, tanınmasına və məşhurlaşmasına eyni dərəcədə töhfə vermirik. Bəlkə də verdiyimizdən çox tələb edirik, umuruq! Amma Bakının bugünkü səviyyəyə çatmasında misilsiz xidmətlər göstərənlər də var!

Deyərlər keçmişini unudan gələcəyini qura bilməz! Müdrik deyimdirlər!
Həm də təkə keçmişimizi yox, vətənin, xalqın, dövlətin naminə görülən işləri də unutmamalıyıq, üstəlik obyektiv qiymətləndirməyi də bacarmalıyıq!

Yaşlı nəslin nümayəndələri köhnə Bakını yaxşı xatırlayırlar: əyri-üyrü küçələr, yastı-yapalaq evlər, neft və qaz qoxulu hava, günlərlə cəvriyan edən xəzri və gilavər, yad dildə danışan şəhər...

Həm buraya çörək dalınca, neft mədənlərində işləməyə gələrdi...
Böyük Vətən müharibəsi dövründə isə şəhər tamamilən sönmüş, yoxsullaşmışdı...

Ardı 4-cü səh.

İLHAM ƏLİYEV zirvələri

Azərbaycan Respublikası dövlət müstəqilliyinin 27 ili ərzində dərindən və hərtərəfli böhrandan qlobal dəyişikliklərə və böyük inkişafa doğru məsuliyyətli və şərəfli yol keçmişdir.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev ölkəmizi böhrandan çıxarmış və gələcək inkişafın mühüm təməllərini atmışdır.

Ardı 6-cı səh.

İlham Əliyevin iqtisadi islahatları uzun müddət inkişafı təmin edəcək

Hər bir ölkədə onun inkişaf səviyyəsindən və dövrün tələbindən asılı olaraq daim iqtisadi islahatlar həyata keçirilir. İqtisadi islahatlar isə iqtisadi sistemləri və formaları səmərəli dəyişməyə yönəlmiş mürəkkəb və çoxmüddətli bir prosedir.

İstənilən iqtisadi islahatın əsas məzhi onun innovasiyalı xarakter daşmasıdır. Çünki hər bir islahat başqasını təkrar etmir, onun həyata keçirilməsinin özünəməxsus xüsusiyyəti və şərtləri olur.

Ardı 9-cu səh.

Vladimir PUTİN:

- Siz həmvətənləriniz arasında və xaricdə haqlı olaraq təcrübəli və uzaqgörən siyasi xadim, öz ölkəsinin həqiqi lideri kimi nüfuz qazanmışınız. Bizim aramızda yaranmış münasibətləri yüksək qiymətləndirirəm.

Nursultan NAZARBAYEV,

Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti:

- Sizin ali dövləti fəaliyyət sahəsində çoxillik təcrübəniz, xalqımızın rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəlmiş gərgin səyləriniz bundan sonra da Azərbaycanın firavanlaşmasına və davamlı inkişafına sanballı töhfə verməkdə davam edəcək.

Emoməli RƏHMON,

Tacikistan Respublikasının Prezidenti:

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsində çoxşaxəli fəaliyyətiniz Sizə, haqlı olaraq, həm öz ölkənizdə, həm də onun hüdudlarından uzaqlarda hörmət qazandırb.

Sooronbay JEENBEKOV,

Qırğız Respublikasının Prezidenti:

- Azərbaycan Respublikası Sizin rəhbərliyi-nizlə inkişaf edən ölkənin gələcək tərəqqisi və Azərbaycan xalqının həyatının yaxşılaşdırılması yolunda inamlı addımlar atır.

Şavkat MİRZİYOEYEV,

Özbəkistan Respublikasının Prezidenti:

- Əsrlər boyu dilimizin və dimimizin, dəyərlərimizin, ənənələrimizin və mədəniyyətlərimizin

mizin ümumiliyi sayəsində birləşən xalqlarımız arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə Sizin sanballı töhfənizi yüksək qiymətləndirirəm.

Vladimir VASİLYEV,

Dağıstan Respublikasının rəhbəri:

- Siz uğurlara imza atmış bir dövlət xadimi kimi Azərbaycan Respublikasında sabitliyin və firavanlığın qarantısınız. Sizin müdrikliyi-niz, uzaqgörənliyi-niz və geniş dünyagörüşü-nüz sayəsində bu gün Azərbaycan Respublikası dinamik inkişaf edən bir dövlətdir.

Rəşid ALİMOV,

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi:

- Azərbaycan Sizin müdrik rəhbərliyi-nizlə cəmiyyətin bütün sahələrinin müasirləşdirilməsi yolunda ardıcıl və dinamik surətdə irəliləyir. Sizin zəngin siyasi təcrübəniz və yüksək peşəkarlığınız Azərbaycan xalqının rifahının yüksəldilməsi naminə mürəkkəb məsələləri qətiyyətlə və ardıcıl olaraq həll etməyə imkan verir. Sizin dünya miqyasında yeritdiyiniz uzaqgörən və pragmatik siyasətiniz, ölkənin milli mənafeələrini qətiyyətlə qorumaq və müdafiə etməkdə xüsusi bacarığınız sayəsində Azərbaycan regional və beynəlxalq gündəlikdə olan ən mühüm məsələlərin həllində fəal rol oynayıb.

Tarixinin ən qüdrətli dövrünü yaşayan Azərbaycanın dövlət quruculuğu təcrübəsi artıq dünyada mükəmməl örnəklərdən biri kimi qəbul edilir

"2018-ci il ölkəmiz üçün uğurlu il olmuşdur. İlin əvvəlindən qarşımıza qoyduğumuz bütün vəzifələr uğurla və vaxtında icra edilir. Azərbaycan 2018-ci ildə öz dinamik inkişafını təmin etmişdir və ölkəmiz əmin-amanlıq, sabitlik, təhlükəsizlik şəraitində yaşamışdır".

Dövlət başçısının sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında səsləndiriyi bu fikirlər 2018-ci ilin real mənzərəsini göz önündə canlandırır. Dövlət başçısı İlham Əliyevin siyasi, iqtisadi, hərbi, sosial, humanitar və bir çox sahələrdə həyata keçirdiyi uzaqgörən, uğurlu siyasət nəticəsində dinamik inkişafa nail olunub, ölkəmiz bu gün məhz bu inkişafın sayəsində beynəlxalq arenada öz mövqeyini gücləndirir və əsl söz sahibinə çevrilir.

2018-ci ilin sosial-iqtisadi uğurları

Bu ilin ən böyük uğurları sırasında regionun inkişafı, iqtisadi imkanların genişləndirilməsi baxımından önəmli olan Xəzər dənizinin hüquqi statusuna dair Konvensiyanın qəbul edilməsini xüsusi vurğulamaq lazımdır. Azərbaycanda dünyanın ən böyük təşkilatlarından biri olan

Qoşulmama Hərəkatının xarici işlər nazirlərinin Qara dəniz konfransının, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında tərəfdaşlıq əlaqələrinin gələcək inkişafına yeni imkanlar yaradacaq görüşlərin keçirilməsi, eləcə də enerji siyasətimizin inkişafının növbəti uğurlu layihəsi olan "Cənub qaz dəhlizi"nin açılışı, qarşda Türkiyə Respublikasında XXI əsrin enerji tarixinə qızıl həflərlə yazılan TANAP layihəsinin açılış mərasimi, eyniadlı qaz kəmərinin istifadəyə verilməsi başa çatan ilin ən uğurlu iqtisadi göstəriciləri hesab edilə bilər.

Carf ilin oktyabr ayında İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Türkiyənin İzmirdə ümumi neft emalı gücü 10 milyon ton təşkil edəcək "Star" Neft Emalı Zavodunun açılışı, Xəzər dənizi-

nin ən böyük limanı olan Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının istifadəyə verilməsi ölkəmizin dinamik iqtisadi yüksəlişinin bariz sübutudur. Həmçinin beynəlxalq humanitar əməkdaşlığın dərinləşməsi üçün çox önəmli hadisəyə çevrilən 90-dan artıq ölkədən 400-dən çox xarici qonağın iştirak etdiyi Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumunun keçirilməsini və bir çox önəmli hadisələri sadalamaq olar. Bütün bu göstəricilər ölkəmizin beynəlxalq maliyyə institutları və aparıcı təşkilatlar tərəfindən dünya ölkələri arasında ən etibarlı və sağlam tərəfdaş kimi tanınmasına şərait yaradıb ki, bu uğurlu inkişafın təməlinə də Prezident İlham Əliyevin dəstəyini, uzaqgörən siyasəti dayanır.

Ardı 7-ci səh.

Yaponiyanın İmperatoru Əlahəzrət Akihitoya

Əlahəzrət! Ölkənizin milli bayramı - Təvəllüd Gününüzün münasibətilə Sizi və Sizin simanızda xalqınızı şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından təbrik etməkdən məmnunluq duyuram. Belə bir xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı və xoşbəxtlik, dost Yaponiya xalqına daim sülh və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 dekabr 2018-ci il

Rİ.Usubovun "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Azərbaycan Respublikasında hüquq mühafizə orqanlarında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə Ramil İdris oğlu Usubov "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 dekabr 2018-ci il

Y.M.Muradovun "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Azərbaycan Respublikasında teatr sənətinin inkişafında xidmətlərinə görə Yadiqar Məmməd oğlu Muradov "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 dekabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Zati-aliləri! Doğum gününüzün münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimi və ən xoş arzularımı çatdırmaqdan böyük məmnunluq duyuram. Sizə cansağlığı və xoşbəxtlik arzularımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

II ABDULLAH,
İordaniyanın Kralı

Möhtərəm İlham Heydər oğlu! Doğum gününüzün münasibətilə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsi adından və şəxsən öz adımdan səmimi təbriklərimizi qəbul edin.

Sizin adınız Azərbaycanda, regionda və bütün dünyada öz ölkənizi inkişaf və firavanlıq, vətəndaş həmrəyliyinə və əmin-amanlığın təmin edilməsi yolunda qətiyyətlə irəliləyən prinsipial, güclü və iradəli rəhbər assosiasiyası doğurur.

Sizin yüksək intellektual potensialınız, geniş təfəkkürünüz və dövlət idarəçiliyi sahəsində çoxillik təcrübəniz dinamik inkişaf edən müasir realliq şəraitində optimal qərarlar qəbul etməyə imkan verir.

Sizin rəhbərliyinizlə həyata keçirilən strateji kurs Azərbaycanın beynəlxalq arenada nüfuzunun və rolunun durmadan yüksəldilməsinə yönəlib.

Ölkənin iqtisadi potensialının möhkəmlənməsi, insanların həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması Sizin Prezident vəzifəsində səmərəli işinin dəyişməz prioritetləri olub və yenə də belədir. Əminəm ki, Sizin qərarlar qəbul olunmasında və hər bir işdə nümayiş etdirdiyiniz siyasi iradə və müdriklilik güclü və inkişaf etmiş dövlət yaratmağa, Müstəqil Dövlətlər Birliyi məkanında qarşılıqlı inqerasiyanın möhkəmlənməsinə bundan sonra da kömək edəcəkdir.

Möhtərəm İlham Heydər oğlu, Sizə möhkəm cansağlığı, firavanlıq və çoxşaxəli dövlət fəaliyyətinizdə yeni uğurlar arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

Sergey LEBEDEV,
MDB İcraiyyə Komitəsinin sədri-icraçı katib

Hörmətli cənab Prezident! Beynəlxalq TÜRKSOY təşkilatının baş katibliyi, Türkdillil Ölkələrin Mədəniyyət Nazirələrinin Daimi Şurası adından və şəxsən öz adımdan Sizi doğum gününüzün münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Zati-alininiz yürütdüyü humanist və sülhsevər siyasət nəticəsində Azərbaycan Respublikası durmadan inkişaf edir,

dünya ölkələri arasında tutduğu layiqli yerini daha da möhkəmləndirir.

Bu il 100 illiyini qeyd etdiyimiz Azərbaycan Respublikası ilə 25 yaşına çatan Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı - TÜRKSOY arasında qarşılıqlı mədəni əməkdaşlığın genişləndirilməsinə və inkişaf etdirilməsinə göstərdiyiniz diqqət və qayğıni yüksək qiymətləndiririk.

Xoş fürsətdən istifadə edərək, TÜRKSOY-un fəaliyyətinə göstərdiyiniz dəstəyə görə Sizə dərin təşəkkürümü bildirir, bu əlamətdə gündə Zati-alinizə möhkəm cansağlığı, uzun ömür və ali dövlət fəaliyyətinizdə yeni uğurlar arzulayıram.

Ən dərin hörmət və ehtiramla,

Düsen KASEİNOV,
TÜRKSOY-un baş katibi

Möhtərəm İlham Heydər oğlu! Doğum gününüzün münasibətilə Sizi səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Müasir Azərbaycanın uğurları, onun iqtisadi, siyasi və beynəlxalq mövqelərinin möhkəmlənməsi Sizin adınızla ayrılmaz surətdə bağlıdır. Siz uzaqgörən və müdrik siyasi xadim kimi haqlı olaraq həm öz vətəninizdə, həm də onun hüdüdlərində kənarında böyük nüfuz qazanmışınız. Sizin fəaliyyət xəttiniz çoxmillətli Azərbaycan xalqı tərəfindən haqlı olaraq dəstəklənmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkilərində növbəti inandırıcı qələbəyə çevrildi. Sizin rəhbərliyinizlə həyata keçirilən dəyişikliklər və iri layihələr atanız, Azərbaycan xalqının dahi oğlu və ümmümlili lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyevin şanlı işlərinin layiqli davamıdır.

Müxtəlif missiyaların və nümayəndə heyətlərinin işində iştirak edən Rusiya təmsilçiləri, o cümlədən dağstanlılar hər dəfə sizin respublikanın qazandıqı şəksiz nailiyyətlərinin şahidi olurlar. Əminəm ki, çoxşəxli qarşılıqlı hörmət, səmimiyyət və etimad əsasında bundan sonra da xalqlarımız arasında qarşılıqlı münasibətlərinin, habelə Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası və onun tərkib hissəsi olan Dağıstan Respublikası arasında əməkdaşlığın böyük potensialının həyata keçirilməsinin əsası olacaq. Sizinlə şəxsi münasibətlərimizi yüksək qiymətləndirirəm və Sizinlə görüşləri həmişə ən xoş duyğularla xatırlayıram.

Möhtərəm İlham Heydər oğlu, Sizə ən xoş arzularımı, möhkəm cansağlığı, əmin-amanlıq, tükenməz qüvvə və enerji diləyir, Azərbaycanın naminə bütün təşəbbüslərinizdə Sizə yeni uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,

Xızrı ŞİXSƏDİOV,
Rusiya Federasiyasının Dağıstan Respublikası Xalq Məclisinin sədri

Hörmətli cənab Prezident! Doğum gününüzün münasibətilə ən səmimi təbriklərimi qəbul edin.

Siz son dərəcə təcrübəli dövlət xadimi, sərəştəli diplomat və müstəsna istedadlı siyasi xadim olaraq Azərbaycanı günbəgün inkişaf və firavanlaşma yolu ilə irəliləyən Sizin strateji düşüncə, qəbul olunmuş qərarları ardıcıl surətdə həyata keçirmək və xalqı inamla irəli aparmaq, Azərbaycan dövlətinin sabitliyini və dünya siyasi arenasında mövqelərini ilbəil möhkəmlətmək qabiliyyətiniz səmimi heyranlıq doğurur.

Sizə səmimi-qəlbədən tükenməz enerji, möhkəm cansağlığı arzu edir, qardaş Azərbaycanın yeni qələbələrə naminə bütün planlarınızın həyata keçməsinə diləyirəm.

Hörmətlə,

Dmitri SAVELIYEV,
Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının deputatı,
Rusiya-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri

Möhtərəm cənab Prezident! Doğum gününüzün münasibətilə Sizi Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu adından ürəkdən təbrik edir, ən səmimi arzularımı çatdırıram.

Uzaqgörən rəhbərliyinizlə Azərbaycan əldə etdiyi nailiyyətlərlə regionun ən inkişaf etmiş ölkəsinə çevrilib və beynəlxalq arenada uğurları ilə dünya birliyinin fəal üzvü kimi nüfuz qazanıb.

Sizin verdiyiniz mühüm töhfələrin və apardığınız uğurlu siyasətin nəticəsi kimi, türk dünyasının birliyi daha da möhkəmlənməkdə və daha vəsətli bir mərhələyə qədəm qoymağdadır. Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fonduna dəyərli dəstəyinizə, təşkilatın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdiyinizə görə Sizə dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Sizin təşəbbüslərinizlə yaradılmış fond yeni layihə və proqramları ilə türk dünyasını beynəlxalq aləmdə qüdrətli təbliğ edərək işini yüksək etimadınıza layiq olaraq davam etdirəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, ali dövlət fəaliyyətinizdə uğurlar, xoşbəxtlik arzulayır, bir daha səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Fürsətdən istifadə edərək Sizi qarşıdan gələn 31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü və Yeni il münasibətilə də ürəkdən təbrik edirəm.

Dərin hörmətlə,

Günay ƏFƏNDİYEVA,
Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti

Hikmət HACIYEV: "Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə

Azərbaycanın uğurlu xarici siyasət xətti 2018-ci ildə də davam etdirilib"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2018-ci ildə ölkəmizin uğurlu xarici siyasət xətti davam etdirilib. Dövlət başçısı xarici siyasət məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlayır, diplomatiyamız qarşısında duran prioritet vəzifələri müəyyən edir, onların planlı və ardıcıl surətdə həyata keçirilməsini təmin edir. Dünya xəritəsində olan heç də hər bir dövlət Azərbaycan kimi müstəqil xarici siyasət yürütmək iqtidarında deyil.

AZƏRTAC Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü strateji diplomatiya və xarici siyasətimizin nailiyyətləri" sərəlvhəli məqaləsini təqdim edir.

ger ölkələrin dövlət başçıları ilə birlikdə imzalanmış sənədlər sırasında bunları qeyd edə bilərik:

- Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiya;

- "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının yeddinci iclasının Protokolu";

- "Azərbaycan Respublikası ilə Serbiya Respublikası arasında strateji tərəfdaşlıq üzrə Birgə Fəaliyyət Planı";

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Tacikistan Respublikasının Prezidentinin Birgə Bəyanatı;

- "Azərbaycan və Rusiya arasında iqtisadi əməkdaşlığın prioritet istiqamətləri haqqında Birgə Bəyanat";

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Belarus Respublikası Prezidentinin Birgə Bəyanatı;

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Türkmənistan Prezidentinin Birgə Bəyanatı.

2018-ci ildə Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiyanın imzalanması Azərbaycanın, o cümlədən bütün Xəzər dəniz dövlətlərinin birgə nailiyyətidir. Region xalqları əsrəbərboyu Xəzər dənizindən və onun resurslarından yararlanırsalar da, dənizin hüquqi statusunu tənzimləyəcək sənəd bugüncədə mövcud olmamışdır. Məhz bu səbəbdən 2018-ci il avqustun 12-də Aktauda V Zirvə toplantısında dövlət başçıları tərəfindən imzalanmış konvensiya ilk dəfə Xəzər dənizinin hüquqi statusunu müəyyən edərək sahilyanı dövlətlərin dənizə münasibətdə hüquq və öhdəliklərini təsbit etdi. Zirvə toplantısında çıxışı zamanı dövlətimizin başçısı tərəfindən qeyd edildiyi kimi, konvensiya Xəzər dənizində hərtərəfli hüquqi rejimi müəyyənləşdirmiş oldu.

İmzalanmış sənədlərdə Ermənistan-Azərbaycan münasibəti ilə əlaqədar Azərbaycanın haqlı mövqeyinin təsbit edilməsi Prezident İlham Əliyevin gündəliyində prioritet mövzularından biridir. Belə

ki, qeyd olunan digər sənədlərdə ikitərəfli əməkdaşlığın prioritet istiqamətləri müəyyən olunmağa bərabər, ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığını dəstək və münaqişənin məhz bu prinsiplər, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri əsasında həll edilməsi bir daha öz təsbitini tapıb.

İl ərzində Prezident İlham Əliyev tərəfindən ölkədə və ölkə xaricində ənənəli nümayəndə heyətləri ilə 230-dan çox görüş keçirilib. Amma buraya hələ mədəniyyət, sosial və idman təyinatlı nümayəndə heyətləri ilə görüşlər də xil deyil. Dövlət başçısı dünyada iqtisadi-siyasi və maliyyə gündəliyinin formalaşdırılmasında mühüm rol oynayan Davos İqtisadi Forumu kimi nüfuzlu çoxtərəfli platformada, NATO-nun Brüssel Sammiti, həmçinin MDB və Türkdillil Ölkələrin Əməkdaşlıq Şurasının zirvə toplantılarında, Qoşulmama Hərəkatının Bakıda keçirilmiş nazirlər toplantısında və digər mötəbər tədbirlərdə çıxış edərək Azərbaycanın global və regional problemlərə əlaqədar fundamental baxışını ortaya qoyub.

Diplomatik münasibətlərin vacib tərkib hissələrindən biri də diplomatik yazışmalar və korrespondensiyadır. İl ərzində Prezident İlham Əliyevlə dünya liderləri arasında olan məktub mübadiləsi və digər bu qəbildən olan diplomatik yazışmaların sayı 750-dən çoxdur.

2018-ci il, həmçinin Ermənistan Serj Sarkisyanın rəhbərlik etdiyi hərbi xunta rejiminin iflasi ilə yadda qalıb. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın yürütdüyü siyasət, Ermənistanın təcridi Serj Sarkisyan rejiminin tarix səhnəsindən silinməsinə şərtləndirən vacib amillərdən olub.

Ermənistanda baş verən siyasi böhrana münasibətdə Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin şəxsinde strateji təminatını və yüksək siyasi mədəniyyətini nümayiş etdirdi. Ermənistanın yeni siyasi rəhbərliyinin danışıqlar prosesinin formatını dəyişməyə və siyasi iddialar irəli sürmək cəhdlərinin qarşısını aldı. MDB-nin Düşənbədə keçirilmiş sammiti çərçivəsində Prezident İlham Əliyev Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında baş tutmuş söhbət əsasında danışıqların münasibətdə tərəfləri olaraq Ermənistan və Azərbaycan arasında aparılması və danışıqların davam etdirilməsi bir daha təsbit edildi. Həmçinin MDB-nin Sankt-Peterburqda keçirilmiş qeyri-rəsmi sammitində dövlətimizin başçısı Ermənistan baş naziri ilə növbəti söhbəti baş tutub. ATƏT-in

Milanda keçirilmiş nazirlər toplantısında Minsk qrupunun həmrədləri ilə birlikdə Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin qəbul etdikləri birgə bəyanat danışıqların mövcud format əsasında davam etdirilməsini bir daha təsdiq edərək Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü diplomatiyanın qalibiyyətini nümayiş etdirir.

Bu xüsusda Prezident İlham Əliyevin nümayiş etdirdiyi konstruktiv siyasət və münaqişənin substəntiv danışıqlar yolu ilə həll edilməsi mövqeyi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dəstəklənir, ictimai açıqlamalarda və keçirilən görüşlərdə bu dəstək açıq şəkildə ifadə olunur.

İl ərzində Ermənistan-Azərbaycan münasibəti ilə əlaqədar Azərbaycanın haqlı mövqeyinə dəstəyini gücləndirilməsi istiqamətində ardıcıl siyasət davam etdirilib. Prezident İlham Əliyev və Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Donald Tuskun iştirakı ilə Brüsseldə parafanlanmış Tərəfdaşlıq Prioritetləri sənədində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına dəstək öz əksini tapıb. Dövlət başçısının iştirak etdiyi NATO-nun Brüssel Zirvə toplantısının nəticəsi olaraq qəbul edilmiş yekun bəyanatda Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə dəstək və münaqişənin bu prinsiplər əsasında həllinə çağırış edən mövqə bir daha ifadə olunub.

Soydaşlarımız Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevdən azad edilməsi və vətəne qaytarılması məsələsini Prezident İlham Əliyev daim diqqət mərkəzində saxlayır və davamlı şəkildə bu məsələni ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyi, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsi və digər rəsmi nümayəndə heyətləri ilə müzakirə edir. Dövlət başçısının humanist xarakter daşıyan və "hamının hamıya" prinsipi əsasında Ermənistan və Azərbaycan arasında saxlanılan şəxslərin qarşılıqlı dəyişdirilməsi təklifini bütün beynəlxalq ictimaiyyətə, o cümlədən ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyi dəstəkləyirlər.

Prezident İlham Əliyevin qəti və ardıcıl siyasəti Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı çərçivəsində də marginal vəziyyətə düşməsinə şərtləndirib. Azərbaycan bu təşkilatın üzvü deyil, amma Ermənistanın bu təşkilatdakı statusundan sui-istifadə edərək yürütdüyü siyasətə münasibətdə ölkəmiz biganə qala bilməzdi. Nəticə etibarilə, bu təşkilatın statusuna xələf gətirən Ermənistan nümayəndəsi baş katib postundan uzaqlandırıldı və Ermənistanın bu vəzifəni əlində saxlamasına imkan verilmədi.

Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü strateji diplomatiyanın və məntiqli xarici siyasətin nəticəsidir ki, Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu və çəkisi, regional liderlik rolu daha da yüksəlib və möhkəmlənir.

VI Qlobal Bakı Forumunun açılışında çıxış edən Prezident İlham Əliyev bildirmişdi: "Bütün səylərimiz təhlükəsizliyin, sabitliyin və proqnozlaşdırmanın, eləcə də xalqlar arasında sülh şəraitində birgə yaşamanın və anlaşmanın möhkəmləndirilməsinə yönəlib".

Azərbaycan bu gün regional və global problemlərin həllinə fəal şəkildə töhfə verən dövlətdir. Ölkəmiz transregional neqliyyət və enerji layihələri ilə region və onun hüdüdlərində kənarında sülhün, sabitliyin möhkəmlənməsinə əhəmiyyətli dəstəyini verir. Regional mənsubiyyət və məsuliyyət prinsiplərindən çıxış edərək ikitərəfli və üçtərəfli əməkdaşlıq mexanizmləri ilə regionda sülhü, sabitliyi və əməkdaşlığı gücləndirir.

Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə qanunun aliliyinə əsaslanan iqtisadi və siyasi düzən formalaşdırılmasının tərəfdarı kimi çıxış edir.

Dövlət başçısının müəyyən etdiyi strateji tapşırıqlara uyğun olaraq Azərbaycan 2019-2022-ci illərdə dünyanın 120 ölkəsinin təmsil olunduğu Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edəcək. 2018-ci ilin aprelinde Qoşulmama Hərəkatı üzv dövlətlərinin Bakıda keçirilmiş xarici işlər nazirlərinin toplantısında çıxış edən Prezident İlham Əliyev hərəkatın əsasını təşkil edən Banduq prinsiplərinə uyğun olaraq Azərbaycanın sədrliyinin prioritetlərini, beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyi möhkəmləndirmək istiqamətində baxışını təqdim etdi.

Yürüdülmüş siyasətin nəticəsidir ki, Azərbaycan bu gün həm də global əhəmiyyətli strateji dialoq platforması rolunda çıxış edir.

2017-ci ildən etibarən Bakıda ABŞ və Rusiya, NATO və Rusiya hərbi rəhbərliyinin görüşlərinin keçirilməsi artıq ənənəvi xarakter daşıyır. Belə ki, 2017-ci ilin fevralında Amerika Birləşmiş Ştatlarının Baş Qərargah rəisi, 2017-ci ilin sentyabrında isə NATO-nun hərbi komitəsinin sədri ilə Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi arasında Bakıda görüşlər keçirilib.

Dünyada BMT-yə üzv olan 200-ə yaxın ölkə var və bu ölkələr arasında bu görüş məzə Azərbaycanca keçirilib. Bu xüsusda Prezident İlham Əliyev bildirmişdi: "Bunun bir neçə səbəbi var. İlk növbədə, bizə olan inam. Azərbaycan çox etibarlı tərəfdaşdır, sözlümüzə əməlimiz arasında heç

bir fərq yoxdur, verdiyimiz hər bir sözə əməl edirik və sözlümüzün arxasında dayanırıq. Digər tərəfdən, bizə olan hörmət. Bu gün apardığımız siyasət bizə dünyada çox böyük hörmət qazandırdı, Azərbaycanı çox böyük rəqəbət var. Müstəqil siyasət apararaq, sözlər əsl mənasında, müstəqil ölkə kimi özümüzü təsdiq edə bilmişik. Üçüncü səbəb ondan ibarətdir ki, həm Rusiya, həm də NATO ilə bizim six əlaqələrimiz var".

Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyətin layiqli və məsuliyyətli üzvü olaraq bu formatda görüşlərini keçirilməsinə evsahibliyi etməklə global sülh və təhlükəsizliyin, silahlara nəzarət rejiminin möhkəmləndirilməsinə, beynəlxalq səviyyədə gərginliyin azaldılmasına və strateji dialoq və qarşılıqlı etimad mühtitinin formalaşmasına öz töhfəsini verir.

Azərbaycanın beynəlxalq əməkdaşlığa verdiyi töhfələr çoxşaxəlidir. Onlardan biri mədəni körpülərin qurulmasına yönələn səylərimizdir ki, bu da Asiya və Avropa, Avropa ilə müsəlman dünyası arasında daha yaxşı anlaşmanın yaradılmasına xidmət edir.

2008-ci ilin dekabrında Bakıda Avropa Şurasına üzv dövlətlərin mədəniyyət nazirlərinin Mədəniyyətlərarası dialoq Avropa və onun qonşu regionlarında davamlı inkişafın və sülhün əsasını" mövzusunda konfransında İslam və Qərbi sivilizasiyaları, eləcə də xalqlar və mədəniyyətlər arasında dialoq və əməkdaşlığın inkişafı məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentliyi tərəfindən "Bakı Prosesi" təşəbbüsü irəli sürüldü. Bu il 10 illiyini qeyd edən "Bakı Prosesi" global səviyyədə mədəniyyətlərarası və sivilizasiyalararası dialoq prosesində mühüm rola malik nüfuzlu platformadır. Mütəmadi əsasda, o cümlədən 2018-ci ildə ölkəmizdə keçirilmiş Humanitar Forum global humanitar məsələlərin müzakirə edildiyi və həll yollarının tapıldığı mühüm beynəlxalq formatdır.

Xarici siyasət uzunmüddətli strategiyaya hesablandırılır. Üçün 2018-ci ildə dövlət başçısı tərəfindən irəli sürülmə bir sıra təşəbbüslər var ki, onların nəticələri və uğurlarını Azərbaycan xalqı hələ qarşıdan gələn ilin ərzində görə bilər.

2018-ci il Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın müstəqilliyi və suverenliyinin güclənməsinə xidmət edən illərdən biri olub. Dövlət başçısının dediyi kimi, "Bugünkü Azərbaycan bir daha göstərir ki, müstəqillik ən böyük sərvətimizdir. Bu, həqiqətdən də belədir. Müstəqillik ən böyük sərvətimizdir, ən böyük nemətimizdir, ən böyük xoşbəxtliyimizdir. Azərbaycanın müstəqilliyi əbəddir".

Mən Ona özüm qədər inanıram.

Heydər ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi - şöbə müdiri Natiq Əmirovun dövlət başçısı İlham Əliyevin 15 illik prezidentlik fəaliyyəti dövrünün yekunlarına bəsr olunmuş məqaləsində ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində qazanılmış möhtəşəm uğurlardan, həyata keçirilən köklü islahatlardan söhbət açılır. **AZERTAC** məqaləni təqdim edir.

dövlət idarə edilməsi ilə bağlı mühüm islahat tədbirləri həyata keçirilmişdir. Bu islahatların nəticəsi olaraq 2019-cu ilin dövlət büdcəsi yeni büdcə qaydasının tələbləri çərçivəsində tərtib edilmiş, makroiqtisadi sabitliyi və dayanıqlı inkişafı hesablanmışdır. Eyni zamanda, biznes kreditlərinə zamanət mexanizminin formalaşdırılması, daşınar əmlakın yüklüliyünün dövlət reyestrinin yaradılması və özəl kredit büröalarının fəaliyyətinin təşkil makroiqtisadi sabitliyi digər mühüm bir komponenti - bank sektorunun sağlamlığının daha da gücləndirilməsi. Xüsusilə qeyd olunanlar ki, cənab Prezidentin iqtisadi islahatlar kursunun bir sıra özəllikləri vardır. Birincisi, islahatlar biznes, elm, yerli və beynəlxalq ictimaiyyətin

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan dünyada dövlətin, biznesin və əhalinin maraqlarının harmoniyasına söykənərək, məqaləyihələrin qovşağı, sivilizasiyaların dialoqu aparılan dayanıqlı və sistemli inkişaf edən bir ölkə imicini qazanmışdır. Ulu öndər Heydər Əliyevin tövsiyələrinə uyğun olaraq İlham Əliyev Azərbaycan xalqının multikulturalizmi, tolerantlığını və tarixi ənənələrini, zəngin təbiətimizin biomüxtəlifliyini və intellektual potensialımızı müstəqil dövlətimizin parlaq inkişafı üçün zəminə çevirmişdir. Heydər Əliyev kursu dövlətçiliyimiz və milli iqtisadiyyat üçün alternativsizdir. Prezident İlham Əliyev məhz ulu öndərin zəngin irsinə əsaslanaraq müdrik lider kimi Azərbaycan dövlətini global və regional trendlərlə uzaqlaşdırmaqla, tələtlərlə dolu dünyamızda məhərrətə idarə edir.

Azərbaycan dünyanın ən islahatçı ölkəsidir

2016-cı ildə Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda post-neft dövrünü elan etməklə yanaşı, həm də yeni inkişaf strategiyası barədə fikirlərini bildirmişdir. "Biz gələcək iqtisadi fəaliyyətimizi, siyasətimizi yeni iqtisadi model üzərində aparacağıq və əminəm ki, yaxın zamanlarda daha da böyük nəticələrə nail olacağıq".

"Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrinin" təsdiqlənməsi ilə iqtisadi islahatların əsas strateji hədəflərinə uyğun olaraq sistem xarakterli tədbirlərin həyata keçirilməsi sürətlənmiş, sosial-iqtisadi inkişafın cari, orta və uzunmüddətli dövrləri arasında üzvi bağlılıq və qarşılıqlı uzaqlaşma yaradılmış, iqtisadi inkişafın keyfiyyətə yeni modelinin formalaşdırılması prioritet seçilmişdir. Təsdiqi deyil ki, Beynəlxalq Valyuta Fondunun rəhbəri Kristin Laqard Azərbaycanın yeni nəsil iqtisadi islahatlarla düzgün iqtisadi siyasət yürütdüyünü və onun xarici şoklara cavab verəcəyini bildirmişdir. Cənab Prezidentin həyata keçirdiyi bu iqtisadi islahat kursu barədə xanım Laqardın proqnozu çox qısa zaman kəsiyində özünü doğrultmuşdur.

1. *Biznes mühitinin daha da təkmilləşdirilməsi;*
2. *İnstitusional və struktur islahatları;*
3. *Biznes təşviqlərinin genişləndirilməsi, vergi yükünün bəzən nisbətən optimal gəlirliliyinə bədənlənərək müəyyənləşdirilməsi;*
4. *Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi.*

2015-ci ilin sonlarından başlayaraq neft gəlirlərinin kəskin azalması və ticarət partnyorlarımızda resessiya kimi xarici şokların təsiri altında Azərbaycan iqtisadiyyatının ilk növbədə immunitetini gücləndirmək və dayanıqlı inkişafını təmin etmək üçün müəyyən edilmiş kurs artıq nəticələrini vermişdir. Ölkədə sahibkarlığa dəstək məqsədilə biznesə başlama, lisenziya və icazələr, yoxlamlar, elektrik təchizatı şəbəkələrinə qoşulma, maliyyə mənbələrinə çıxış imkanlarının artırılması, vergilərin ödənilməsi, əmlakın qeydiyyatı, xarici ticarətin aparılması üzrə əhəmiyyətli irəliləyişlər müşahidə olunur. Dünya Bankının "Doing Business 2019" hesabatına görə, Azərbaycanın dünyada ən islahatçı ölkə elan edilməsi Prezident İlham Əliyevin aparıldığı uğurlu siyasətin təntənəsi olmaqla Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə ən yüksək hədiyyələrdən biridir.

2017-ci il və 2018-ci ilin ilk 6 ayında təkə "Doing Business" hesabatı üzrə 30-a yaxın qanunvericilik aktı qəbul edilməklə 70-dən çox islahat tədbiri həyata keçirilmişdir. Hesabatla əsasən Azərbaycan 32 pillə ləvazım 190 ölkə arasında 25-ci yerdə qərarlaşmaqla, MDB-də lider mövqeyinə yüksəlmiş, BRICS ölkələrinin hamısını, G20 ölkələrinin isə hər dörd ölkəsindən üçünü üstələmişdir.

Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə yaradılan sənaye parkları, aqroparklar, texnoparklar, sənaye məhəllələri, xaricdə ticarət evləri, ixrac missiyaları, Azeport.az portalı və ixracın subsidiyalaşdırılması kimi yeni təşviq mexanizmləri, investisiya təşviqi sənədinin təbii bir tərəfdən sahibkarların xərclərini azaltmış, digər tərəfdən isə biznesin idarəedilməsini daha da təkmilləşdirmişdir.

Ötən dövr ərzində dövlətin sosial-iqtisadi siyasətinin başlıca istiqamətlərindən biri olan əhalinin qida məhsulları ilə etibarlı təminatı sahəsində də bir sıra nəticəyə

mühüm islahatlar həyata keçirilmişdir. Ölkədə qida təhlükəsizliyinə nəzarət sistemini təkmilləşdirmək, bu sahədə şəffaflığı daha da artırmaq, pərakəndəliyi və təkrarlannmaları aradan qaldırmaq məqsədilə qida zəncirinin bütün mərhələlərində qida məhsullarının təhlükəsizliyinə nəzarətə həyata keçirilən vahid orqan - Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi fəaliyyətə başlamışdır.

Səhiyyənin inkişafı, əhalinin dünya standartlarına uyğun tibbi yardımla təmin olunması da cənab Prezident tərəfindən həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin prioritetlərindən olmuşdur. Səhiyyə xidmətlərinin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması, bu sahənin mövcud maliyyələşmə mexanizmlərinin yeni iqtisadi əsaslarla təkmilləşdirilməsi və əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin daha da yüksəldilməsi mexanizmi kimi beynəlxalq təcrübədə özünü doğrultmuş icarə tibbi yardım sistemi Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın bilavasitə təşəbbüsü və iştirakı ilə ölkənin bir sıra regionlarında pilot layihə olaraq həyata keçirilməyə başlamışdır. Pilot layihənin uğurlu nəticələrinə əsaslanaraq cənab Prezident tərəfindən 2018-ci ildə imzalanmış müvafiq fərmanla dövlət səhiyyə sistemində daxil olan tibb müəssisələri Tibbi Əra-

zi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB-in) tabeliyinə verilməsi və sistemin 2020-ci ildən başlayaraq bütün ölkə üzrə tam tətbiqi nəzərdə tutulmuşdur. Aparılan institusional islahatların qayəsində dövlət xidmətlərinin "bir pəncərə" sistemi ilə təqdim edilməsi, rəqəmsallaşma, operativlik, insan amilinin rolunun minimuma endirilməsi, səmərəlilik, vətəndaş məmnunluğu və şəffaflıq, bir sözlə, "effektiv idarəetmə" prinsipi dayanır. Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan "effektiv idarəetmə" və "açıq hökumət" prinsipləri uğurla tətbiq edilmişdir.

"ASAN xidmət" brendinin BMT-nin "Dövlət xidmətlərinin göstərilməsinin təkmilləşdirilməsi" kateqoriyasında birinci yerə layiq görülməsi və "idarəetmənin Azərbaycan modeli" olaraq müxtəlif ölkələrdə təhlil və təbiiq edilməsi bunun əyani sübutudur. İdarəetmənin asanlaşdırılmasının davamı olaraq DOST (Dayanıqlı və Operativ SOST (Dayanıqlı Agentliyi), DAİM (Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzləri) və "Bir Pəncərə" İxrac Dəstək Mərkəzi, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi publik hüquqi şəxsi yaradılmışdır. Müxtəraqı beynəlxalq təcrübə əsas götürülməklə, Azərbaycan "Elektron hökumət" in əhatə dairəsinin genişləndirilməsi "bir pəncərə" (one-stop shop) prinsipi ilə 24/7/365 (non-stop shop) prinsipi ilə keçidi tam təmin etmişdir.

İslahatların digər mühüm bir qolu kimi fiskal və monetar siyasətin uzaqlaşdırılması, biznes mühitinin sağlamlaşdırılması, maliyyə-bank sisteminin etibarlılığının artırılması ümumilikdə makroiqtisadi sabitlik və dayanıqlı inkişafın təmin edilməsi məqsədilə cənab Prezident tərəfindən qabaqcıl beynəlxalq təcrübə əsas götürülməklə qısa müddətdə manatın sabitliyinin təmin olunması, inflyasiyanın idarəedilməsinə həddə saxlanılması, strateji valyuta ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi, bank sisteminin etibarlılığının artırılması və sahibkarların maliyyə mənbələrinə çıxış imkanlarının sadələşdirilməsi istiqamətində mühüm qərarlar qəbul edilmiş və tədbirlər həyata keçirilmişdir. Xarici şokların Azərbaycan iqtisadiyyatında yaranmış müvəqqəti təsirlərini neytrallaşdırmaq üçün ölkə başçısı tərəfindən müəyyənləşdirilən və uğurla həyata keçirilən makroiqtisadi koordinasiya fiskal dəyərliyi təmin etməklə yanaşı, bu sahədə normativ hüquqi bazanın qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla daha da təkmilləşdirilməsinə zəmin yaratmışdır.

2018-ci ildə cənab Prezident tərəfindən effektiv büdcə qaydası, ortamüddətli xərclər çərçivəsi, dövlət borcunun orta və uzun müddətli

le əsas istiqamətlərini təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, idman və sosial sahələr təşkil edən və xalqımız tərəfindən böyük rəğbət və razılıqla qarşılanan digər proqram və layihələr bu sahədə bir sıra problemlərin aradan qaldırılmasına zəmin yaratmışdır. Bütövlükdə yuxarıda qeyd olunan tədbirlər nəticəsində ölkədə təhsil və səhiyyə islahatlarının sistemli xarakter alması insan inkişafı indeksinə böyük töhfə vermişdir. Beləliklə, cənab Prezident tərəfindən demokrafiya qanunlarının ölkənin kompleks iqtisadi inkişafı xətti ilə uzaqlaşdırılmasına əsaslanan sistemli yanaşmanın təbiiq sosial bazar modelinin uğurlu nümunəsi göstərir. Azərbaycan dövləti vətəndaş arasında sosial əlaqəni, inklüzivlik və dialoq mühitini mövcuddur. Davos İqtisadi Forumunun apardığı sorğuların nəticələrinə görə, "Siyasətçilərə ictimai etimad" adlanan kateqoriyada Azərbaycanın dünyada 20-ci yerdə olması iqtisadi inkişafı artırmaqla yanaşı, ölkədə sabitliyin menəyi Azərbaycan xalqıdır, onun iradəsi və eyni zamanda, iqtidarın apardığı siyasətdir. İlham Əliyevin lider portretini təmməmləyən əsas cizgilərdən biri onun xalqdan güc almışdır.

İnsan kapitalının inkişafı strateji hədəfimizdir

Dördüncü sənaye inqilabının tələblərinə nəzərən əlaqə, Azərbaycan yeni texnologiyaların inkişafına uyğun şəkildə ixtisasların və bacarıqların artırılması, habelə yeni biznes modellərinin tətbiqi önə çəkir. Bu siyasət dünyada "bilik iqtisadiyyatı"ndan "bacarıqlar iqtisadiyyatı"na sürətli keçidi ehtiva edir. İnsan kapitalına sərmayə, sosial müdafiə, layihəli iş yerləri, təhsil-elm-biznes üçbucağının inkişafı, inklüzivlik və gəlirlərin mobilizasiyasının özündə təcəssüm etdirən təzislər ayrı-ayrı strateji yol xəritələrində, o cümlədən "Azərbaycan Respublikasının peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə və "2019-2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının İşgüçü Strategiyası"nda öz əksini tapmışdır. Hazırda Azərbaycan Dünya Bankı tərəfindən hesablanan "İnsan kapitalının inkişafı indeksinə" görə MDB-də ilk üçlüyə daxildir və cənab Prezidentin ölkəyə rəhbərlik etdiyi illərdə əhalinin orta illik artım sürətinə görə Azərbaycan Avropa da yaxşılaşdırılması məqsədilə ünvanlı sosial yardım sistemi ilə paralel olaraq əhalinin özünüməşğulluq sistemində mərhələli keçid də dəstəklənir. Təsdiqi deyil ki, cənab Prezidentin rəhbərliyi illərində ölkəmizdə iki milyondan çox yeni iş yeri yaradılmışdır və bu

nun da böyük əksəriyyəti daimi olmaqla regionların və qeyri-neft sektorunun payına düşür. Dövlətin sosial infrastrukturunu (xüsusilə, təhsil və səhiyyə sahəsində) təbiiq iqtisadi inkişafı üçün əsas rolunu sosial rifahın maddi əsasını təşkil edir. Cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən sosial-iqtisadi, mədəni və ictimai-siyasi islahatların ən fəal iştirakçılarından biri, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın müəllifi olduğu və bilavasitə rəhbərliyi altında həyata keçirilən "Yeni nəsil Azərbaycanca yeni məktəb", "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" proqramları, "Tolerantlığın ünvanı - Azərbaycan", "Təhsilə dəstək" layihələri, habelə

esasında yenidən davamlı inkişaf xəttinə çıxarmaq tarixi bir missiya idi. Cənab Prezidentin həyata keçirdiyi islahatların nəticəsi olaraq: 1.2016-2017-ci illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatı xarici şokların mənfi təsirlərindən uzaqlaşdı və sabitləşdi; 2. 2017-ci ilin sonundan başlayaraq şəxslənmə və yeni hərəkatverici qüvvələr hesabına inkişaf xətti bərpə edildi. 2018-ci ildən başlayaraq əsas hədəf dünya iqtisadiyyatına daha çox inteqrasiya etməklə rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına nail olmaqdır. Azərbaycanda post-neft dövrü üçün iqtisadiyyatın əsas inkişaf drayverləri bunlardır:

- *Qeyri-neft sənayesi (neft-kimya, polad, alüminium, ərzaq, müdafiə sənayesi və s.);*
- *Aqrar sahə (pambıq, tütün, kartof, meyvə-tərəvəz, üzüm və s.);*
- *Xidmət sektoru (turizm, neft-kimya, logistika, İKT, kosmik xidmətlər və s.);*
- *Tikinti.*

Azərbaycan dördüncü sənaye inqilabının çağırışlarına cavab verir

Prezident İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi illərdə sənayenin üstün artımı təmin edilmişdir. Real ifadədə sənaye 3,9 dəfə və qeyri-neft sənayesi isə 2,6 dəfə böyümüşdür. Bakı Qafqazın ən iri sənaye şəhəri statusunu daha da möhkəmləndirmişdir. Hazırda sənayenin strukturunda hasilatdan emalə keçid müşahidə edilir. Sənaye məhsulunun ümumi həcmində özəl sektorun payı artaraq 56,8 faizdən 80,0 faizə çatmışdır. Azərbaycanda bir tərəfdən sənaye xammalının hasilatı və metalqurğular, digər tərəfdən isə emal sənayesi (məsələn, avtomobil və müdafiə sənayesi) inkişaf etdirilir. Beləliklə, sənayedə digər zəncir üzrə bütün mərhələlər - upstream, midstream və downstream - ehatə olunur.

Sənayenin modernləşdirilməsi və strukturunun təkmilləşdirilməsi, qeyri-neft sənayesinin ixrac potensialının artırılması, elm-təhsil və innovativ istehsalın genişləndirilməsi, yeni istehsal sahələri üçün ixtisaslı kadrların hazırlanması, enerjiddən səmərəli istifadə edən və yüksək əlavə dəyər yaradan rəqabətqabiliyyətli sənaye istehsalının genişləndirilməsi məqsədilə 2014-cü il ölkə başçısı tərəfindən "Sənaye ili" elan edilmişdir. Bu çərçivədə "Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı" və "Azərbaycan Respublikasında ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi" təsdiq edilmişdir.

Yeni sənaye müəssisələrinin yaradılmasının dəstəklənməsi və yerli sənaye sahələrinə investisiyaların cəlb olunmasının təşviq edilməsi məqsədilə cənab Prezident tərəfindən 2017-ci ildə imzalanmış müvafiq fərmanlarla investisiya təşviqi mexanizmi yaradılmış, sənaye istehsalı ilə özünütemin etmə səviyyəsi də əsaslı şəkildə yüksəlmişdir. Azərbaycan artıq bir çox ərzaq məhsulları ilə özünü tam təmin edir. Nüfuzlu beynəlxalq qurumların hesabatlarına əsasən, sənaye sahələrində ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyi göstəricisi əsaslı şəkildə yüksəlmişdir.

Qarşıdakı illərdə cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin icrası çərçivəsində aqrar sahədə daha böyük uğurlara nail olunaçağı da şübhəsizdir.

herbi sənaye, kosmik və alternativ enerji sahələri yaradılmışdır və bu istiqamətdə işlər davam etdirilməkdədir. Artıq Azərbaycanın süni peykəri xidmət ixracından ölkəyə milyonlarla ABŞ dolları gəlir gətirilməsini təmin edir.

Azərbaycanın Türkiyədə neft-kimya kompleksinə sərmayələri və SOCAR Polimerin fəaliyyətə başlaması ilə Xəzər dənizinin sahilindən başlayaraq Gürcüstan üzərindən Aralq dənizi hövzəsinə qədər uzanan neft-kimya sənaye qovşağı formalaşır. Cənab Prezidentin uzadıdığı sənaye siyasəti nəticəsində yaranan bu kompleks regionun geoiqtisadiyyatını yenidən formalaşdırır. Azərbaycan indidən təkə xam neftin deyil, həm də yüksəkkeyfiyyətli neft-kimya məhsullarının ixracını həyata keçirməklə daha çox dəyər qazanır və strateji mövqelərini gücləndirir.

Aqrar siyasət: ərzaq təhlükəsizliyi və rəqabət qabiliyyəti

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə həyata keçirilən aqrar islahatların birinci mərhələsində Azərbaycan kəndlisinin çoxəsrlik arzusu reallaşmış və o, torpağın həqiqi sahibinə çevrilmişdir. Məhz bu uğurlu islahatlar nəticəsində aqrar sahə böhranlı vəziyyətdən çıxmış, ərzaq təhlükəsizliyi və sektorun rəqabət qabiliyyəti yüksəlmişdir.

Ulu öndərin siyasətini uğurla davam etdirən cənab İlham Əliyevin 2003-cü ildən etibarən təsdiq etdiyi bir sıra mühüm proqramlar və sənaye qeyri-neft digər tədbirlər ilə aqrar sahədə islahatların ikinci mərhələsi başlanmışdır. Aqrar islahatların ikinci mərhələsi çərçivəsində kənd təsərrüfatı sahəsində dövlət dəstəyinin verilməsi mexanizmləri formalaşdırılmış, Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır. Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan Avrasiyanın nəqliyyat-logistika qovşağıdır

Prezident İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərliyi dövründə 3,1 dəfə böyümüş nəqliyyat sektoru təkə Azərbaycan üçün deyil, bütövlükdə Avrasiya regionu üçün nəqliyyat-logistika xəritəsinin yeni şəkli almasına gətirib çıxarmışdır. Xəzər dənizi akvatoriyasında ən böyük və müasir liman kompleksi olan Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı ətrafındakı Xüsusi İqtisadi Zona və Bakı Gəmiqayırma Zavodu Xəzərin bütün perimetrini üzrə liman infrastrukturunu və su nəqliyyatının inkişafına stimulyə etmişdir. Prezident İlham Əliyevin birbaşa təşəbbüsü və dəstəyi ilə reallaşan "Dəmir İpək Yolu" adlanan Bakı-Tbilisi-Qars demiryolu xətti layihəsi Böyük İpək Yoluun Xəzər dənizi, Aralq dənizi və Qara dəniz ərazisindəki intermariumda bərpasını təmin etmişdir. Hava nəqliyyatı üzrə Bakı, Gəncə, Zaqatala, Naxçıvan, Lənkəran və Qəbələdə yeni aeroportlar tikilərək istifadəyə verilməmişdir. Prezident İlham Əliyevin son 15 ildə həyata keçirdiyi məqaləyihələr və iqtisadi diplomatiya sayəsində Azərbaycan dünyada yeganə ölkədir ki, okeana birbaşa çıxışı olmadan nəqliyyat-logistika habinə çevrilmişdir. "Sərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" dəhlizlərinin Azərbaycanda kəşifməsi ölkəmiz üzərindən bir neçə modifikasiyada Çin-Avropa, Orta Asiya-Qara dəniz hövzəsi, İran-Rusiya, İran-Qara dəniz hövzəsi, Hindistan-Şimali Avropa, Orta Asiya-Avropa kimi marşrutları cızmışdır. Bununla yanaşı, Rusiya Federasiyası ilə İran İslam Respublikasının demir yolu sistemi "Şimal-Cənub dəhlizi" üzrə inşa edilən Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə birləşəcəkdir. Bu demir yolu xətti ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

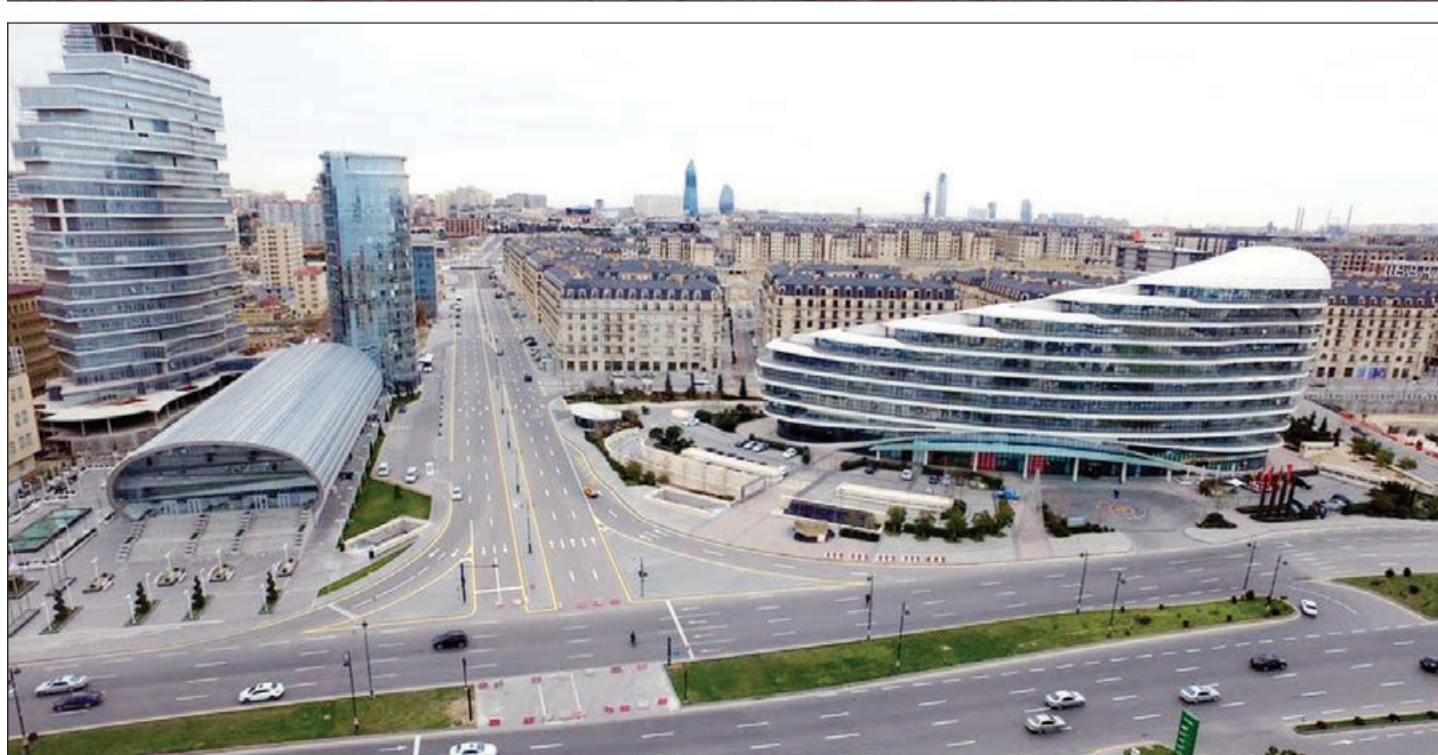
Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Azərbaycan bir tərəfdən neft-kimya sənayesi ilə Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanına daxil olan Məz Qazvin-Raşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) demir yolu vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyaya və oradan da Avropaya daşınacaqdır.

Yeni Bakının

İlham Əliyev böyük zəhmət və fədakarlıqla

Əvvəli 1-ci səh.

Bakı ilk intibahını ulu öndər Heydər Əliyevin dövründə yaşadı:

- Neft sənayesində böyük canlanma yarandı;
- Yeni fabriklər və zavodlar tikildi;
- Çoxsaylı yaşayış binaları inşa olundu, bir-birinin ardınca mikrorayonlar meydana gəldi;
- Şəhər böyüdü, yeni küçələr yarandı, yeni metro stansiyaları tikildi, park və xiyabanlar, yaşıllıqlar salındı;
- Çoxsaylı ali məktəblər, texnikumlar açıldı, yeni teatrlar yaradıldı, elm, mədəniyyət inkişaf etdi...

Bütün bunların sayəsində Bakıya çoxsaylı insanlar gəldi, gənclər təhsil aldı, dünyagörüşləri genişləndi, insanlar iş tapdılar, təzə mənzillərdə yaşadılar, yeni filmlər çəkildi, tamaşalar qoyuldu...

Əlbəttə, on beş respublikadan biri olan Azərbaycan İttifaqı büdcəsindən asılı idi, qazandığı vəsaitin çoxu özünə qalmırdı, istədiyinin hamısını reallaşdırma bilmirdi...

Bütün bunlara baxmayaraq, ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycanı Sovetlər İttifaqının ən qabaqcıl respublikalarından birinə, Bakını isə inkişaf etmiş ölkə paytaxtına çevirdi!

Və böyük müdrikliliklə bildirdi ki, zaman gələcək, Qara şəhər (o zamanlar Bakının Zığ səmti "Çyornı qorod" (Qara şəhər) adlanırdı) Ağ şəhərə çevriləcək, burada güllər-çiçəklər ekiləcəkdir!

Bəli, artıq Qara şəhərdən esər-ələmət qalmayıb!

Ağ günlərə çıxan müstəqil Azərbaycanın paytaxtı qədim Bakı isə artıq ikinci intibahını yaşayır.

Bu dəyişikliyin və yeniləşmənin müəllifi dövlət başçısı İlham Əliyevdir!

Yeni Bakının qurucusu, hər cür yeniliyin və dəyişikliyin baş müəllifi olan cənab İlham Əliyev!

Müasir Bakının xarakterik xüsusiyyətləri və fərqli cizgiləri hansılardır?

Bakı qədim Şərqi şəhəridir! Şərqi memarlığının bütün nümunələrinə burada rast gəlmək mümkündür.

Həm də təkcə İçərişəhərdə yox, XX əsrin neft bumundan sonra neft-xudaların ətrafında tikdirdikləri yeni binalarda da!

Bakı həm də Avropa tipli şəhəridir! Burada Qərb memarlığı üslubunda tikilmiş bütün memarlıq nümunələri mövcuddur!

Bakı eyni zamanda müasir meqapolisdir!

Çünki müasir şəhərsalmanın bütün tələb və prinsipləri gözənilir, ən yeni tikinti materiallarından, ən unikal layihələrdən istifadə olunur.

İlham Əliyev Bakının yenidən qurulmasında ənənə və müasirliyin vəhdətinin qorunub saxlanması, Şərqi memarlığının mühüm elementlərinin yaşadılması ilə bərabər, memarlığın yeni üslublarının tətbiqinə, onlardan yerində və düzgün bəhrələnməyə də nail olmuşdur!

Gəlin xəyalən Bakını səyahət edərək onun unikal memarlıq abidələrinin seyrinə birlikdə çıxaraq.

İçərişəhər qədim Bakının simvolidir. Burada Şərqi mədəniyyətinin və memarlığının nümunələri ilə yanaşı, dəniz kənarında, küləkli ərazidə yerləşən yaşayış məntəqəsinin özünəməxsus xüsusiyyətləri də mövcuddur. Dar, labirint məhəllələrin həm güclü küləkdən qorunması, həm də havalanması təmin olunub. Bu qədim şəhərdə Şirvanşahlar sarayından tutmuş qədim bazara, məscidə, hətta hamama qədər hər bir tikili vardır. Təsəffüf deyil ki, turistlərin də ən çox maraq göstərdikləri yer məhz buradır.

Sovet dövründə İçərişəhər öz problemləri ilə əlverişsiz unudulmuş bir məkana çevrilirdi. Buradakı tarixi abidələrin qorunmasına, bərpa və abadlaşdırma işlərinə kifayət qədər vəsait ayrılmırdı.

Dövlət müstəqilliyinin bərpası İçərişəhərin də bəxtini açdı!

Xalqımızın qədim ənənələrindən olan Novruz bayramının burada keçirilməsi isə dönüşün başlanğıcı oldu.

Hazırda İçərişəhər yeni növrəğini yaşayır!

Buradakı bütün tarixi-memarlıq abidələri - Şirvanşahlar sarayı, məscid, bazar, hamam və binalar milliliyi və qədimliyi saxlanılmaqla bərpa edilmiş, Qız qalası isə restavratsiya olunmuşdur.

İl boyu turistlər əskik olmur. "Qədim mağaza"larda milli suvenirlər satılır.

Azərbaycan mətbəxinin ləziz nümunələri gələn qonaqlara təqdim olunur.

Fiziki cəhətdən qüsurlu insanların hazırladıqları milli sənət nümunələrinin daimi satışı həm də onların yaşayışına müsbət təsir göstərməkdədir.

İçərişəhərdə aparılan təmir, bərpa və yenidənqurma nəticəsində bu tarixi qoruq-şəhər UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs Siyahısına salınmışdır.

Bakı bulvarı isə bir özgə aləmdir!

Cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində paytaxt sakinlərinin ən sevimli yerinə çevrilən bu məkana təkcə forma və məzmunca yox, həm də əhatə dairəsinə görə qısa müddətdə böyük inkişaf yolu keçmişdir.

Mavi Xəzərin sahilinə 16 kilometr uzanan bulvarın ümumi sahəsi 200 hektardır.

Torpağı şoran, yayı isti, küləyi güclü olan Abşeronda ağac böyütmək, yaşıllıq salıb qorumaq çox çətindir!

Bürkülü yay günlərində dəniz kənarında ağac kölgəsi taparaq dincəlmək də asan deyil! Yaxın zamanlara qədər yayın qızmar çağlarında burada nəinki oturmaq, hətta gəzməyə yer tapmaq belə müşkülə çevrilmişdi.

Bu gün isə Dənizkənarı Milli Park arzu edən hər kəsi öz qoynuna ala bilər:

- sevenlər ilk görüşlərini bura təyin edirlər;
- pensiyaçılar həmsəhbətləri ilə vaxtlarını burada keçirirlər;
- uşaqlar burada cürbəcür attraksionlardan istifadə edirlər;
- təmiz havada dincəlmək istəyənlər buraya üz tuturlar;
- piyada gəzmək həvəskarlarına, velosiped sürənlərə burada lazımı şərait yaradılıb;
- burada idman qurğularından hər kəs pulsuz istifadə edə bilər;
- burada müxtəlif yarmarka və sərgilər təşkil olunur, bayram tədbirlərinin bir qismi burada baş tutur;
- ən yüksək və növbənöv gül, ağac "sərgi"ləri də buradadır!

Bir ucu Zığa, bir ucu Bayılədək uzanan, milli park statusu daşıyan Dənizkənarı bulvar əcnəbilərin rahat və sərbəst gəzdikləri, paytaxt sakinləri ilə ən çox temas qurduqları guşələrdəndir!

Bayraq meydanı da burada yerləşir!

Üçrəngli ay-üldüzlü bayrağımız Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövrünün yadigarlarındanndır.

Həm də müstəqilliyimizin simvolu, atributlarındanndır!

Sovet dövründə onu qadağan edirdilər! Gizlincə üzə çıxaranları tapıb ciddi cəzalandırdılar!

17 noyabr 1990-cı ildə ulu öndər Heydər Əliyevin cəsarət və qətiyyəti sayəsində Naxçıvanda ona yenidən dövlət bayrağı statusu verildi!

18 oktyabr 1991-ci ildə Azərbaycanda da dövlət bayrağı kimi tanındı!

1 sentyabr 2010-cu ildə isə Prezident İlham Əliyev Dövlət Bayrağı meydanını, habelə Dövlət Bayrağı Muzeyini Azərbaycan xalqına hədiyyə etdi!

Həm də bayraq dirəyinin hündürüylüyünə görə dünya birincisi hesab edilərək Ginnesin rekordlar kitabına salındı, xüsusi sertifikat aldı!

Təbiətin qurucu və yaradıcı insan olan cənab İlham Əliyev həm də yüksək zövq sahibidir!

Azərbaycanda nə yaradıbsa, hansı layihəni seçsə, ən yaxşısına, ən unikalına üstünlük verir!

İndiyədək Bakıda görünməmiş memarlıq nümunələrinə həyat vəsiqəsi bəxş edib!

Onun fəaliyyətinin bu xüsusiyyəti yenidən tikilib qurulan, genişləndirilən paytaxtımızda daha qabarıq, daha parlaq şəkildə görünür!

Otən əsrin əvvəllərindəki Bakıda memarlığın bütün üslublarında - milli, klassik, roman, gotik, barokko və s. binalar tikilmişdi.

Cənab İlham Əliyev isə memarlığın qədim və milli ənənələrini qorumaq və davam etdirməklə bərabər, ən yeni üslublara, habelə müasir materialların tətbiqinə də xüsusi önəm vermişdir.

Heydər Əliyev Fondunun binası milli memarlığın naxış və ornamentləri ilə gözəl və əzəmətlidir.

Heydər Əliyev Mərkəzinin binası isə heyrdədoğuracaq qədər yeni, müasir və möhtəşəmdir!

Dünya memarlıq incilərinin ilk yüzlüyünə salınan bu bina sanki ele Bakı üçün layihələndirilib!

Çoşqun Xəzərin sahilində yerləşən, ilin 300 günü külək esən, dalğaları daim şahe qalxan bir şəhərdə həmin dalğaları əks etdirən memarlıq nümunəsinin olmaması natamamlıq doğurardı!

İlham Əliyev bu nadir layihəni gerçəkləşdirməklə təbiətlə memarlığı uyğunlaşdırıb, harmoniyaya çevirib!

Bəyazlıqlı ilə göz qamaşdıran bu nadir incinin yeni mənəvi təyinatı da qürurvericidir.

Onun ətrafındakı yaşıllıq gənclərin və ailələrin birgə istirahət məkanı, konsert və idman tədbirlərinin, açıq havada sərgilərin keçirildiyi sevimli bir ünvan funksiyasını daşıyır.

Ulu babalarımız atəşpərəst olublar!

Təsəffüf deyil ki, Azərbaycanın bir rəmzi adı Odlar Yurdudu!

Bu gün də Məhəmmədi kəndində təbii şəkildə yerin altından çıxaraq gecə-gündüz şölə saçan qaz alovu təbiətin nadir nümunələrindən sayılır.

Qədim Bakının simvolu olan üç alov isə bəzən poçt markalarında, hətərdən isə paytaxt haqqında buraxılan buketlərin üzərində qorxa-qorxa göstərilirdi.

İlham Əliyev Odlar Yurduğun Bakı embleminə möhtəşəm, 32 mərtəbəli binaya çevirdi!

baş müəllifi

ölkə paytaxtını yenidən tikib-qurur, gözəlləşdirir

"Alov qüllələri" adlanan bu binanın Bakının bolşevik işğalının rəmzi sayılan S.M.Kirovun Dağüstü parkdakı heykəlini əvəz edib!

Həm də daha yüksəkə, daha müasir, daha möhtəşəm şəkildə! Axşamlar üçrəngli bayrağımızı yüz dəfələrlə böyük və rəngli formada dalğalandıran bu "müstəqillik nişanəsi" şəhərin hər yerindən görünür, heyret və razılıq doğurur!

Xəzər sahilində yerləşən daha bir memarlıq nümunəsi isə "Büllür saray"dır ("Kristal hol").

Dənizin içərisinə burun kimi daxil olmuş bu adada vaxtilə SSRİ Silahlı Qüvvələrinin sursat anbarı yerləşirdi.

İndi həmin adacığın təkə xarici görünüşü yox, mahiyyəti də dəyişib! Daha burada ölümsüzən məhsullar saxlanılmır!

Yeni, ən müasir quruluş, idarəetməyə, işıqlandırma sisteminə əsaslanan bu sarayda böyük tamaşaçı auditoriyasına malik konsert və idman tədbirləri keçirilir, insanlar nağılları aləmə "səyahətə çıxırlar".

"Kristal hol" Bayraq meydanı ilə bir ansambl yaradır, görkəmləri ilə göz oxşayırlar, Bakının hüsnünə sığal çəkirlər!

Mehriban xanım Əliyevanın qayğısı sayəsində Azərbaycan muğamı öz inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoydu!

Həm də dünyada tanındı, muğama gənclərin axını başladı, yeni həvə və nəfəs gəldi!

Ölkəmizdə keçirilən müxtəlif muğam müsabiqələri bütün dünyada maraqla izlənir, dünyanın istənilən ölkəsində keçirilən yarışlarda isə Azərbaycan muğam ifaçıları iştirak edərək daim yüksək yerləri tuturlar.

Öz orijinallığı ilə seçilən Beynəlxalq Muğam Mərkəzi bu qədim musiqini sevenlərə dövlət başçısının dəyərli hədiyyəsidir!

Dənizkənarı bulvarda onunla yanaşı dayanan Xalça muzeyi də adına uyğun görünüşü ilə fərqlənir.

Hər iki ünvan qədimmilliklə müasirliyi üzvi şəkildə birləşdirərək Bakıya təşrif gətirən qonaqların yaddaşından uzun müddət silinmir.

Qədim İçərişəhər nə qədər darısqal və maraqlıdırsa, Ağ şəhər bir o qədər geniş, rahat və müasirdir.

O həm də Azərbaycanda şəhərsalma mədəniyyətinin yüksək səviyyədə olmasının göstəricisidir!

Eyni zamanda, şəhərin baş müəllifinin inçə, müasir zövq sahibi olduğunu təsdiqləyir!

İşıqlı və yaraşığı binalar, yaşıl xiyabanlar, insanların hər cür tələbatını ödəyən müasir infrastruktur, uşaq oyləncə meydançaları, nəqliyyatın normal hərəkətinə yaradılan münasib şərait - bir sözlə, hər şey yenilikdən, rahatlıqdan, insan amilinin yüksəkədə tutulmasından xəbər verir!

Bəli, Qara şəhər təmizləmə bilərəmiş!

Qara şəhər Ağ şəhərə çevrilərəmiş!

İnsanlar Xəzərin ləpədən öndə, neft və qaz iyi qoxumayan hava ilə nəfəs alaraq ağ günlərə çıxma bilərəmişlər!

Bunu da İlham Əliyev edib!

Nə məşqçilərə pul verildirdi, nə də idmançıları yarışlara göndərməyə vəsait tapılırdı...

İdman qurğularının bir qismi dağılıraq sıradan çıxarılmış, stadionlar "tolkuçka"ya çevrilmiş, zallar uçub yarasız hala düşmüşdü...

Hər şeyə tezədən başlamaq lazımdır gəlirdi...

Qısa müddətdə gədənler geriye çağırıldı, dağılanlar bərpa olundu, stadionlar əvvəlki təyinatına qaytarıldı...

Lakin Azərbaycanı həm də idman dövlətinə çevirmək üçün çox işlər görülməli idi!

Ən əsası, idmanın maddi-texniki bazasının yaradılmasına və yeniləməsinə ciddi ehtiyac duyulurdu!

Dövlət başçısı seçildikdən sonra İlham Əliyevin ən çox diqqət yetirdiyi məsələlərdən biri Azərbaycan idmanının inkişafı oldu.

Az vaxtda ölkə üzrə 40-dan çox olimpiya idman kompleksi tikildi.

I Avropa və IV İslam Həmrəyliyi oyunlarının keçirilməsinə hazırlıq isə həm də Bakının memarlıq siyasinə yeni naxışların vurulması ilə əlamətdar oldu.

Olimpiya stadionu möhtəşəmliyi və müasirliyi ilə diqqət çəkirdi!

Böyükşor gölünün qurudulan hissəsində qısa müddətdə inşa edilən bu yeni idman qurğusu şəhərin həmin guşəsinə yeni görkəm vermiş, idmançıların və tamaşaçıların rahatlığını da təmin etmişdir.

Yaxınlıqda yerləşən Milli Gimnastika Arenası da memarlıq baxımından yeni və gözoxşayandır.

Bakı Su İdmanı Sarayı, Bakı Atıcılıq Mərkəzi, Avropa Oyunları Parkı, Velopark, Basketbol Arenası ən yüksək səviyyəli yarışların keçirilməsi üçün bütün beynəlxalq norma və tələbləri ödəyir. Üstəlik yerləşdikləri məkana uyğun arxitektura həlli də uğurlu və cazibədar alınmışdır.

Əslində idman qurğuları funksiyası ilə bərabər, şəhərimizə yeni görkəm və yaraşığı verməklə nəzərləri oxşayırlar.

Əl Oyunları İdman Sarayı, habelə Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksi isə əsaslı yenidənqurmadan sonra ikinci həyatlarını yaşayırlar.

Mahiyyətə ölkənin gənclər və idman siyasətinə xidmət edən bu yeni qurğu və komplekslər zahirən qədim Bakını cavanlaşdırmış, daha gözəl və yaraşığı etmişdir.

Son dövrün memarlıq abidələri sırasında dini məbədlər xüsusi qeyd olunmalıdır.

Azərbaycan tolerant ölkədir. Müxtəlif dinlərə sityayış edən insanlar burada mehribanlıq şəraitində yaşayırlar və işləyirlər.

Multikultural ənənələrimiz, dini modelimiz bütün dünyaya nümunədir.

Müstəqillik dövründə dinə münasibətə də köklü dəyişikliklər baş vermişdir. Ötən dövrlərdən qalma məscidlər, kilsələr, sinaqoqlar, məbədlər və ziyarətqahlar təmir edilmiş, yeniləri tikilmişdir.

Heydər məscidi və Bibiheybət məscidi isə bənzərsiz milli-dini memarlıq abidəsi kimi keçmiş və bugünü üzvi şəkildə özündə birləşdirir. Eyni zamanda, xalqın milli-mənəvi və dini dəyərlərinə hörmət və ehtiramının simvoluna çevrilib.

İkinci nəfəs verilmiş köhnə binalar, müxtəlif üslublarda tikilmiş yeni bina, kompleks və qurğular, habelə park və xiyabanlarla yaşayış məhəllələrinin uyğunlaşdırılması, gecə işıqlandırma effektləri köhnə Bakıya yeni görkəm və xüsusi cazibədarlıq gətirmişdir.

Təkcə şəhərin sakinləri deyil, gələn qonaqlar, turistlər, uzun müddət şəhərdən ayrılaraq yenidən geriye dönmələr bu valehedici gözəlliyə dönə-dönə heyranlıqlarını bildirirdilər.

Əslində "Köhnə Bakı" ifadəsi yerinə düşmüş və görünür, arxivlərə verilməlidir.

Yeni Bakı isə həm qədim, həm də müasir, möcüzə qədər gözəldir!

Bu gözəlliyin müəllifi isə dövlət başçısı cənab İlham Əliyevdir!

Yeni Bakının yenilənməsinin baş müəllifi!

Bəxtiyar SADIQOV

Əvvəlki 1-ci səh.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev böyük hədəfləri uğurla dəf edərək müstəqil dövlətimizi uca zirvələrə çatdırmışdır. Azərbaycanda cəmiyyət həyatının bütün sahələri üzrə qazanılmış böyük nailiyyətlər ölkəmizin müstəqillik dövrü inkişafının İlham Əliyev zirvələri olaraq xalqımızı daim yeni zirvələrə doğru istiqamətləndirir.

Prezident İlham Əliyevin siyasi hakimiyyətə gəldiyi 2003-cü il müstəqil Azərbaycan dövlətinin həyatında məsuliyyətli bir dövr idi. Bir tərəfdən hakimiyyətə dünya şöhrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin qazandıqı böyük nüfuz qorunub saxlanmalı, digər tərəfdən isə Azərbaycanı bütün sahələr üzrə inkişaf etdirəcək vəzifəsi həyata keçirilməli idi. Və beynəlxalq aləmdə mövqeləri daha da möhkəmləndirmək lazım idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasının sükanını etibar etdiyi cavan Prezident haqqındakı "Mən ona özüm qədər inanıram" bəyanatı İlham Əliyevin məsuliyyətini daha da artırmışdır. Ötən 15 ilin təcrübəsi göstərdi ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev böyük sınaqlardan çıxmış, xalqın ürəkdən inandığı və dəstəkləndiyi Heydər Əliyev yolunu özünün fəaliyyətinin əsas strategiyası kimi qəbul etmək, siyasi hakimiyyətdə varisliyi diqqət mərkəzinə, ön cəbhəyə çəkmək və siyasi kursu yaradıcı şəkildə davam etdirmək cəmiyyətin, demək olar ki, bütün təbəqələrinin yüksək etimadını qazanmışdır.

Bu, eyni zamanda, cənab Prezidentin özünəqədərki dövrdə ölkə üzrə aparılmış islahatların yaradıcı şəkildə davam etdirilməsi, başlanmış bütün işlərin, icra proseslərində olan mühüm layihələrin uğurla həyata keçirilməsi və tamamlanması istiqamətindəki düşünlümlü və qətiyyətli addımlarının dəstəklənməsi demək idi. Yəni Prezident İlham Əliyevin simasında müstəqil Azərbaycan dövləti əvvəlcədən haralara aparıb çıxaracağı bilinməyən gözqamaşdırıcı eksperimentlər yolunu deyil, zamanın imtahanlarından uğurla keçmiş inkişaf yolunu yeni tarixi proseslərə uyğun olaraq davam etdirmək strategiyasını seçməklə sonrakı proseslərdə davamlılığı və hətta etibarlı dayanıqlığı təmin etməyə nail olmuşdur. Azərbaycanda inkişafın yeni mərhələsi keçilmiş böyük yolun imkanlarından və riskli eksperimentlərdən yox, xalqın və ölkənin çətinliklərə bəhsinə gəlib çatdığı nöqtədən başlamışdır.

Bu mənada Azərbaycan Respublikasının dövlət iyerarxiyasındakı siyasi varislik və yaradıcı yanaşma ölkənin sonrakı inkişafının möhkəm əsaslarına, hərəkatverici qüvvəsinə çevrilmişdir. Postsovet məkanında ayırı-ayrı ölkələrdə - Vladimir Putinə qədərki Rusiyada və hətta də yeni liderlər soruşduğunda xatırlar aparmaqda davam edən Ukraynadakı demokratiya oyunlarının həmin ölkələri hansı çətinliklər və gərginliklər qarşısında qoyduğunu göz önündən keçirməklə İlham Əliyevin tutduğu siyasi varislik yolunun nə qədər düşünlümlü və uzaqgörən bir mövqə olduğunu aydın surətdə dərk etmək mümkündür. Məhz həmin vahid strategiyanın nəticəsində ilk növbədə Azərbaycan Respublikasının əvvəlcədən başlanmış böyük layihələr məqsədyönlü şəkildə davam etdirilərək tamamlanmışdır.

Dünyaya ses salmış "Əsrin müqaviləsi"nin işığında Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft-qaz kəmərlərinin uğurla başa çatdırılması, istifadəyə verilməsi müstəqil Azərbaycan dövlətinin gələcək taleyində müstəsna dərəcədə mühüm rol oynamışdır. Bundan başqa, ölkə miqyasında başlanmış torpaq islahatlarının məqsədyönlü şəkildə davam etdirilərək tamamlanması və respublikada bazar iqtisadiyyatına əsaslanan yeni idarəetmə və təsərrüfat münasibətlərinin formalaşması da xalqımızı və ölkəmizi inkişafın böyük magistrallarına çıxarmağa uğurla xidmət etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bu mühüm və məsul vəzifələri siyasi hakimiyyətinin birinci beş ili ərzində həyata keçirərək tamamlamış, müstəqil dövlətimizin daşyaqlarını möhkəmləndirməyə nail olmuşdur.

Bununla yanaşı, Prezident İlham Əliyev dövlət idarəetmə siyasətində yeni təfəkkürü təmsil edən novator bir lider kimi hakimiyyətə başladığı andan həm də paralel olaraq ən müasir istiqamətlərdə islahatları start vermişdir. Dövlət rəhbərinin müəyyən etdiyi yeni istiqamətlər həyatın daxili təbii məntiqinə, ölkə realitetlərinə və mövcud dünya təcrübəsinin nəzərə alınması əsasında formalaşdırıldığı üçün bütün sahələrdə gerçək davamlı inkişafa geniş yol açmışdır.

Məsələn, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin siyasi hakimiyyətə gəldiyi 2003-cü il müstəqil Azərbaycan dövlətinin həyatında məsuliyyətli bir dövr idi. Bir tərəfdən hakimiyyətə dünya şöhrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin qazandıqı böyük nüfuz qorunub saxlanmalı, digər tərəfdən isə Azərbaycanı bütün sahələr üzrə inkişaf etdirəcək vəzifəsi həyata keçirilməli idi. Və beynəlxalq aləmdə mövqeləri daha da möhkəmləndirmək lazım idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasının sükanını etibar etdiyi cavan Prezident haqqındakı "Mən ona özüm qədər inanıram" bəyanatı İlham Əliyevin məsuliyyətini daha da artırmışdır. Ötən 15 ilin təcrübəsi göstərdi ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev böyük sınaqlardan çıxmış, xalqın ürəkdən inandığı və dəstəkləndiyi Heydər Əliyev yolunu özünün fəaliyyətinin əsas strategiyası kimi qəbul etmək, siyasi hakimiyyətdə varisliyi diqqət mərkəzinə, ön cəbhəyə çəkmək və siyasi kursu yaradıcı şəkildə davam etdirmək cəmiyyətin, demək olar ki, bütün təbəqələrinin yüksək etimadını qazanmışdır.

Bu, eyni zamanda, cənab Prezidentin özünəqədərki dövrdə ölkə üzrə aparılmış islahatların yaradıcı şəkildə davam etdirilməsi, başlanmış bütün işlərin, icra proseslərində olan mühüm layihələrin uğurla həyata keçirilməsi və tamamlanması istiqamətindəki düşünlümlü və qətiyyətli addımlarının dəstəklənməsi demək idi. Yəni Prezident İlham Əliyevin simasında müstəqil Azərbaycan dövləti əvvəlcədən haralara aparıb çıxaracağı bilinməyən gözqamaşdırıcı eksperimentlər yolunu deyil, zamanın imtahanlarından uğurla keçmiş inkişaf yolunu yeni tarixi proseslərə uyğun olaraq davam etdirmək strategiyasını seçməklə sonrakı proseslərdə davamlılığı və hətta etibarlı dayanıqlığı təmin etməyə nail olmuşdur. Azərbaycanda inkişafın yeni mərhələsi keçilmiş böyük yolun imkanlarından və riskli eksperimentlərdən yox, xalqın və ölkənin çətinliklərə bəhsinə gəlib çatdığı nöqtədən başlamışdır.

Bu mənada Azərbaycan Respublikasının dövlət iyerarxiyasındakı siyasi varislik və yaradıcı yanaşma ölkənin sonrakı inkişafının möhkəm əsaslarına, hərəkatverici qüvvəsinə çevrilmişdir. Postsovet məkanında ayırı-ayrı ölkələrdə - Vladimir Putinə qədərki Rusiyada və hətta də yeni liderlər soruşduğunda xatırlar aparmaqda davam edən Ukraynadakı demokratiya oyunlarının həmin ölkələri hansı çətinliklər və gərginliklər qarşısında qoyduğunu göz önündən keçirməklə İlham Əliyevin tutduğu siyasi varislik yolunun nə qədər düşünlümlü və uzaqgörən bir mövqə olduğunu aydın surətdə dərk etmək mümkündür. Məhz həmin vahid strategiyanın nəticəsində ilk növbədə Azərbaycan Respublikasının əvvəlcədən başlanmış böyük layihələr məqsədyönlü şəkildə davam etdirilərək tamamlanmışdır.

Dünyaya ses salmış "Əsrin müqaviləsi"nin işığında Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft-qaz kəmərlərinin uğurla başa çatdırılması, istifadəyə verilməsi müstəqil Azərbaycan dövlətinin gələcək taleyində müstəsna dərəcədə mühüm rol oynamışdır. Bundan başqa, ölkə miqyasında başlanmış torpaq islahatlarının məqsədyönlü şəkildə davam etdirilərək tamamlanması və respublikada bazar iqtisadiyyatına əsaslanan yeni idarəetmə və təsərrüfat münasibətlərinin formalaşması da xalqımızı və ölkəmizi inkişafın böyük magistrallarına çıxarmağa uğurla xidmət etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bu mühüm və məsul vəzifələri siyasi hakimiyyətinin birinci beş ili ərzində həyata keçirərək tamamlamış, müstəqil dövlətimizin daşyaqlarını möhkəmləndirməyə nail olmuşdur.

Bununla yanaşı, Prezident İlham Əliyev dövlət idarəetmə siyasətində yeni təfəkkürü təmsil edən novator bir lider kimi hakimiyyətə başladığı andan həm də paralel olaraq ən müasir istiqamətlərdə islahatları start vermişdir. Dövlət rəhbərinin müəyyən etdiyi yeni istiqamətlər həyatın daxili təbii məntiqinə, ölkə realitetlərinə və mövcud dünya təcrübəsinin nəzərə alınması əsasında formalaşdırıldığı üçün bütün sahələrdə gerçək davamlı inkişafa geniş yol açmışdır.

Məsələn, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin siyasi hakimiyyətə gəldiyi 2003-cü il müstəqil Azərbaycan dövlətinin həyatında məsuliyyətli bir dövr idi. Bir tərəfdən hakimiyyətə dünya şöhrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin qazandıqı böyük nüfuz qorunub saxlanmalı, digər tərəfdən isə Azərbaycanı bütün sahələr üzrə inkişaf etdirəcək vəzifəsi həyata keçirilməli idi. Və beynəlxalq aləmdə mövqeləri daha da möhkəmləndirmək lazım idi.

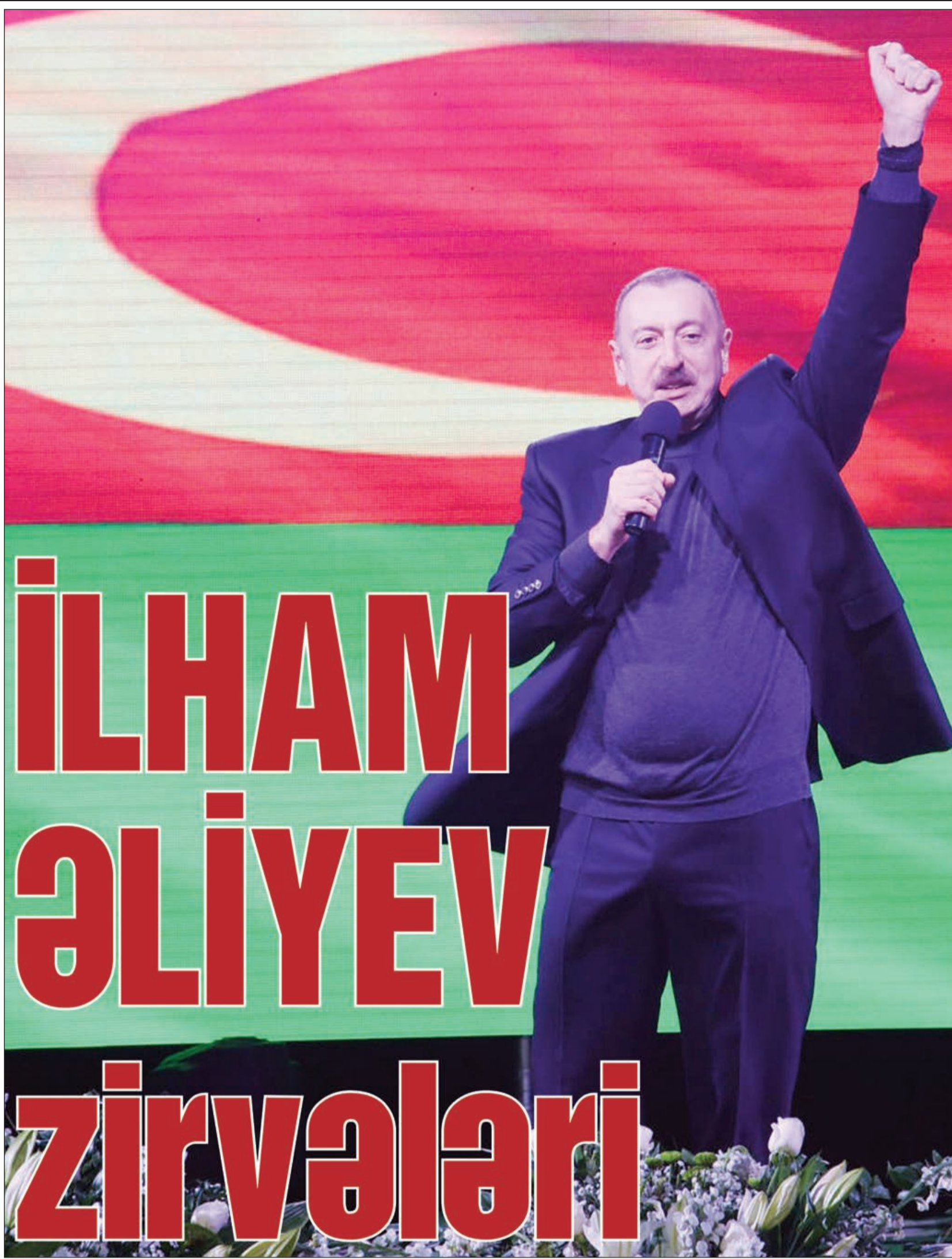

şahəsində əldə olunan mühüm iqtisadi nəticələr Azərbaycan regionlarına yeni həyat gətirmişdir. Rayon mərkəzləri və kəndlərimiz tanınmaz olmuşdur. Bütün bunların fonunda müasir dövrdə Azərbaycan regionunun canlı, dinamik inkişaf səviyyəsi bütün böyük ritmləri ilə qabarıq şəkildə nəzərə çarpmaqdadır. Əhatə etdiyi böyük miqyasda və mühüm iqtisadi əhəmiyyətinə görə uğurla həyata keçiriləndə olan regionların sosial-iqtisadi inkişafı üzrə dövlət proqramlarını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev özünəməxsus QOELRO planı adlandırmaq olar. Bu, regional inkişafda Prezident İlham Əliyevin fəth etdiyi zirvədir.

Fikrimizcə, müstəqillik dövründə nəqliyyat infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi sahəsində də ölkəmiz çox böyük uğurlara imza atmışdır. Bakı şəhərində inşa edilən müasir tipli möhtəşəm körpülər, yeraltı keçidlər və dayanacaq-lar meqapolsu miqyaslı paytaxtda nəqliyyat infrastrukturunun təməli yeni yəndən qurulması ilə nəticələnmişdir. Azərbaycanın coğrafiyasının bütün çıxış nöqtələrinə doğru çəkilən yeni yollar mükəmməl otoban səviyyəsindədir. Ölkəmizin bütün regionlarını əhatə edən genişzolaqlı avtomobil yolları həm də respublikamızı iqtisadi və mədəni cəhətdən inkişaf etdirən at gücü funksiyasını daşıyır.

Prezident İlham Əliyevin adı və yorulmaz fəaliyyəti ilə birbaşa bağlı olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avropa ilə Asiyayı birlişdirən nəhəng nəqliyyat qovşağıdır. Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu beynəlxalq miqyasda Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində meydana çıxmış dəmir ləkə yolu kimi qəbul olunur. Bu, tarixi ləkə yolu marşrutuna müstəqil Azərbaycan Respublikasının möhtəşəm əlavəsidir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir ləkə yolunun Türkiyə Cümhuriyyətinin Qars şəhərindən Azərbaycan Respublikasının tərkib hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasına qədər uzadılması ilə bu böyük magistral İran İslam Respublikasının dəmir yollarına qoşularaq ətəfəkdəki Asiya ölkələrini də əhatə edə biləcəkdir.

Azərbaycana sürət qatırı anlaşıqlı da Prezident İlham Əliyev gətirmişdir. Sürətli qatar sadəcə yeni tipli dəmir yolu olmaq qalmayıb, həm də Azərbaycanın bütün istiqamətlər üzrə sürətli inkişafının böyük paroludur. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir ləkə yolu Şimal-Cənub, Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizləri böyük müvəffəqiyyətlə davam və inkişaf etdirir, şaxələndirir. Bu gün Azərbaycan beynəlxalq tranzit yollarının qovşağı olan inkişaf etmiş ölkə missiyasını həyata keçirir. Böyük magistral yollar özünün arxasında ölkəmizdə güclü iqtisadiyyata geniş yol açmaqla bərabər, turizm və mədəniyyət inkişafı üçün də müstəsna imkanlar yaradır.

Bu isə dünyada qəbul olundu Renessans - İntibah mərhələsinin ən mühüm şərtlərindən birinin, tranzit ölkəyə çevrilməsi Azərbaycanında ən sərfəli və əlverişli şəkildə həyata keçirilməsi deməkdir. Hava nəqliyyatında və gəmiçilik sahəsində tikilən aeroportlar, salınan limanlar, istifadəyə verilən gəmiqayırma zavodları, bu zəmində Ələt İqtisadi Zonasının yaradılması respublikamızı daha sürətli inkişafına təkan verir. Beləliklə, artıq Azərbaycan beynəlxalq nəqliyyat bazarını fəth etmiş ölkə statusu qazanmışdır. Bu da Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasına qazandırdığı mühüm bir Zirvədir.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Millelletlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının Prezidenti İlham Əliyevin dünyanın bir nömrəli beynəlxalq təşkilatının iclaslarına rəsmi olaraq sədrlik etməsi və həmin mötəbər kursüdənin planet miqyasında çağırışlar səsləndirməsi müstəqil dövlətimiz üçün möhtəşəm zirvədir. Bu zirvəni yalnız görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev dövründən ən böyük supergüclərindən biri olan SSRİ-də Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü səviyyəsinə qalxması ilə müqayisə etmək olar. Azərbaycan Respublikasının Siyasi Büro Səviyyəsindən Birləşmiş Millelletlər Təşkilatı mərtəbəsinə çıxarmaq etibarlı siyasi varisliklə güclü

müasirlik ruhunun qarşılıqlı əlaqəsi və vəhdəti sayəsində mümkün ola bilmişdir.

Heç şübhəsiz, Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq miqyasda xüsusi çəkiyə malik olan Avropa Birliyi Nəzirlər Şurasına və Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etmək səlahiyyəti qazanması çoxəsrlik Azərbaycan tarixinin yeni mərhələdəki nadir hadisələrdir. Müstəqillik qazanmış yeni dünya dövlətləri arasında belə yüksək etimad səviyyəsinə qalxa bilmiş digər ölkələr göstərmək çətinidir. Bu yüksək zirvələrin qazanılmasında iki mühüm amil - Azərbaycan Respublikasının inkişafı və Prezident İlham Əliyev şəxsi keyfiyyətləri mühüm rol oynamışdır.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi-mədəni cəhətdən əldə etdiyi böyük nailiyyətlər və müstəqil dövlətin sükanı başında möhkəm dayanmış Prezident İlham Əliyevin liderlik məharəti beynəlxalq təşkilatların heç də həmişə birmənalı olmayan meyarlarını aşmaqda əsas şərtlərdən biri olmuşdur. Üstəgəl dövlət başçımızın möhkəm siyasi iradəsi ilə yanaşı, geniş analitik təfəkkürü, qeyri-adi natıqlıq məharəti, xarici dillərə derindən bələdliyi də əsas faktorlar sırasında Azərbaycanı böyük nüfuz gətirmişdir.

Eyni zamanda, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Qoşulmama Hərəkatı ölkələrinin gənc nəslinə müstəqil Azərbaycan dövlətinin qrantı hesabına respublikamızda ali təhsil almaq imkanlarının açılması inkişafımızın yeni tarixi mərhələsinin mühüm göstəricilərindəndir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elm inkişafı Fondu, Gənclər Fondunun və Dövlət Neft Şirkətinin də qrantları hesabına xarici ölkələrdə müştərək layihələrin həyata keçirilməsi inkişafın İlham Əliyev mərhələsinin reallıqlarındanadır.

Bu həm də gənc Azərbaycan Respublikasının qısa müddət ərzində qrant, yardım alan ölkədən qrant verən donor ölkəyə çevrilməsi deməkdir. Bu cəhətdən müstəqil Azərbaycan Respublikası hazırkı mərhələdə Cənubi Koreya, Malayziya, Sinqapur kimi yeni dünya divləri sırasına doğru inamla yol gədən ölkə imici qazanmaqdadır.

Cəmi bir il ərzində, 2018-ci ildə iki nəhəng beynəlxalq təşkilat - NATO-nun və Avropa Şurasının, nəhayət ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməsi haqqında qərarlar qəbul etmələri Prezident İlham Əliyevin aparıcı məqsədyönlü və ardıcıl xarici siyasətinin gəlib çatdığı mühüm nöqtədir. Bütün bunlar Azərbaycan Respublikasının Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə beynəlxalq aləmdə, xarici siyasətdə hansı yüksək zirvədə dayandığını parlaq şəkildə nümayiş etdirir.

Azərbaycan-Türkiyə Birliyi və qaradaşlığı: "Bir millət - iki dövlət" in birgə hərbi paradi - Zirvə! Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması və uğurlu fəaliyyəti - Zirvə!

Ölkədə yaradıcı ziyallığın, elm və təhsilin inkişaf etdirilməsi üçün xüsusi qayğı göstərmək ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinin birinci mərhələsindən etibarən əsas qoyulmuş dövlət əhəmiyyətli strategiyadır. Prezident İlham Əliyev üçün də elmin və təhsilin, ədəbiyyatın və incəsənətin inkişaf etdirilməsi prioritet istiqamətlərdən biridir. Məhərrəm Prezident üçün Azərbaycan elmi ölkənin inkişafına və xalqın sosial rifahının daha da yaxşılaşdırılmasına xidmət göstərən bir sahəyə çevrilmişdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında həyata keçirilən islahatlar ölkəmizdə fundamental tədqiqatların inkişaf etdirilməsi ilə bir sırada, həm də elmi fəaliyyət sahəsində innovasiyaların tətbiq olunmasına, sahibkarlıq müəhinin inkişafına meydan açmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin xüsusi sarancamı ilə Milli Elmlər Akademiyasında yeni yaradılmış Yüksək Texnologiyalar Parkı və ona bağlı olan Təcrübə Sənaye Zavodu elmi mühitə istehsalatın, bazar münasibətlərinin qarşılıqlı əlaqələrinin formalaşdırılmasına geniş imkanlar açır. Əslində bu, ölkəmizdə müstəqillik dövrünün yeni tipli Elmlər Akademiyasını yaratmaq deməkdir. Bu istiqamətdə aparılan genişmiqyaslı tədbirlərin həyata keçirilməsi əsasında Bakı şəhərinin Zığ şo-

sesi ərazisində salınmış müasir tipli yeni Akademiya Şəhərciyi XXI əsrin fərqli Milli Elmlər Akademiyasının ilkin modelidir.

Milli Elmlər Akademiyasının müdafiə sənayesi istiqamətində hərbi təyinatlı məhsullar istehsal etməsi Azərbaycanda akademiya anlayışının yenidən qurulmaqda olmasından xəbər verir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində Elm və təhsil komitəsinin hazırladığı "Elm haqqında" qanununun 2015-ci ildə qəbul olunması və AMEA-da müstəqillik dövrünün birinci nizamnaməsinin hazırlanması təsdiq edilməsi, fəaliyyət mexanizmlərinin işə salınması ölkədə elmi yeni inkişaf müstəvisinə çıxarmağa geniş üföqlər açır. Uzun illər əsasən fundamental tədqiqatlarla məşğul olan Milli Elmlər Akademiyasında indiki mərhələdə sənayeləşmə, innovasiya və sahibkarlıq sahələrində ən mövqəyə çıxarılması faktiki olaraq yeni akademiya qurmaq deməkdir. Elm sahəsində baş vermiş bu yeniləşmə Prezident İlham Əliyevin elm siyasətinin mühüm nəticəsidir.

Azərbaycan Respublikasında təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, idman istiqamətlərinin inkişafına da Prezident İlham Əliyev öz möhürünü vurmuşdur. Diqqətə fikir versək, Azərbaycan artıq ali məktəblər ölkəsinə çevrilmişdir. Paytaxtımız Bakı şəhərində yerləşən universitetlərdə ölkəmizin regionlarında fəaliyyət göstərən ali məktəblər nə maddi-texniki bazasına, nə də elmi-pedaqoji potensiallarına görə əsaslı şəkildə fərqlənir. Naxçıvan Dövlət Universitetinin müasir inkişafı dünyanın ən yaxşı universitetləri ilə müqayisə oluna bilər. ADA Universiteti yeni tipli universitet quruculuğuna örnekdir. Ali Neft Məktəbi müstəqil dövlətin neft strategiyasını həyata keçirə biləcək yüksəkixtisaslı mütəxəssislər

hazırlayan müasir tipli ali təhsil ocağıdır. İqtisad Universiteti, Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti, Dillər Universiteti, Pedaqoji Universitet, Slavyan Universiteti və başqa ali təhsil müəssisələri qısa müddət ərzində yeniləşmənin və müasirləşmənin nümunəsini göstərmişdir. Xəzər Universiteti dövlət və özəl ali məktəblərin rəqabət mühitində tarazlığı qoruyub saxlamaq imkanları ilə ağırlıq təşkil edən ali məktəb statusunu məsuliyyətlə yerinə yetirir. Ali təhsil sahəsində baş verən bu yeniləşmə hərəkatı nəticə etibarilə təhsilin digər mərhələlərində də müasirləşməyə özünü müsbət təsirini göstərir.

İlham Əliyevin müstəqil dövlətçilik təlimi əsasında meydana çıxmış "Təhsil haqqında" (2009), "Məktəbəqədər təhsil haqqında" (2017), "Peşə təhsil haqqında" (2018) qanunlar ölkəmizdə təhsilin bütün mərhələləri üzrə dövlət siyasətinin uğurla həyata keçirilməsinə xidmət edir. Yeni təhsil mühiti və yeniləşmiş Azərbaycan təhsili xalqımızı və ölkəmizi bütün yönərlərlə irəli aparmaq missiyasını müvəffəqiyyətlə həyata keçirir. Son 15 ildə Azərbaycanda 3 mindən çox məktəbin tikilməsi və ya əsaslı şəkildə yenidən qurulması, müasir texnologiya ilə təchiz olunması inqilabi nailiyyətlərdir, Azərbaycan təhsilində yeni zirvədir.

İlham Əliyev ərəsi milli mədəniyyəti də yeni mərhələyə çıxarmışdır.

Dünya şöhrətli xalq rəssamı Tahir Salahov - böyük sənətdə Zirvə!

Tituluş-filansız, sadəcə Müslüm Moqaməyev, Ömər Eldarov - Zirvə!

Planetin riyaziyyat mogikani: Lütfizadə - Zirvə!

Azərbaycan Respublikasının Qərib ölkələrindən qabaq yüksək səviyyədə və çox müəssəkil şəkildə Avropa Oyunları keçirməsi, idmançılarımızın böyük uğurlar qazanması - Zirvə!

IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına evsahibliyi etmək və idmanın əsas növləri üzrə dünya çempionu adı qazanmaq, bütün ölkələrdən çox qızıl medal sahibi olmaq da zirvələrdən biridir.

Bakı şəhəri, "Alov qüllələri" - Zirvə!

Beş min il əvvəl Gəmiqaya - Qobustan - Zirvə!

Yetmiş il əvvəl Neft daşları - Zirvə!

Bu gün Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Qars, bütövlükdə Azərbaycan - Zirvə!

Nəhayət, Azərbaycan ordusunun 2016-cı ilin Aprel döyüşlərindəki böyük qələbəsi - Zirvə!

Əlahiddə Azərbaycan Ordusunun 2018-ci ilin uğurlu döyüş əməliyyatları nəticəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı 11 min hektarlıq ərazini işğaldan azad etməsi və Ermənistan üçün strateji əhəmiyyətə malik olan İravan-Laçın magistral yoluna nəzarəti ələ keçirməsi - Zirvə!

Azərbaycan əsgərinin düşmən sərhədində yerləşən, dəniz səviyyəsindən 1800 metrlik yüksəkliyə malik olan Şəhur rayonu ərazisindəki Dağlıq Qarabağın ən uca nöqtəsinə Azərbaycan bayrağını taxması: Zirvə!

Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad olunması Cəbrayıl Mərcanlı kəndində yenidən insanların məskən salması, Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı Günnüt kəndinin düşmən təpəğindən xilas edilməsi Dağlıq Qarabağın sabahına nikbin baxmağa əsas verir. Bu real hadisələr bir daha göstərir ki, hansı yolla olursun Azərbaycan dövlətinin işğal edilmiş ərazilərini geri qaytaracağı, məcburi köçkünlərin doğma torpaqlarına qayıdacağı gün çox da uzaqda deyildir.

Prezident İlham Əliyevin böyük bacarıqla apardığı hərbi və sülh siyasətinin real nəticələri Azərbaycanın haqq işinin, ədalətli mübarizəsinin qalib gələcəyinə böyük ümid yaradır. Azərbaycan xalqı möhkəm inanır ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi məhz Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qələbə ilə başa çatdırılacaqdır.

Neticə - Heydər Əliyev - İlham Əliyev epoxası: çoxəsrlik Azərbaycan tarixində möhtəşəm Zirvə! İlham Əliyev ərəsi tarixə zirvələr epoxası kimi yazılır.

Müstəqil Azərbaycan Respublikası müasir inkişafın İlham Əliyev zirvələri dövrünü yaşayır. Dünya liderləri sırasında özünəməxsus yeri və mövqeyi olan görkəmli dövlət xadimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqımızı və ölkəmizi böyük bacarıqla, qətiyyətlə, uzaqgörənliklə Zirvədən Zirvəyə və Qələbədən Qələbəyə doğru aparmaqda davam edir.

Bu gün Azərbaycan dünyanın Qafqazdan ucalan yeni bir zirvəsi kimi görünür.

Prezident İlham Əliyevin komandanlığı ilə fəth ediləcək növbəti Zirvə Dağlıq Qarabağ və Şuşa qalası olacaqdır!..

İsa HƏBİBBƏYLİ,
AMEA-nın vitse-prezidenti, Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri, akademik

Əvvəlki 1-ci səh.

2018-ci ildə Prezident İlham Əliyevin sosialyönümlü dövlət quruculuğunun təmin olunması istiqamətində apardığı uğurlu siyasət nəticəsində əhalinin sosial rifah halı yaxşılaşıb, işsizliyin və yoxsulluğun aradan qaldırılması istiqamətində mühüm addımlar atılıb. Prezidentin apardığı bu siyasət bir daha sübut edir ki, dövlətin yürütdüyü siyasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Əhalinin sosial baxımından aztəminatlı təbəqəsi daim dövlətin diqqət mərkəzindədir. Sosial sahədə büdcə vəsaitlərinin ildən-ildə artırılması bu sahəyə Azərbaycan Prezidentinin qayğısını bir daha təsdiq edir. Bütün bunlar göstərir ki, güclü iqtisadi və sosial siyasət Azərbaycanda dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biridir. Azərbaycan Respublikasında qeyri-neft sektorunun sürətli və rəqabətədayamlı inkişafının təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən iqtisadi islahatlar nəticəsində bu sektorun potensial imkanları genişlənilib, yeni istehsal sahələri yaradılıb, idxali əvəz edən məhsulların yerli istehsalı hesabına qeyri-neft məhsulları ilə təmin olunma səviyyəsi yüksəlib, ixrac qabiliyyəti artıb. İqtisadiyyatın neft sektorundan asılılığının azaldılması, qeyri-neft ixracının artırılması və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya istiqamətində həyata keçirilən siyasət növbəti 10 ildə qeyri-neft sektorunun əvvəlki onilliklə müqayisədə daha çox artacağını şərtləndirir.

Azərbaycanın mədəniyyət və dinlərarası dialoqa töhfəsi

2018-ci il beynəlxalq əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi, qonşu dövlətlərlə, həmçinin İslam ölkələri ilə münasibətlərin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyması ilə də yadda qalıb. Təsədüfi deyil ki, İslam aləmində birliyin, sabitliyin, həmrəyliyin möhkəmləndirilməsi, İslami dəyərlərin bütün dünyaya düzgün çatdırılması, multikulturalizm ənənələrinin təbliği işindəki fəaliyyətimiz İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı tərəfindən də yüksək dəyərləndirilib. 2018-ci ildə Bakıdan sonra bu dəfə Naxçıvan şəhərinin İslam Mədəniyyətinin Paytaxtı adına layiq görülməsi özlüyündə müsəlman dünyasının ölkəmizə verdiyi dəyərini bariz nümunəsizdir.

Bu il də Prezident İlham Əliyevin siyasətində tolerant və multikultural dəyərlərin əhəmiyyətli yer tutduğuna bir daha şahid olduq. Ölkə rəhbərliyinin dəstəyi ilə 2018-ci ildə də müxtəlif xarici ölkələrdə Azərbaycanın multikultural dəyərlərinin təbliği və təşviqi ilə əlaqədar beynəlxalq konfranslar keçirilib ki, bu tədbirlər coğrafi olaraq çox geniş ərazini əhatə edib. İspaniya, Avropanın müxtəlif ölkələri, Almaniya və başqa ölkələrdə təşkil edilən tədbirlərdə Azərbaycanın multikultural dəyərləri ətrafı şəkildə insanlarla çatdırılıb. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin dəstəyi ilə reallaşan beynəlxalq tədbirlər insanların multikulturalizmə və tolerantlığa ruhunda maarifləndirilməsinə, dünyada sülhün və əməkdaşlığın təşviqinə mühüm töhfə verir. Ölkə rəhbərinin bu istiqamədə atdığı addımlar, söylədiyi fikirlər, verdiyi qərarlar bütün İslam dünyasında geniş əks-səda doğurmaqla bərabər, bizə gələcək fəaliyyətimizdə böyük stimül verir və verməkdədir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illərdə Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması, İslam dininə hörmət və ehtiramının güclənməsi, başqa dinlərə qarşı dözümlülüyün daha da möhkəmləndirilməsi sahəsində xeyli iş görüldü. Dövlət başçımız İslam mədəniyyəti ilə bağlı tarixi-memarlıq abidələrinin, məscid və ziyarətgahların, müqəddəs din ibadət və inanc yerlərinin təmiri və bərpası ilə bağlı bir sıra sərəncam və fərmanlar imzalayıb. Ölkəmizdə mövcud olan digər dinlərin nümayəndələri də dövlət başçımızın diqqət və qayğısından kənar qalmırlar. Dövlətin tolerantlıq prinsiplərinə yanaşmasını dini konfessiyalara, müxtəlif dinlərin nümayəndələrinə münasibətdə, din sahəsinə ehtiva edən qanunvericilik bazasının möhkəmləndirilməsində də açıq şəkildə görmək mümkündür.

Siyasətində insan əminliyinə böyük dəyər verən İlham Əliyevin İslam ölkələrinin həmrəyliyi, eləcə də mədəniyyətlər və dinlər arasında harmoniyaya nail olunması istiqamətində atdığı addımları xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Sivilizasiyalararası, dinlərarası dialoq dərinləşdirən, ayrı-seçkilik, ksenofobiya hallarına düzgün qiymət verilməsi şərtləndirən tədbirlərin keçirilməsi, bütün dinlərin nümayəndələrinə bərabər şəraitin yaradılması ölkə rəhbərinin bu sahədəki siyasətinin ana xəttini təşkil edir.

2017-ci ilin Azərbaycanında "İslam həmrəyliyi ili" elan edilməsi, mürəkkəb geosiyasi şəraitdə müsəlman ölkələrinin əməkdaşlığında əhəmiyyətli töhfələri ilə yadda qalan və İslam aləmində böyük nüfuz qazanan IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının, "2017 - İslam Həmrəyliyi ili: Dinlər və mədəniyyətlərarası dialoq" mövzusunda beynəlxalq konfransın, "Dövlət və din: dünyanı dünyada tolerantlığın gücləndirilməsi" mövzusunda I Beynəlxalq Bakı Forumunun keçirilməsi və bu mötəbər tədbirin başlanğı mərasimində "Bakı platforması"nın qəbul olunması, eləcə də qəbul olunan bu platforma əsasında Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzinin təsis edilməsi, həmçinin, qısa müddət ərzində dünyada çox önəmli beynəlxalq tədbirə çevrilən Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumunun keçirilməsi ölkəmizin İslam, eləcə də dünya ölkələri arasında nüfuzunun güclənməsinə zəmin yaradıb. Bütün bu tədbirlər sırasında artıq 10 ildir mədəniyyət və sivilizasiyalar arasında səmərəli və effektiv dialoqun qurulması məqsədilə yüksək səviyyəli qonaqların iştirakı ilə Azərbaycanda keçirilən "Bakı Prosesi" konfransı xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Ötən on il ərzində ölkədə "Bakı Prosesi" çərçivəsində, həmçinin bu

təşəbbüsün məqsədləri istiqamətində çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər və layihələr gerçəkləşdirilib. UNESCO, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı, Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Avropa Şurası və İSESCO-nun tərəfdaşlığı ilə keçirilən Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq forumları BMT və strukturlarının mədəniyyətlərarası dialoqun qurulması və inkişafı, irqi ayrı-seçkilik və dözümsüzlüyə qarşı mübarizə sahəsində global platforma statusu qazanıb. 2016-cı ilin aprelinde BMT Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun Bakıda keçirilməsi bu uğurlu prosesin və fəaliyyətin nəticəsidir. Azərbaycanın belə bir qlobal hərəkətin təşəbbüskarı kimi çıxış etməsinin əsasında əzəmətli tarixi fərqli dini mədəniyyətləri olan icmaların, milli-etnik qrupların və zəngin mədəni mülkətlərinin olması dayanır.

Azərbaycan dünya miqyasında həm İslam həmrəyliyi işlərinin təşkilatı, eyni zamanda, multikulturalizmin təbliği üçün əvəzolunmaz ölkəyə çevrilib. Bu gün ölkədə həyata keçirilən dövlət-din münasibətləri sahəsindəki siyasətin əsas və fərqləndirici xüsusiyyəti odur ki, dindarlara və onların dini hissələrinə hörmət, tolerant və multikultural dəyərlərin qorunması, inkişafı sözdə deyil, əməldədir. Məsələn, ölkə rəhbəri İlham Əliyev milli-mənəvi dəyərlərin dirçəldilməsinə, həmçinin məscidlərin, ziyarətgahların, kilsələrin, sinaqoqların inşasına, mövcud olanların isə əsaslı təmirinə və yenidən qurulmasına xüsusi diqqət ayırır, eyni zamanda, hər il müsəlman və qeyri-müsəlman dini icmalarına dövlət büdcəsindən maliyyə yardımları

İlham Əliyevin modern dövlət modeli

Tarixinin ən güdrətli dövrünü yaşayan Azərbaycanın dövlət quruculuğu təcrübəsi artıq dünyada mükəmməl örnəklərdən biri kimi qəbul edilir

mi ayrılır, ölkədəki ibadətqaylara illik limitlə pulsuz təbii qaz verilir və s. Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, Azərbaycan SSR-i-nin tərkibində olduğu dövrdə ölkəmizdə 17 məscid vardısa, bu gün onların sayı 2250-dən çoxdur, eyni zamanda, ölkə ərazisində 14 kilsə, 7 sinaqoq fəaliyyət göstərir. Ölkəmizdə 877-si İslam, 32-i isə qeyri-İslam (xristian - 21; yəhudi - 8; bahai - 2; krışna - 1) olmaqla 909 dini qurum qeydiyyata keçib.

Azərbaycan dünyada öz mədəniyyəti, tarixi, adət-ənənələri ilə fəxr etməyə layiq olan az sayda dövlətlərdən biridir. Tolerantlığın dövlət strategiyası olaraq əsasını ümummilli lider Heydər Əliyev qoyub, bu zəngin ənənə hazırda möhtəmə Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ulu öndər Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik ənənələrinin layiqli davamçısı olduğunu əməli addımları ilə sübuta yetirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasına və inkişafına çox böyük diqqət və qayğı göstərir. Azərbaycan dini və milli tolerantlığın tarixən mövcud olduğunu və bu tolerantlığın indiyə kimi qorunub saxlanılmasında Azərbaycan xalqının və İslam dininin misilsiz rol oynadığını vurğulayan Prezident İlham Əliyev bu fikri aşağıdakı kimi şərh edib: "Tarixən dünya dinlərinin yayıldığı və dinc yanaşı fəaliyyət göstərdiyi qədim Azərbaycan torpağında yüzillər qarşılıqlı etimad və hörmətə əsaslanan müxtəlif milli-mədəni və dini münasibətlər sistemi formalaşmışdır. Diqqətlə yanaşdıqda ki, ölkəmizdə həmişə yüksək tolerantlıq mühiti hökm sürmüş, heç vaxt milli və dini zəmində ayrı-seçkilik və qarşıdurma halları baş verməmişdir. Ayrı-ayrı etiqad və inancları malik etnosların əsrilərə əmin-amanlıq şəraitində yaşamasında, etnik-mədəni müxtəlifliyin günümüzədək qorunub saxlanılmasında Azərbaycan xalqının və İslam dininin misilsiz tarixi rolü danılmazdır".

Prezident İlham Əliyevin xalqımızın dini dəyərlərinə, müxtəlif dinlərə və sivilizasiyalara hörmətə yanaşması, milli-mənəvi dəyərləri həssas münasibətli dövlət siyasətinin mühüm prioritetlərindən birinə çevrilməsi, ölkədə güclü tolerantlıq ənənələrinin gətirdikləri daha da möhkəmləndirilməsi Azərbaycan dünyada multikulturalizmin əsas mərkəzinə çevrilib. Bu gün öz nümunəvi dəyərlərini bütün dünyaya təqdim edən Azərbaycan əlverişli coğrafi mövqeyindən və çoxmədəniyyətlilik ənənələrindən istifadə edərək artıq dünyada ən mühüm dialoq mərkəzlərindən birinə çevrilib. Son illər həm lokal, həm də global əhəmiyyətli çoxsaylı sammitlərin, forumların, konfrans və seminarların ölkəmizdə təşkil olunması təamamla məntiqləndirici görünür.

Bu il altıncısı keçirilən Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu bu qəbildən olan, aktual, ümumbəşəri, humanitar məsələlərin müzakirə edildiyi nüfuzlu tədbirlərdəndir. Forum XXI əsrdə bəşəriyyətin qarşısında duran global çağırışlara cavab tapmaq, humanitar əməkdaşlığa bağlı ən mühüm məsələlərə dair genişspektrlı dialoqlar, fikir mübadilələri və müzakirələr aparmaq üçün beynəlxalq miqyasda nüfuzlu elmi-siyasi platformadır. Mədəniyyətlər, sivilizasiyalar və konfessiyalar ara-

sında zəngin əməkdaşlıq ənənələri olan Azərbaycan bu formata tədbirlərinin keçirilməsi üçün ideal ölkədir. Belə vacib tədbirə məhz Bakının evsahibliyi etməsi forumun əhəmiyyətini daha da artırır. Çünki paytaxtımız müxtəlif mədəniyyətlərin, qədimliklə müasirliyin qovuşduğu bir məkandır, Azərbaycan torpağı bütün dövrlərdə tolerantlığı və qonaqpərvərliyi, Azərbaycan xalqı isə yaratmaq və birləşdirmək bacarığı ilə tanınır. Çünki bu torpaqlarda insan amili hər zaman yüksək yerdə dayanıb, insana yüksək dəyər verilib.

Xalqımızın milli-mənəvi irsinin qorunması, təbliği, tədqiqi və onun gələcək nəsillərə ötürülməsi istiqamətində Heydər Əliyev Fondunun gördüyü misilsiz işlər xüsusi vurğulanmalıdır. Belə ki, məhz fondun maliyyə dəstəyi ilə Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə bu il İmam Hüseyn məscidində təmir-bərpa işləri aparılıb və dindarlara istifadəsinə verilib. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər respublikanın hüddudlarına aşaraq Avropanın sərhədlərinə çatıb ki, bu da ayrı-ayrı xalqların, konfessiyaların qarşılıqlı hörmət və dostluq münasibətlərinin genişləndirilməsinə xidmət edir. Qeyd edək ki, 2018-ci ildə Romada Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpə edilən Müqəddəs Sebastian katekambalının açılışı oldu. Bundan əvvəl Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Müqəddəs Marçellinin və Pietro katekambalında bərpa olub. Dünya mədəniyyəti, xüsusilə də xristianlar üçün böyük mənaivi dəyərli olan katekambalın müsəlman ölkəsi Azərbaycanın Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa edilməsi ölkəmizin dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoqa verdiyi növbəti töhfədir. Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun dünya əhəmiyyətli tarixi, dini, mədəni abidələrin bərpa etməsi həm də ümumilikdə, ölkəmizin təbliği, dünyada layiqincə təmsil olunması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Ölkəmizdəki yüksək dini-mənəvi mühit və onun inkişafı

Ölkə rəhbərliyinin xüsusi diqqət və qayğısının nəticəsi olaraq ölkəmizdə dövlət-din münasibətləri təkmilləşməkdə və möhkəmlənməkdədir. Azərbaycan hökumətinin vətəndaşların etiqad azadlığını təminatı sahəsində həyata keçirdiyi tədbir və qərarlar öz müsbət bəhrələrini verməkdədir. Hazırda Azərbaycan Respublikasında dini durum sabitdir, bu sahədə cəryan edən proseslər və tendensiyalar nəzərətdədir. Təcrübə göstərir ki, bu gün dini sahədə ortaya çıxan əksər problemlərin kökündə dini savadsızlıq, İslamın olduğu kimi təqdim edilməməsi dayanır. Məhz bu səbəbdən Azərbaycan dövləti milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği istiqamətində ölkədə dini maarifləndirmə və milli-mənəvi dəyərlərin təbliği işinə xüsusi önəm verir. Çünki dini maarifləndirmə düzgün aparıldığı zaman dini təhlükəsizlik və ictimai-siyasi sabitlik təmin olunur, tolerantlıq ənənələrinin inkişafına təkan verilir, dini zəmindəki ziddiyyətlər, dövlətlər və xalqlar arasındaqi qarşıdurmaların qarşısı alınır.

Maarifləndirmə işi Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən birini təşkil edir. Dövlət Komitəsi ölkədə dövlət-din münasibətlərinin, dini etiqad azadlığının yüksək səviyyədə təmin olunması, dini radikalizm meyillərinin qarşısının alınması, o cümlədən milli-mənəvi dəyərlərimizin, ölkədəki zəngin tolerantlıq və multikulturalizm mühtinin qorunub saxlanılmasına məqsədlə dini maarifləndirmə işi aparır. Bu məqsədlə komitənin "Dövlət və Din" ictimai fikir toplusu və "Cəmiyyət və Din" qəzeti nəşr olunur; dini radikalizm, ekstremizm, fanatizm və xurafat meyillərinin qarşısını

almaq, eyni zamanda milli-mənəvi dəyərləri təbliğ etmək məqsədilə kitab, broşür və digər çap məhsulları hazırlanır; İctimai TV-də hər həftə "Din və Cəmiyyət" verilişi, Space TV-də "İnam" verilişi efirə gedir; ölkəmizin bütün rayonlarında dini sahə ilə bağlı aktual olan mövzularda ictimaiyyətlə, dindarlara silsilə konfranslar, seminar-treninglər, "dəyirli masa"lar təşkil edilir. Eyni zamanda, keçirilən əksər tədbirlərdə Dövlət Komitəsinin sifarişli ilə ərsayə gəlmiş, dini radikalizmə qarşı mübarizənin psixoloji, hüquqi, siyasi və mədəni aspektlərindən bəhs edən "Fitnə", Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsinə həst olunmuş "Şəhadət", İslam dininin sülhsevərliyindən, tolerantlığından bəhs edən "Üfüqdəki gələcək" və bu günlərdə ictimaiyyətə təqdim olunmuş Azərbaycanca dinlər, məzhəblər arasında tarixən mövcud olmuş birlik və bərabərlik, xalqımızın tolerantlıq keyfiyyətləri işıqlandırılmış "Vəhdət qanımızdır" sənədli filmləri nümayiş olunur. Ölkənin bütün rayonlarında, o cümlədən ölkəmizdəki ali təhsil müəssisələrində, orta məktəblərdə, gənclər evlərində və s. müvafiq məkənlərdə nümayiş etdirilən filmlər ictimaiyyət tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Bunlarla yanaşı, vətəndaşlarımızın, xüsusilə gənclərimizin zərərli dini cərəyanların təsiri altına düşməsinin, din adı altında milli maraqlarımıza zidd ideoloji təlimlərin yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə Dövlət Komitəsi ayrıca və digər qurumlarla birgə 550-dən artıq tədbir həyata keçirib. 45 minə yaxın insanın iştirak etdiyi bu tədbirlərdə mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, Silahlı Qüvvələr, eləcə də hüquq-mühafizə orqanları, təhsil müəssisələri, gənclər təşkilatları, dini qurumlar və digər QHT-lər ilə yaxından əməkdaşlıq edilib. Qeyd olunan qurumlarla yanaşı, Dövlət Komitəsi ötən illərin təcrübəsinin davamı olaraq, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi, Bilik Fondu, AMEA, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi, Yeni Azərbaycan Partiyası ilə əməkdaşlıqı davam etdirmişdir. Bu tədbirlərin əksəriyyəti Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilib.

Məlum olduğu kimi, Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən 2018-ci ilin Azərbaycan Respublikasında "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ili" elan edilməsi haqqında sərəncam imzalanıb. Dövlət Komitəsi tərəfindən bu istiqamətdə müxtəlif formatlarda 24 tədbir təşkil edilib. "Azərbaycan multikultural mühtinə təhdidlər: erməni vandalizmi və soyqırımı siyasəti - son 100 il" adlı konfrans, dini icmaların üzvləri arasında "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə dövlət-din münasibətləri" mövzusunda məqalə müsabiqəsi bu qəbildən keçirilmiş tədbirlərdəndir.

"Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə Dövlət Programı"nın icrası ilə əlaqədar Dövlət Komitəsinin Tədbirlər Planına uyğun olaraq "Vətən sevgisi İmandandır" mövzusunda 17, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 24 iyun tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər üçün Dövlət Programı"nın icrası ilə əlaqədar 22, Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili ilə əməkdaşlıq çərçivəsində "İnsan hüquqları ayılığı" ilə bağlı 15, "Sülh ayılığı" ilə əlaqədar 22, "Uşaq hüquqları ayılığı" ilə bağlı isə 32 tədbir olmaqla ümumilikdə 69 maarifləndirici xarakterli tədbir həyata keçirilib.

Bu il ərzində ölkənin şəhər və rayonlarında "Azərbaycanın dövlət-din modeli: əsas istiqamətlər" mövzusunda 13 ikigünlük regional konfrans, "Dini icmalar və gənclər: dini radikalizm mübarizə və birgə fəaliyyətin təşkil" mövzusunda 17

seminar-müşavirə, "Dini maarifləndirmə işinin təşkilatı: gerçəkliklər və perspektivlər" mövzusunda 20 ikigünlük seminar-trening təşkil olunmuşdur. Bununla yanaşı, "Dövlət-din münasibətlərinin hüquqi bazası" mövzusunda respublika müşavirəsi, "Dini radikalizm mübarizədə qadınların yeri və rolu" mövzusunda isə regional konfranslar baş tutmuşdur.

Eyni zamanda, 2018-ci ildə Bakı şəhərində müxtəlif mövzularda 18 konfrans, eləcə də Məhərrəm ayı əfəsinədə "Dini mərasimlər: ənənəvilik və müasirlik" və digər müvafiq mövzularda silsilə tədbirlər həyata keçirilib.

Dövlət Komitəsi və regional şöbələri tərəfindən cari il ərzində 20 Yanvar və Xocalı faciələri, 31 Mart - Azərbaycanlıların soyqırımı günü ilə əlaqədar tədbirlər təşkil olunub. Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu, Daxili İşlər Nazirliyi, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin "Dini ekstremizmə qarşı mübarizəyə məsul dövlət qurumlarının əməkdaşları ilə 2018-ci ildə keçirilən seminar-müşavirələrin Tədbirlər Planı" çərçivəsində "Dini radikalizm və ekstremizmin mahiyyəti, yaranma səbəbləri və onlara qarşı mübarizənin hüquqi əsasları" və "Milli təhlükəsizliyə əsas təhdidlərdən biri - dini radikalizm" mövzularında 10 seminar-müşavirə keçirilib.

Dövlət Komitəsi cari ildə dini maarifləndirmə işi sahəsində Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri ilə əməkdaşlığı daha da dərinləşdirib. Belə ki, ilin əvvəlindən Müdafiə Nazirliyi ilə 9, Daxili İş-

ötən il oktyabrın 10-da Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondunun yaradılması haqqında müvafiq fərman imzalayıb. Milli-mənəvi dəyərlərimizə və müxtəlif başçılıqçı ənənələrimizə hər zaman yüksək qiymət və dəstək göstərən dövlət başçımızın bu addımı, eyni zamanda Dövlət Komitəsinə olan yüksək etimadın göstəricisidir.

Fondun fəaliyyətinin məqsədi Azərbaycan Respublikasında dini etiqad sahəsində maarifləndirmə işinin aparılmasına, mənəvi dəyərlərin qorunması və inkişafına, dövlət-din münasibətləri sahəsində məqsədlə programların hazırlanması və həyata keçirilməsinə, dini qurumların vətəndaşların dini etiqad azadlığı sahəsində fəaliyyətinə dövlət dəstəyini təmin etməkdir.

Fond keçən il yaradıldıqdan sonra onun strukturunun tam formalaşması bir neçə ay davam etdi və 2018-ci ilin əvvəllərində başlayaraq fəaliyyət göstərməyə başladı. Fondun bu günədək öz Nizamnaməsinə uyğun olaraq gördüyü işlər əsasən üç istiqamət üzrə olub. Birinci istiqamət Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi tərəfindən rəsmi təyin olunan bütün imam, imam müavini və müvəlliflərə aylıq maddi dəstək göstərməkdir. Belə ki, artıq Azərbaycanın hər bir bölgəsində fəaliyyət göstərən və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi tərəfindən rəsmi təyin olunan 1060-dan yuxarı din xadimində Fond tərəfindən hər ay maddi dəstək göstərilir.

İkinci istiqamət mənəvi dəyərlərimiz, eyni zamanda onun tərkib hissəsi olan dini dəyərlərimiz sahəsində geniş maarifləndirmə işinin aparılmasıdır. Maarifləndirmə işi müxtəlif formalarda təşkil olunub. Bakıda, ölkəmizin digər bir çox şəhər və rayonlarında ictimaiyyətin, xüsusilə gənclərin iştirakı ilə müxtəlif şəkli konfranslar, seminar müşavirə və seminar treninqlər keçirilib. Yay məktəbi təşkil olunub, bu tədbirlərə xüsusi ekspertlər cəlb olunaraq mənəvi dəyərlərimiz, Azərbaycançılıq ideologiyası, tariximiz, müasir dünyada ənənəvi dəyərlərimiz və s. kimi aktual mövzular ətrafında diskussiyalar aparılıb.

Üçüncü istiqamət şəhid və əlil ailələrinə yardımlar göstərmək, ümumiyyətlə xeyriyyəçiliklə məşğul olmaqdır. Bu il Ramazan ayında respublikamızın müxtəlif bölgələrində şəhid ailələri və Qarabağ əlilləri üçün iftar sülhələri təşkil olunub, Ramazan və Qurban bayramlarında bəzi şəhid ailələrinə ərzaq yardımları göstərilib. Sentyabr ayında Fond tərəfindən Bilik Fondu ilə birgə cəbhəyanı bölgədə (Cocub Mərcanlı, Füzuli, Ağdam, Tərtər, Laçın, Ağcabədi rayonlarında) məktəbə gedəcək 100 nəfər birinci sinif şagirdinə məktəbli forması və cəmlər hədiyyə olunub.

Bundan əlavə, ölkəmizdəki yüksək dini-mənəvi mühtin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi, dini fəaliyyətin təşkilatı sahəsində yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun yaradılması haqqında 2018-ci il 09 fevral tarixli, 3654 nömrəli Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda göstərilirdiyi kimi, Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun yaradılması Azərbaycan xalqının tarixi ənənələrinə söykənən və dövlət siyasətinin məntiqli nəticəsi olan yüksək dini-mənəvi mühtin qorunub saxlanılmasını və inkişaf etdirilməsini, dini fəaliyyətin təşkilatı sahəsində yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasını təmin etmək məqsədini daşıyır.

Azərbaycan İlahiyyət İnstitutu Azərbaycan xalqının din sahəsində yüksək ixtisaslı kadrlara olan tələbatını beynəlxalq standartlara əsaslanaraq təmin etmək, ilahiyat sahəsindəki problemlərə işıq tutan və beynəlxalq standartlara cavab verən tədqiqatlar aparmaq və çap etmək, həm İslam, həm də digər dünya dinləri haqqında dərin biliyi yiyələnen, tərəfsiz və bütün konfessiyalara qarşı dözümlülükə yanaşan din xadimlərinin mezuən etmək, milli, dini və əxlaqi dəyərləri qorumaqla Azərbaycan xalqının milli və mədəni inkişafına öz töhfəsini vermək missiyasını həyata keçirməyi nəzərdə tutub.

Azərbaycan İlahiyyət İnstitutu dini xarici dairelərin nəzarətində olmayan, dinə məhdud çərçivədə deyil, geniş prizmadan yanaşmağı bacaran, fəaliyyətinə dünyəvilik, tolerantlıq və multikulturalizm kimi Azərbaycan gerçəkliklərinə nəzər alan, xalqımızın tarixi ənənələrinə söykənən, yüksək dini-mənəvi mühtin qorunub saxlanılmasına və inkişaf etdirilməsinə xidmət edən, dini fəaliyyətin təşkilatı sahəsində yüksək dini və dünyəvi savada malik ixtisaslı kadrların hazırlanmasını təmin edən mötəbər bir elm ocağı olmağı qarşısına məqsəd qoyub.

İlham Əliyev Azərbaycanı gələcəyə inamla aparır

Sadalanan faktlar birmənəli şəkildə deməyə əsas verir ki, ölkəmizdə bütün sahələr, o cümlədən dövlət-din münasibətləri sağlamlar təməllər üzərində qurulub. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dünyada nümunə göstəriləcək bir inkişaf modeli formalaşdı. Bu, modern Azərbaycan dövləti modelidir.

Ölkə iqtisadiyyatında davamlı və dinamik inkişaf, bütün sahələrdə aparılan islahatlar Azərbaycan gələcək inkişafının təminatçısıdır. 2018-ci il cənab Prezident tərəfindən aparılan uğurlu sosial-ictimai inkişaf strategiyasının Azərbaycanca bəxş etdiyi mühüm nailiyyətlərə zəngin bir il kimi tarixə yazıldı. Biz növbəti illərdə də Azərbaycanın daha böyük nailiyyətlər əldə edəcəyini əminik. Bu günümüzün reallığı məhz ölkəmizin sürətli inkişaf yolunda inamla irəlilədiyini göstərir.

Mübariz QURBANLI, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Yeni Azərbaycan Partiyası İcra katibinin müavini

Əvvəlki 1-ci səh.

SSRİ dönəmində də müxtəlif vaxtlarda müəyyən islahatlar aparılırdı. Lakin 1991-ci ildə suverenliyi bərpa edən Azərbaycanın qarşısında demokratik dövlət quruculuğu və sərbəst bazar münasibətlərinə əsaslanan müstəqil milli iqtisadiyyatın formalaşdırılması kimi vəzifə dururdu. Bu vəzifələrin öhdəsindən gəlmək üçün ölkədə iqtisadi islahatlara ilk növbədə qiymətlərin və xarici iqtisadi fəaliyyətin liberalaşdırılmasından başlandı.

Həmin dövrdə aparılmış sistemli və elmi əsaslara söykənməyən zəif iqtisadi islahatlar və tədbirlər, habelə 1991-ci ildən 1993-cü ilin ikinci yarısına kimi ölkədə sərəhsiz idarəetmə nəticəsində müstəqilliyin ilk illərdən başlayaraq iqtisadi tənəzzülünə nəinki aradan qaldırılmadı, hətta 1995-ci ilə kimi davam etdi. O dövrdə ümumi daxili məhsul istehsalı hər il 13-20 faiz azalmış, əhalinin pul gəlirləri real ifadədə 3,6 dəfə aşağı düşmüşdü. 1994-cü ildə inflyasiya səviyyəsi 1763,5 faiz olmuşdu. Bu da onunla əlaqədar idi ki, iqtisadi islahatlara sosial-psixoloji, normativ hüquqi, kadr, təşkilati, texniki, informasiya və iqtisadi-metoloji fəaliyyət komponentlərini özündə cəmləşdirən və iqtisadi islahatın nəzəri əsaslarını özündə ehtiva edən layihə hazırlanmadan başlanmışdı. Digər tərəfdən, ölkədə mövcud olan siyasi qeyri-sabitlik, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, düşünülməmiş pul-kredit, vergi-büdcə, maliyyə-bank və xarici ticarət siyasəti tədbirləri dövlətin real iqtisadi imkanları ilə uzlaşmadığından istehsalın kəskin azalmasına və inflyasiyanın sürətlənməsinə təkan verirdi. Heç də təsadüfi deyil ki, həmin dövür, sözün həqiqi mənasında, müstəqil Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyatının tənəzzül dövrü adlandırılır.

Bela bir ağır siyasi, iqtisadi və sosial şəraitdə xalqın təkidli tələbi ilə 1993-cü ilin 15 iyununda Azərbaycan Respublikasının Ali Sovetinin Sədri seçilməklə hakimiyyətə qayıdan ümummilli lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti və gərgin fəaliyyəti nəticəsində 1994-cü il mayın 12-də Ermənistanla müharibədə atəşkəsə nail olundu və 20 sentyabr 1994-cü ildə bir çox tanınmış xarici neft şirkətləri ilə "Əsrin müqaviləsi" bağlandı. Bununla da iqtisadi inkişafa zəmin yaradan siyasi sabitlik bərqərar oldu və 1995-ci ildən başlayaraq iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı və ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı və dünya təsərrüfat sistemində inteqrasiyası sahəsində çox böyük nailiyyətlər əldə olundu. Ən böyük nailiyyət isə ondan ibarət oldu ki, həmin dövür ölkəmizdə aparılan müstəqil dövlət quruculuğu prosesində iqtisadi islahatların və inkişafın mahiyyət etibarilə yeni bir model - Azərbaycan modeli yaranmışdır. Davamlı və dinamik inkişaf məntiqinə əsaslanan bu modelin, başqalarından fərqli olaraq, əsas xüsusiyyətlərini iqtisadi siyasətin sahələrarası əlaqələndirilmiş proqramlar üzrə həyata keçirilməsi, iqtisadi inkişafın obyektiv qanunauyğunluqlarının və milli mentalitetin nəzərə alınması, gələcəyə hesablanan qərarların qəbul edilməsi, sosializmə gələcəyə gözənilməsi və müntəzəli dünya təcrübəsinə ərxalanması təşkil edirdi.

Iqtisadi sahədə islahatların bu model üzrə ardıcıl və sistemli şəkildə həyata keçirilməsinin təmin etmək məqsədilə ulu öndər bəynəlxalq tələblərə uyğun olaraq ilk növbədə müvafiq qanunvericilik bazasının yaradılması üçün əsaslı işlər gördü. Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə iqtisadi sahənin bazar münasibətlərinə uyğun tənzimləməsi ilə bağlı 70-dən artıq qanun qəbul edildi, 100-dən çox fərman və sərəncam imzalandı, 30-dan yuxarı dövlət proqramı təsdiq olundu. Görülən təd-

İlham Əliyevin iqtisadi islahatları uzun müddət inkişafı təmin edəcək

birlik nəticəsində çox qısa bir müddət ərzində Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi inkişaf modelinin həyataqabiliyyəti və səmərəli olması öz təsdiqini tapdı. Bela ki, müstəqilliyin ilk dövrlərindən başlayaraq dərin iqtisadi böhran keçirən respublikamızda 1996-cı ildən etibarən inflyasiyanın səviyyəsi 2-3 faizə kimi endi, ölkədə makroiqtisadi sabitliyə nail olunaqca dinamik iqtisadi inkişafı təmin etmək mümkün oldu. Bununla da kompleks və məqsədlilik xarakter daşıyan dərin iqtisadi islahatların aparılması üçün möhkəm və əlverişli zəmin yaradıldı.

Iqtisadi islahatların gecikmədən həyata keçirilməsinin çox böyük əhəmiyyət kəsb etdiyi vurğulayan ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü öz bilavasitə iştirakı ilə 1995-ci ildən islahatların ən mühüm istiqamətlərindən olan özəlləşdirilmə prosesi başladı. 1995-1996-cı illərdə qəbul edilmiş "Aqrar islahatın əsasları haqqında", "Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında" və "Torpaq islahatı haqqında" qanunlar əsasında sovxoz və kolxozların daimi istiqadına verilmiş dövlət mülikiyyətinə olan torpaqlar və bu təsərrüfatlara məxsus əmlak özəlləşdirilməyə başlandı və proses qısa müddətdə başa çatdırıldı.

Torpaq islahatı nəticəsində 3,4 milyon nəfər və ya 873,6 min aile torpaq payı aldı. Eyni zamanda ölkənin vahid torpaq fondunun (8,6 milyon hektar) 56,9 faizi (4,9 milyon hektar) dövlət mülikiyyətinə, 23,4 faizi (2 milyon hektar) bələdiyyə mülikiyyətinə, 19,7 faizi (1,7 milyon hektar) xüsusi mülikiyyətə verildi. Bununla da daşınar və daşınmaz əmlak üzərində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında nəzərdə tutulan dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülikiyyət növləri bərqərar oldu və sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli şərait yarandı. Torpaq üzərində bu mülikiyyət münasibətlərindən asılı olaraq ailə-kəndli, ko-

operativ, səhmdar və məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər və digər formalı müxtəlifnövü təsərrüfatlar fəaliyyətə başladı. Hazırda ölkəmizdə istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsullarının 99 faizi torpaq və əmlak üzərində xüsusi mülikiyyətə əsaslanan təsərrüfatların payına düşür.

2003-cü ildə Azərbaycan Prezidenti seçilən İlham Əliyev ulu öndərin ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün başladığı siyasəti keçən dövr ərzində uğurla davam etdirdi. Həmin tarixdən ötən 15 il ərzində Azərbaycan dünya miqyasında müstəqil siyasət apararaq, özünün enerji təhlükəsizliyinə təmin etmək bir çox ölkələrin bu sahədə təhlükəsizliyinə töhfə verən və siyasi sabitliyə malik demokratik bir ölkə kimi tanınır. 1993-2017-ci illərdə ölkə iqtisadiyyatının inkişafı üçün əsas kapitala bütün mənbələrdən 217,3 milyard manat investisiya yatırılmışdır. Bu vəsaitin 55 faizindən çoxu istehsal təminatı obyektlərin tikintisinə sərf edilmişdir. Bunun nəticəsidir ki, məhsul istehsalı durmadan artır. Təkcə 2017-ci ildə 70,1 milyard manatlıq ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur ki, bu da 1995-ci ilin göstəricisindən 32,9 dəfə çoxdur.

Bu illər ərzində milli iqtisadiyyatın bazar prinsipləri əsasında qurulması istiqamətində həyata keçirilən məqsədyönlü siyasət, regionların və ayrı-ayrı iqtisadi və sosial sahələrin inkişafına dair dövlət proqramlarını uğurla icra olunması və müntəzəm olaraq aparılan zəruri islahatlar siyasətinə ölkə əhalisinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə dəstək olmuşdur. Əhalinin sosial rifah halının yaxşılaşması yoxsulluğun azalmasına müsbət təsir göstərmiş və müqayisə olunan müddətdə yoxsulluq səviyyəsi 49 faizdən 5,4 faizə enmişdir. Həmin dövrdə məşğul əhalinin sayında da kəskin artım müşahidə olunmuşdur. İşsizliyin səviyyəsinin 2017-ci ildə cəmi 5 faiz təşkil etməsi bunun təsdiqidir.

Əhalinin sosial vəziyyətini səciyyələndirən əsas amillərdən biri də ölkə əhalisinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsidir. Bu məqsədlə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri qısa müddət ərzində inşa edilmiş və bununla da paytaxtda içməli su problemi öz həllini tapmışdır. Bakı və Sumqayıt şəhərlərini içməli və texniki su ilə təmin edən Ceyranbatan su anbarında 2015-ci ildə yüksək məhsuldar ultrasuzgeçli sətəmizləyici qurğuların kompleksinin tikintisi başa çatdırılmışdır ki, bu da Sumqayıt və Bakıtrafi qəsəbələrini su təminatını əsaslı surətdə yaxşılaşdırmışdır. Bu gün də ölkənin bütün ərazisində yeni su xətlərinin, nasos stansiyalarının, subarteziyan quyularının və digər qurğuların tikintisi, mövcud su və kanalizasiya xətlərinin təmiri gəriləndirilir. Bunun nəticəsində ki, hazırda ölkə üzrə mərkəzləşdirilmiş su təchizatı ilə təminat və 24 saat fasiləsiz su təminatı ölkə və Bakı şəhəri üzrə yüksək səviyyəyə çatmışdır.

Cənab İlham Əliyev prezidentliyinin ilk illərdən başlayaraq ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi hesabına neftdən asılılığı azaltmaq üçün qeyri-neft sektorunun və onun əsas sahələrindən olan aqrar sektorun inkişafını təmin etməyi əsas vəzifə kimi müəyyən etmişdir. Bu vəzifənin yerinə yetirilməsinə nail olmaq üçün ilk növbədə ölkədə infrastrukturun yaradılmasına böyük ehtiyac yaranmışdır. Məhz Prezidentin 2004-cü il 11 fevral tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)" bu problemnin həllində əsaslı döndüş yaratmışdır. Belə ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair ilk dəfə qəbul edilmiş bu dövlət proqramı çox uğurla həyata keçirilmiş, ölkə ərazisində sosial-iqtisadi inkişafın təmin edilməsi üçün ilk növbədə daha çox ehti-

yac duyulan infrastruktur və emal sənayə obyektlərinin yaradılması, habelə digər sahələrin inkişafını təmin edən tədbirlər icra edilmişdir. Proqramda nəzərdə tutulan bütün bu tədbirlərin vaxtında yerinə yetirilməsi isə ilk növbədə 2002-ci ildə təməli qoyulmuş və 2006-cı ildə istifadəyə verilmiş Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin fəaliyyəti nəticəsində ölkəyə böyük vəsait axınına başlaması olmuşdur. Bunun nəticəsində 2005-2007-ci illərdə Azərbaycan Respublikası dünyada analoqu olmayan 25-35 faiz illik iqtisadi artıma nail olmuşdur.

Ölkədə yaranmış böyük və davamlı maliyyə imkanlarından daha səmərəli istifadə etmək üçün yeganə düzgün siyasi və iqtisadi qərar həmin vəsaitin Prezident İlham Əliyevin təsdiq etdiyi dövlət məhsuldar ultrasuzgeçli sətəmizləyici qurğuların kompleksinin tikintisi başa çatdırılmasıdır. Bu gün də ölkənin bütün ərazisində yeni su xətlərinin, nasos stansiyalarının, subarteziyan quyularının və digər qurğuların tikintisi, mövcud su və kanalizasiya xətlərinin təmiri gəriləndirilir. Bunun nəticəsində ki, hazırda ölkə üzrə mərkəzləşdirilmiş su təchizatı ilə təminat və 24 saat fasiləsiz su təminatı ölkə və Bakı şəhəri üzrə yüksək səviyyəyə çatmışdır.

Bununla yanaşı, qeyd etmək lazımdır ki, zamanın çağırışlarına uyğun olaraq, hazırda innovasiya tətbiq etmədən ölkə iqtisadiyyatının inkişafı etdirməyi təsəvvür etmək çox çətindir. İnnovasiya elmi-texniki tərəqqinin yeni texnologiyaya və məhsulda öz əksini tapması kimi anlayışdır. Bu günə qədər inkişafın təminatını əsasını təşkil ediyinə görə

görə müasir dünya təcrübəsinə uyğun olaraq respublikamızda istehsal olunan məhsulların daha çox elmi təminatla istiqamətində geniş işlər aparılır. Əlbəttə, yenilik dövlət dəstəyi olmadan inkişaf edə bilməz. Bela yeniliklərdən biri Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun yaradılmasıdır. Bu fond tərəfindən indiyə kimi sahibkarlara 2,2 milyard manat güzəştli kreditlər verilib, bu hesaba 163 min yeni iş yeri açılıb. İnnovasiya vəziyyəti mexanizminin tətbiqi sayəsində isə özlə sektor qeyri-neft sektoruna 2,5 milyard manat sərməyə qoymuşdur. Bu sərməyə nəticəsində ölkəmizdə dünya standartları səviyyəsində rəqabətə davamlı müxtəlif çeşidə sənayə və kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edən sənaye parkları və aqrar parkları inşa edilmişdir.

Müasir dövrdə iqtisadiyyatın qeyri-neft sənayə sektorunun inkişafında sənayə və texnologiyalar parklarının yaradılması böyük əhəmiyyət kəsb edir. Prezidentin müvafiq sərəncamlarına uyğun olaraq dəyəri 3,6 milyard dollar olan Sumqayıt, Balaxanı, Qaradağ, Gəncə, Mingəçevir, Pirallahı və digər sənaye parklarının və məhəllələrinin yaradılması qərara alınmışdır. Bunlardan bir çoxu artıq fəaliyyət göstərir. Bu ilin may ayında Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Lima-

nı, "Cənub qaz dəhlizi"nin və Sumqayıt Polipropilen Zavodunun açılışı oldu. Mingəçevirdə 750 nəfərin işlədiyi 2 böyük iplik fabriki məhsul verməyə başladı. Bu şəhərdə toxuculuq və tikici fabriklərinin istifadəyə verilməsi istiqamətində işlər sürətlə davam edir. Yaxın zamanda Sumqayıtda azot zavodunun istifadəyə verilməsi isə respublikamızı bu məhsulun idxalından azad edəcək və onun bir hissəsini xaricə satmaq imkanı yaradacaq. Bu müəssisələr tam gücü ilə işlədikdə həm də on minlərlə insan daimi və yüksək maaşlı işlə təmin olunacaq.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkə iqtisadiyyatının neftdən asılılığını azaltmaq üçün qeyri-neft sektorunun və onun əsas sahələrindən biri olan aqrar sektorun inkişafı prioritet istiqamət kimi önə çəkilmişdir. Dövlətin maliyyə dəstəyi ilə hazırda 30 rayonda 192 min hektar ərazidə ümumi dəyəri 1 milyard manatdan çox olan 45 aqrar parkı yaradılması üzrə böyük işlər görülür. Aqrar parkların beşində birinci mərhələ üzrə işlər başa çatdırılıb və yaxın zamanda 14 aqrar park istifadəyə verəcək. İstifadəyə verilmiş aqrar parklarda məhsuldarlıq ölkə üzrə müvafiq göstəricilərdən bitkilikdə 2-3 dəfə, heyvandarlıqda isə 4-5 dəfə çoxdur.

Müstəqilliyinin ilk dövrlərində iqtisadiyyatın inkişafını təmin etmək üçün xarici investitorlara böyük ehtiyacı olan ölkəmiz indi xarici ölkələrə investisiya qoyur. Hazırda Türkiyənin, Gürcüstanın, Ukraynanın, Rumıniyanın və digər ölkələrin bir çox müəssisələri Azərbaycanın sərməyəsi əsasında fəaliyyət göstərir. SOCAR-ın 6,3 milyard dollar kapitala Türkiyənin İzmirde inşa etdiyi "Star" Neft Emalı Zavodu 2019-cu ilin yanvar ayından tam gücü ilə fəaliyyət göstərəcək.

Davamlı və dinamik inkişafı dayandıran iqtisadiyyatın təmin etmiş Azərbaycan modeli qloballaşan dünya iqtisadiyyatının çağırışlarına uyğun olaraq daim təkmilləşir və zamanın tələbinə cavab olaraq modernləşir. İqtisadiyyatın Azərbaycan modelinin başlıca xüsusiyyətlərindən biri də yalnız bu gün üçün yox, həm də gələcək üçün möhkəm təməl yaratmaqdır. Bu məqsədlə "Azəri-Çıraq-Günəşli" neft yatağının işlənilməsinin 2050-ci ilə qədər uzadılması haqqında müqavilə imzalanmışdır.

Bu gün abadlaşan bölgələrimiz, dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilən Bakı, tikilən 3 mindən artıq məktəb, 600-dən çox xəstəxana, 50-dən çox Olimpiya Mərkəzi, çəkilmiş 11 min kilometrden çox yol, 250 mindən çox köçkün üçün salınmış 100-ə yaxın təzə qəsəbə, yeni yaradılmış enerji infrastrukturunu, dinamik inkişaf edən və şaxələndirilən iqtisadiyyat - bütün bunların təməlinə neftdən əldə edilən gəlirlərdən səmərəli istifadə etməyə yönəlməli sistemli islahatlarla daim təkmilləşən iqtisadiyyatın Azərbaycan modeli dayanır. Bu modelin bünövrəsi ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və İlham Əliyev tərəfindən müasir tələblərə uyğun modernləşdirilərək inkişaf etdirilmişdir.

Son 15 ilin yekunları onu sübut edir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə formalaşan və dövrün müasir tələblərinə uyğun daim təkmilləşən sosializmə uyğun iqtisadi siyasət ölkəmizin əldə etdiyi uğurları daha da möhkəmləndirəcək, uzunmüddətli gələcək inkişafımızı təmin edəcək.

Eldar İBRAHİMOV,
Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri,
iqtisadi üzrə elmlər doktoru,
professor

Gənclərin ən böyük hamisi

Son 15 ildə Azərbaycanın keçdiyi şərəfli yol, görülən əzəmətli işlər, qısa müddətdə Qafqazın lider dövlətinə çevrilməsi, dünya dövlətləri sırasında özünə layiqli yer tutması müzakirə mövzusu olduqda hər kəs qazanılan bütün bu uğurlarda İlham Əliyev fenomenini xüsusi vurğulayır.

Cənab İlham Əliyevin fəaliyyəti dövründə qazandığı böyük uğurlara qısaca ekskurs edərək seçicilərin 76,84 faiz səsinə qazandığı 15 oktyabr 2003-cü il seçkisindən sonra dediyi sözlər yada düşür: "Mən hər bir azərbaycanlının Prezidenti olacağam".

Azərbaycan Prezidentinin gördüyü fantastik işlər ona təkə ölkə daxilində deyil, beynəlxalq aləmdə də böyük şöhrət qazandırdı. Səmiyyəti, milli təəssübəkliyi, böyük vətəndaşlığı, Azərbay-

can sevgisi, vətəninə, xalqına sədəqəti, qətiyyəti, prinsipiallığı, bəşəri duyğuları, insanlara canıyananlığı, ona ümumxalq sevgisi gətirib.

Ötən bu illər ərzində İlham Əliyev heqiqətən hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidenti olduğunu əməli işləri ilə sübut edib. İmzaladığı fərman və sərəncamlarla, pragmatik qərarlarla, həyata keçirdiyi islahatlarla ölkəmizin dinamik inkişafını, çiçəklənməsini, tərəqqisini təmin edən İlham Əliyev yaradıcı, qurucu dövlət xadimi olduğunu bir daha nümayiş etdirdi.

Ölkədə sabitliyi, dinamik inkişafı təmin etmək üçün ilk növbədə vətəndaş həmrəyliyi, qarşılıqlı münasibətləri normalaşdıraraq, cəmiyyətdə sağlamlıq quruculuğu yaradan ölkə Prezidenti insanları arasında dövlətə, dövlətçiliyə inam, etibar hissini artırırdı. İnsan-

larda öz ölkəsinə sevmək, onun uğrunda döyüşmək, onunla qürur duymaq, vətənin sərhədlərini göz bəbəyi kimi qorumaq hissi, duyğusu yaradı. Bu, cənab İlham Əliyevin ən parlaq qələbəsi idi. Çünki qazanılan bütün qələbələrində sabaha, gələcəyə inam hissi dayanırdı.

Hadisələrə sonrakı inkişafı göstərdi ki, "İlhamla gələcəyə", "İlhamla qələbələrə" devizləri heç də təsadüfi seçilməyib. Bu, görülməz əzəmətli işlərin, qazanılan möhtəşəm qələbələrin əks-sədası, müjdesi idi. Elə aprelin 11-də keçirilən prezident seçkilərində xalqın yenidən İlham Əliyevə ümummilli etimad mandatı verərək özünə lider seçməsi bunu bir daha təsdiqlədi.

Qətiyyətli və prinsipial siyasət yürüdən Prezident xarici siyasətdə vətənpər-

verlik, təşəbbüskarlıq, müasir Avropa və dünya siyasətinin incəliklərinə bələd olduğunu nümayiş etdirərək həm də bacarıqlı, istedadlı, əsl diplomat olduğunu bir daha sübut etdi.

İlham Əliyevin Ali Baş Komandan kimi qətiyyətli hərəketi Azərbaycana uğurlar qazandırdı. Aprel və Gününtü döyüşləri zamanı Azərbaycan Ordusunun qələbəsi və işğal altında olan torpaqlarımızın tezliklə azad olunmasına inam yaratması xalqımızda dövlət başçısına rəğbət hissi yaradı.

Tarixi ləpə yolunu bərpa etmək üçün bütün müqavimətlərə baxmayaraq, Azərbaycan Prezidenti əsl qətiyyət, müstəqil dövlətin başçısı olmaq gücünü göstərdi. Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryol xəttinin çəkilməsinə nail oldu. Bu strateji qərar ilə türk

dünyasını bir-birinə dəmir bağlarla bağlayan İlham Əliyev həm də dəmir xarakterini ortaya qoydu. Bu uğurlu layihə həm də Azərbaycanı dəmir tellərlə Asiyaya, Avropaya bağladı. Cənab İlham Əliyev XXI əsrin iqtisadi möcuzələrindən sayıla biləcək "Cənub qaz dəhlizi" layihəsini uğurla reallaşması üçün bütün imkanlardan istifadə etdi.

İşğalçı Ermənistanın yalan, iftira, şər-səbədə dolu hay-küyünü məqsədyönlü siyasət, gördüyü əməli işlərlə puça çıxaran Prezident İlham Əliyev dünyanın ən yüksək, mötəbər tribunalından öz xalqının haqq səsinə bəyan etdi.

Dövlət başçısı inkişaf tempi ilə hamını heyratda qoyan, Avropanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilən Bakıda yaranan işğuzar at-

mosferi regionlara köçürdü. Rayonlarımızı ardıcıl səfərləri, respublikanın hər bir bölgəsini diqqət mərkəzində saxlaması, verdiyi sərəncamlar ölkəmizi gözəllik diyarına çevirdi. Yeni yolların çəkilməsi, sosial obyektlərin istifadəyə verilməsi, parkların, xiyabanların salınması, məktəblərin, bağçaların öz qapılarını balalarının üzünə açması, yeni idman meydançalarının, olimpiya komplekslərinin gələcərimizin istifadəsinə verilməsi bu ağıllı, vətənpərvər dövlət xadiminin xalqa nə qədər yaxın, doğma, əziz olduğunu bariz nümunəsi idi.

Dünyada elə bir dövlət başçısı yoxdur ki, ölkə daxilində bu qədər səfərlərə olsun, insanlarla belə yaxın təmasda, görüşlərdə olsun, qocalara, uşaqlara, kimsəsizlərə yardım etsin. Səyis-şe-

sabsız görüşləri, insanları səbirle dinləməsi, hər birinin məsləhətini, arzu və təkliflərini nəzərə alması İlham Əliyevin heqiqətən hər bir azərbaycanlının sevimli Prezidenti olmasından xəbər verir.

Bu gün Azərbaycan dünyanın milli və dini tolerantlıq mərkəzidir. Bütün xalqlara, dirlərə ölkəmizdə hörmət, ehtiramla yanaşılır. Dövlət qeydiyyatına alınmış 529 dini icmaddan 29-nun qeyri-müsləman olmasının özü bizim xalqımızın necə böyük, necib qəlb sahibliyinin göstəricisidir.

Prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə səhiyyənin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafına diqqət və qayğısı bu sahələrdə sözün əsl mənasında böyük dəyişikliklərə səbəb olub, gəncliyin qarşısında geniş üfurlar açdı. İlham

Əliyevin 15 ildə gördüyü əzəmətli, möhtəşəm işlər, doğrudan da, hər bir azərbaycanlıda qürur, fəxarət hissi doğurur.

Azərbaycan Prezidenti həm də gənclərin yaxın dostu, məsləhətçisidir. Onu hamı sevir, gənclərin əhatəsində görmək olar.

Ölkə Prezidentinin daim şəhid ailələrinə, pensiyacılar, qaçqın və məcburi köçkünlərə dəstəyi, onları tezliklə doğma yurdlarına qayıtmağa ruhlandırması, işğaldan azad olunmuş Cocuq Mərcanlıya qayıdan insanlara yaratdığı ideal şərait hər bir vətən övladında sabahkı qələbələrə böyük ümid hissi oyadır.

Azərbaycan xalqının xoşbəxt gələcəyinin ən layiqli təminatçısı olan Prezidentə xalqımızın inamı, etibarı böyükdür. Çünki İlham Əliyev gördüyü möhtəşəm işlərlə xalqın qəlbində özünə taxtac qurmuşdur.

Günəl MƏLİKLİ,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru

Sosial-iqtisadi inkişaf yolunda yüksək makroiqtisadi göstəricilərə imza ataraq qarşıya qoyduğu hədəflərə doğru inamla irəliləyən müstəqil Azərbaycan bu sahədə özünəməxsus cəhətləri ilə seçilən unikal inkişaf modelinin də əsasını qoymuşdur: iqtisadi tərəqqinin davamlılığını və yeni müvəffəqiyyətlərin qazanılmasını təmin edən bu modelə indi dünya miqyasında da kifayət qədər ciddi maraq göstərilir, onun özəllikləri tədqiqat predmetinə çevrilir. Ən böyük hakim olan zaman əsası ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və ölkəmizi liderlər sırasına çıxaran inkişaf strategiyasının, o cümlədən onun sosial-iqtisadi əsaslarının nə dərəcədə uzaqgörənliklə müəyyənləşdirildiyini əməli nəticələr əsasında sübut edir.

Çağdaş dünya realitələri lider missiyasını üzərinə götürmüş şəxslərin xalq və dövlət qarşısındakı məsuliyyətini daha qabarıq ödəməyə cəsarətli idarəçilikdə yeni meyarlara diktə edir. Dövlətə rəhbərlik edən şəxsin uzaqgörənliyi, xalqına, vətəninə bağlılığı, global müstəvidəki inkişaf proseslərini ölkənin milli tərəqqisinə istiqamətləndirməsi, onun siyasi peşəkərliliyi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin müdrikliklə müəyyən etdiyi inkişaf strategiyasını son 15 ildə uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik fəaliyyətini diqqətlə nəzərdən keçirsek, bu şərtlərin özünü necə dəqiqliklə doğrultduğunu əyani şərh edə bilərik.

Global siyasi arenanın sərbəst müdaxilələri fonunda uzun illər ərzində sabitləşmiş dövlətçilik ənənələrinə sadıqlıq, şübhəsiz, bu şərtlərdən ən mühümüdür. Dövlətimizin başçısının həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində son illər əldə etdiyi uğurlar da bu amilə söykənir. Cənab İlham Əliyev yürütdüyü siyasəti bu ənənələr çərçivəsində qurması, dövlətçilik konsepsiyasını ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu ideoloji kurs üzərində formalaşdırması davamlı uğurlara təminat yaradır. Dövlətimizin başçısının müqəmməl siyasi təlimə - ulu öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik fəlsəfəsinə istinad etməsi hazırkı realitədə cənab İlham Əliyevin milli ictimai rəydəki alternativsiz lider statusunun möhkəmlənməsinə təsir göstərən ən mühüm amillərdəndir.

Cənab İlham Əliyev bu gün Azərbaycan və dünya siyasətində bütün fəvqəladisən hesabladığı fenomen liderə çevrilməsi danılmaz gerçəklikdir. Azərbaycan Prezidentinin dövlətçilik fəaliyyəti, daxili və xarici siyasət sahəsində atdığı addımlar məntiqli ardıcılıqla bir-birini tamamlayaraq, ilk növbədə, milli maraqları ödəməkdir. Onun dövlət idarəçiliyi, xarici və daxili siyasətlə bağlı baxış sistemində ziddiyyətlər və ya kəşiflər yoxdur - müəyyən etdiyi bütün istiqamətlər üst-üstə düşür və Azərbaycan xalqının, dövlətinin rifahına yönəlir.

Azərbaycan Prezidentinin istər ölkədə, istərsə də respublikamızın hüdudlarından kənarında baş verən hadisə və proseslərə münasibət birmənalı olaraq qənaətinə və beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanır. Dövlət başçısının milli əhəmiyyətli məsələlərə adekvat reaksiyası da heç zaman gecikmir. Amma bu reaksiya heç də hər zaman dövlət rəhbəri səviyyəsində konkret bəyanatlarla həyata keçirilməmişdir. Dövlət rəhbərinin reaksiyası bəzən də hökumətin qətiyyətli addımlarında özünü göstərir. Bütün bunlar cənab İlham Əliyev haqqında ictimai rəydə daha dolğun təsvirə

rən yaranmasına rəvac verir - hər kəs Azərbaycanın dövlət başçısının milli maraqların mühafizəçisi olduğunu birmənalı qəbul edir. İngiltərənin nüfuzlu dövlət xadimlərindən olmuş Uinston Çörçilin sözlürü - "Siyasətçi növbəti seçkilər, lider isə gələcək nəsillər barədə düşünür". Cənab İlham Əliyev dövlət adamı olaraq gələcəklə bağlı hədəflərini təcridlə təsdiqlənmiş prinsiplər əsasında qurmaqla, ilk növbədə, xalqın və millətinin gələcəyini düşü-

Praqmatik liderlik və səmərəli idarəçilik nümunəsi

nür. İnsanlarla ünsiyyət zamanı qarşıda duran planlar, perspektivlər haqqında fikir və düşüncələrin aydın şəkildə çatdırılması. Bütün məsələlərə ölçülüb-biçilmiş yanaşma tərtibi Azərbaycan Prezidentinin çıxışlarının nəzəri və təcridli hazırlıq üzərində kökləndiyini bir daha təsdiqləyir. Siyasi illüziya və populizmdən tam kənar olması, problemlərə rəşadətli mövqedən yanaşması, uzaqgörənliyi, praqmatizmi cənab İlham Əliyevin kamill və müdrik siyasətçi portretini formalaşdırır. Bütün bu keyfiyyətləri onun malik olduğu yüksək qətiyyət, intellekt, enerji, potensial və işgüzarlıq tamamlayır.

Azərbaycan Prezidenti xarakter etibarilə sadə və səmimi olduğundan, bu keyfiyyət xüsusilə onun sırası vətəndaşlarla təmaslarında daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. Cənab İlham Əliyev müdrik dövlət adamlarına xas tərzdə hər kəslə dil tapmağı, prezidentlə vətəndaş arasındakı psixoloji səddi götürməyi bacırır. Dövlətimizin rəhbəri çıxışlarında siyasi hadisələrə, problemlərə sadəcə münasibət bildirməklə kifayətlənir, həm də proseslərin gələcək dinamikasını, problemlərin həlli yolla-

rını göstərir. Həm də o qədər yüksək peşəkərliliklə ki, bunun üçün dövlət rəhbərinin toxunduğu ən müxtəlif sahələr üzrə yaxşı mütəxəssis olmaq lazımdır. Nüqtələrində əksini tapmış ayrı-ayrı məqamlar göstərir ki, cəmiyyət həyatına aid ən xırda detal belə dövlət başçısının diqqətindən kənar deyil. Cənab İlham Əliyev tək müxtəlif mənbələrdən aldığı məlumatlarla kifayətlənir, eyni zamanda bu məlumatları fərdi müşahidələri ilə birgə nəzərdən keçirərək ümumi qənaətə gəlir.

Azərbaycan Prezidentinin ölkənin sosial-iqtisadi problemlərinin həllinə münasibəti də konkret proqramlara əsaslanır. Dövlətimizin başçısı ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən formalaşdırılmış möhkəm təməllər üzərində sivil Avropa ölkəsi kimi qurub-yaratmaq, daha da inkişaf etdirmək istədiyi müstəqil Azərbaycan dövlətinin uğura aparan Strateji Yol Xəritəsini dəqiqliklə cızır. Azərbaycan boya böyük tabluya köçürmək istədiyi bir xəritədə hər detalın öz rəng çalar, öz biçimi, öz quruluşu var.

2003-cü ildən etibarən iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin inkişafını özündə əks etdirən çoxsaylı dövlət proqramları qəbul olunmuş, paytaxt və regionların tərtibatı təmin edilmişdir. İnfrastruktur yenilənmiş, əhalinin məşğulluğu davamlı olaraq yüksəlməmiş, yoxsulluğun səviyyəsi azaldılmışdır. Ölkənin təbii və iqtisadi potensialından səmərəli istifadə əmsali davamlı olaraq artmış, insanların həyat şəraiti yaxşılaşmışdır. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan son 10 ildə BMT İnkişaf Proqramının İnsan İnkişafı Hesabatında ən sürətli irəliləyən ölkələrdən biri kimi tanınır.

Iqtisadiyyatın uğurlu inkişaf göstəricilərindən biri də 2014-

2016-cı illərdə özünün zirvə nöqtəsinə çatmış global maliyyə-iqtisadi böhranın ölkəmizə təsirlərini minimum həddə olmasdır. Bunu şərtləndirən əsas amillərdən biri də sözügedən sabitliyi təmin edən müqəmməl xarakterli bazanın formalaşdırılması, onun bütün əsas sahələri, o cümlədən sosial-iqtisadi sferanı özündə ehtiva etməsidir. Bu sahələrdə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasət zamanı bu gün mövcud inkişaf tək mərkəzdə yox, siması gündəngünə dəyişən regionlarda da özünü qabarıq büruzə verir. Regionların inkişafı, onların potensialından səmərəli istifadə istifadə olunması Prezident İlham Əliyevin hər zaman xüsusi diqqət mərkəzində yer almışdır.

Azad bazar münasibətləri şəraitində Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişaf tempini daha da yüksəldən bu proqramlar paytaxt və regionların tarazlı tərəqqəsini təmin etməklə bərabər, onların potensialının bir-birinə kömək mexanizmi üzərində qurulmuş və vacib rol oynamışdır. Sabit və dayanıqlı inkişaf məntiqinə əsaslanan bu siyasət həm də ölkəmizdə makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanılmasına xidmət edir. Eyni zamanda regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı proqramların icrası və nəticələrinin təhlili də göstərir ki, ölkənin makroiqtisadi göstəricilərində bölgələrin xüsusi çəkisi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir. 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən dotasiya almaya-

caq şəhər və rayonların sayının 34-ə yüksəlməsi də bunun əyani təsəssüsdür.

Bütün bunlar ulu öndər Heydər Əliyev yeni neft strategiyasını tənənəsinə göstərən daha bir önəmli amil kimi çıxış edir. Çünki neft və qaz gəlişlərinin səmərəli istifadəsi, böyük həcmdə investisiyaların yatırılması nəticəsində bölgələr sürətlə inkişaf edir. Paytaxtda və regionlarda özəl sektorun inkişafı üçün böyük həcmdə güzəştli kreditlər ayrılır. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılara yanacaq, mühərrik yağları, buğda, toxum və gübrəyə görə subsidiyaların verilməsi təmin edilir. Texnika, gübrə və toxum təchizatının yaxşılaşdırılması üçün dövlət büdcəsindən vəsaitin ayrılması və vergi güzəştlərinin tətbiqi nəticəsində regionlarda məhsul istehsalının nominal dəyərinin bir neçə dəfə artmasıdır.

Son 15 ildə, həmçinin neqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə regionlarda minlərlə kilometrən çox magistral yol çəkilmiş və ya əsaslı təmir edilmişdir. Regionlarda səhiyyə xidmətinin keyfiyyətini yüksəldməsi və idmanın inkişafı məqsədi ilə onlarla yeni xəstəxana, digər tibb müəssisələri, diaqnostika mərkəzləri, olimpiya-ıdman kompleksləri tikilərək istifadəyə verilmişdir.

Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin 9 ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclasında dövlətimizin rəhbərinin də vurğuladığı kimi, 2018-ci ildə iqtisadi sahədə islahatların dərinləşməsi işində çox önəmli addımlar atılmışdır. Əldə olunan nailiyyətlər isə son nəticədə Azərbaycan vətəndaşının gün-günə artdığını yaxşılaşdırılmasına, problemlərinin həllinə imkan yaradır. Dövlət büdcəsindən həcmi genişləndikcə

minimum əməkdaşlarının, büdcə təşkilatlarında çalışan ayrı-ayrı vətəndaş kateqoriyalarının məvəciblərinin, pensiya və müavinətlərin, tələbə, magistrant və aspirantların təqaüdlərinin davamlı olaraq artırılması, sosial müdafiə sisteminin getdikcə təkmilləşdirilməsi bunun təsəssüsdür.

İlham Əliyev fenomeni bu gün müstəqil Azərbaycan dövlətinin siyasi simasını müəyyən edir. Bu müəyyənləşmə Azərbaycanın qısa müddət ərzində iqtisadi inkişaf göstəricilərinə görə bütün dünyada liderə çevrilməsi faktıdır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum, TAP, TANAP kimi global layihələrin əsas təşəbbüskarı və təminatçısı statusunda çıxış edən ölkəmizin ümumilikdə Avropa regionunun gələcək enerji təhlükəsizliyi missiyasını öz üzərinə götürməsi reallıqdır. Azərbaycan insanının dəyişən gün-güzəranı, şəhər, kənd və qəsəbələrımızın abadlığıdır. Azərbaycanda demokratiyanın təntənəsi, qanunların aliliyi, haqqın-ədalətin zəfəridir. Ölkəmizin beynəlxalq aləmdə gündəngünə güclənən mövqeyidir. Azərbaycanın mövcud iqtisadi poten-

resurların bu yönündə səfərbər olunmasına təkan vermişdir. Dövlətimizin başçısının siyasi fəaliyyəti milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına, azərbaycanlıq ideologiyasının ictimai şüurda möhkəmlənməsinə, qüdrətli və müasir Azərbaycanın yaradılmasına, onun dünya birliyində tutduğu layiqli mövqeyinin daha da güclənməsinə, tolerantlığın, multikultural dəyərlərin mənimsənilməsinə etibarlı təminat yaratmışdır. Onun qətiyyətli və məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində Heydər Əliyevin xarici siyasət kursunun həyata keçirilməsində, o cümlədən, Ermənistanın təcavüzü mövqeyinin beynəlxalq aləmdə ifşa olunmasına mühüm uğurlar qazanılmışdır.

Dərin və hərtərəfli biliyə, yüksək daxili mədəniyyətə malik cənab İlham Əliyev müasir və çevik siyasətçi kimi beynəlxalq arenada böyük hörmət sahibi olaraq qloballaşma və inteqrasiya proseslərində, habelə beynəlxalq görüşlərdə və yüksək səviyyəli danışıqlarda milli mənafeələri əzmlə müdafiə edir. Dövlət başçısının uğurlu xarici siyasəti sayəsində Azərbaycanın beynəlxalq və regional problemlərinin həllində rolu və nüfuzu getdikcə artır. Azərbaycan Prezidentinin bütün məsələlərə yanaşması və baxışı fərqli amillə istinad edir: Azərbaycan xalqının, dövlətinin milli maraqları! O, heç bir beynəlxalq gücdən asılı olmadan, xarici təzyiqlər qarşısında müvazinətini itirmədən xalqımızı milli hədəflərə doğru aparmaqda əzmlə və qətiyyətlidir.

2018-ci il aprelin 11-də keçirilmiş prezident seçkilərində inamı qələbə qazanmış Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev hər zaman vətəndaşlarımızın dəstəyini hiss edir, xalqın sarsılmaz gücünə söykənir. Ötən 15 ildə xalq qarşısında yalnız obyektiv reallığı əks etdirən vədlərlə çıxış edən və onları praktikada əzmlə gerçəkləşdirən cənab İlham Əliyev yürütdüyü siyasətin əsasında məhz inandırıcı və vətəndaş əminliyini dayandıran tam sərbəst yitirmişdir. Bəli, 15 il əvvəl "Əsl siyasət konkret real iş gətirməkdir" - deyərək salımlıyətərinin icrasına başlamış cənab İlham Əliyev üçün bu gün də əsl siyasət vətəndaşlar üçün faydalı iş və real nəticə ortaya qoymağdır.

Azərbaycan Prezidentinin müdrik, dəqiq ölçülüb-biçilmiş siyasəti sayəsində ölkəmizin əldə etdiyi, libəli artmaqda olan uğurları dostları sevindirir, bədnam düşmənlərimizi isə kədərləndirir, qəzəbləndirir. Bəzən esablıların cilovlaya bilməyən bu ünsürlər özləri ilə bərabər, doğma vətəni satıb xarici ölkələrə üz tutan anti-azərbaycan qüvvələri müxtəlif vasitələrlə ələ alırlar, onların dili ilə dövlətimizin sağlamlıq imicini, onun layiqli insanlarını ləkələməyə çalışırlar. Ancaq dünyada ölkəmizin və onun başçısının formalaşmış yüksək nüfuzunu ləkələmək, ictimai rəyi qəsdən qırdırmaq sayılları, bəna hesablanmış hərəkətlər təmamilə əbəsdir, nəticəsizdir. Azərbaycanın dünya miqyasında libəli artan nüfuzu, ölkəmizin daxili inkişaf tempi və iqtidarda xalq arasında mövcud olan möhkəm mənəvi-siyasi vahidliyin həmin antimillilə qüvvələrə ən tutarlı cavabdır.

İsaxan VƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun Aparat rəhbəri, hüquq üzrə elmlər doktoru, professor

Bakıda UEFA Avropa Liqasına həsr edilən muzeyin açılışı olub

Bakıda futbol üzrə UEFA Avropa Liqasına həsr edilən muzeyin dekabrın 22-də açılış mərasimi keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə AFFA-nın prezidenti Rövşən Abdullayev, gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə, AFFA-nın İcrayyə və Məşqçilər komitələrinin üzvləri iştirak ediblər.

Tədbir iştirakçıları muzeydə nümayiş etdirilən eksponatlarla tanış olublar. UEFA tərəfindən təqdim olunmuş eksponatlar böyük maraqla qarşılanıb.

Muzeylə tanışlıqdan sonra Rövşən Abdullayev, Azad Rəhimov, Çin-

giz Hüseynzadə, AFFA-nın İcrayyə Komitəsinin üzvü İsgəndər Cavadov və "Avropa Liqası Finalı Bakı-2019" layihəsinin səfiri Vəli Qasımov Topaz Premyer Liqasında iştirak edən klubların AFFA-nın U-12 Liqasında mübarizə aparan komandalarının üzvləri ilə görüşüb, onlarla xatirə şəkləri çəkdirdilər. Komandaların üzvləri açılış mərasimindən sonra muzeydəki eksponatlarla tanışlıq imkanını qazanan ilk ziyarətçilər olublar.

UEFA Avropa Liqasının gələn il mayın 29-da Bakı Olimpiya Stadionunda keçiriləcək final oyununa hazırlıq kampaniyası çərçivəsində Nizami Gəncəvi adına Milli Azerbay-

can Ədəbiyyatı Muzeyinin qarşısında təşkil olunmuş muzey yanvarın 7-dək fəaliyyət göstərəcək.

Muzey üç hissədən ibarətdir. Sərgidə iştirak etmək istəyən qonaqlar girişdə yerləşdirilən məlumat zonasında qeydiyyatdan keçərək ətraflı informasiya əldə edə bilərlər.

Muzey zonasında Avropa Liqası tarixini əks etdirən eksponatlar - 2008-2018-ci illərdə keçirilmiş final oyunlarında iştirak etmiş komandalara futbolçularının imzalı formaları, Avropa Liqasının rəsmi topu, eləcə də bu turmurin final oyunlarında istifadə edilmiş imzalı oyun topu sergilənir. Bundan əlavə, muzeyin daxilində qu-

raşdırılmış monitorlarda Avropa Liqasının unudulmaz anları, final qarşılaşmalarında vurulmuş qollar və müxtəlif maraqlı məqamlar nümayiş etdirilir.

Oyun və istirahət zonasında isə ziyarətçilərə rəngarəng və əyləncəli proqramlar, həmçinin futbola bağlı bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirə biləcəkləri maraqlı yarışlarda iştirak imkanını təqdim olunur. Bundan əlavə, muzeydə yerli və əcnəbi futbol ulduzları ilə imza günləri də təşkil oluna bilər. İmza günlərində ziyarətçilər futbolçularla yaxından tanış ola, onlardan imza ala, eləcə də xatirə şəkilləri çəkə bilərəcəklər.

Muzeyə giriş ödənişsizdir.

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü Berlində qeyd edilib

Tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Bakı Media Mərkəzi tərəfindən lentə alınmış "Son iclas" bədii-sənədli filmi göstərilib

Azərbaycan Respublikasının Diaspora İş üzrə Dövlət Komitəsinin və ölkəmizin Almaniyadakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Berlində "Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü və Yeni İllə planları və perspektivləri" adlı tədbir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Azərbaycanın Dövlət himni səsləndirilib. Almaniyalı Azərbaycanlıların Koordinasiya Şurasının sədri Yaşar Musayev tədbirdə çıxış edərək əsas ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü'nün xalqımızın və bütün dünyada yaşayan həmvətənlərimizin mənəvi birliyinin rəmzi olduğunu vurğulayıb. Y.Musayev rəhbərlik etdiyi Almaniyalı Azərbaycanlıların Koordinasiya Şurasının təsis edilməsinin zəruri edən amillər və fəaliyyət istiqamətləri haqqında məlumat verib, Almaniyalı azərbaycanlıların birliyi və həmrəyliyə çağırıb. Bakı Media Mərkəzinin əməkdaşı Tahir Əliyev

tədbirdə çıxış edərək Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Bakı Media Mərkəzi tərəfindən lentə alınmış "Son iclas" bədii-sənədli filmi haqqında məlumat verib. Qeyd edib ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə həsr edilən film Xalq Cümhuriyyətinin tarixinin son günlərində işıq salan və milli hökumətin son qərarını hansı şəraitdə verdiyini əks etdirir. Sonra "Son iclas" filmi nümayiş olunub və qonaqlar tərəfindən xüsusi maraqla qarşılanıb.

Tədbirdə dəvət olunmuş azərbaycanlı müğənni və musiqiçilərin ifasında xalq və bəstəkar mahnıları ifa edilib. Azərbaycan və Avropa mətbəxinin nümunələri tədbir iştirakçılarına təqdim edilib. Milli rəqs qruplarının ifasında müxtəlif Azərbaycan rəqsləri nümayiş olunub. Almaniyada yaşayan həmvətənlərimiz, Almaniyalı ictimaiyyətinin nümayəndələri, eləcə də Azərbaycanın Almaniyadakı səfirliyinin əməkdaşları tədbirdə iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin gəlirləri 23 168 000,0 min manat, xərcləri 25 190 000,0 min manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 22 429 234,0 min manat, yerli gəlirləri 738 766,0 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 24 347 188,0 min manat, yerli xərcləri 842 812,0 min manat) məbləğində təsdiq edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin gəlirləri mədaxil mənbələri üzrə aşağıdakı məbləğlərdə nəzərdə tutulsun:

Sıra №-si	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (min manatla)
1	2	3
2.1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	880 000,0
2.2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	2 670 400,0
2.3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	45 000,0
2.4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	211 000,0
2.5.	Əlavə dəyər vergisi	4 194 000,0
2.5.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi	2 390 000,0
2.6.	Sadələşdirilmiş vergi	322 000,0
2.7.	Aksizlər	982 000,0
2.7.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə aksizlər	380 000,0
2.8.	Yol vergisi	114 000,0
2.8.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yarıncığa görə və xarici ödəmələri avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	32 000,0
2.9.	Mədən vergisi	133 000,0
2.10.	Gömrük rüsumları	900 000,0
2.11.	Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənilən məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili topdansa satış qiyməti arasındakı fərddən yığımlar	136 000,0
2.12.	Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar	69 148,0
2.13.	Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər	3 920,0
2.14.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar (transfərin yuxarı həddi)	11 364 300,0
2.15.	Dövlət əmlakının, özəlləşdirilən dövlət müəssisə və obyektlərinin altındakı torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	8 000,0
2.16.	Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	8 000,0
2.17.	Dövlət rüsumu	190 000,0
2.18.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	626 600,0
2.19.	Vergi orqanlarının xətti ilə toplanan sair daxilolmalar	232 600,0
2.20.	Sair daxilolmalar	78 032,0

Maddə 3. Müəyyən edilsin ki, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu dövlət büdcəsinin aşağıdakı mədaxil mənbələri hesabına formalaşsın:

Sıra №-si	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu	(min manatla)
3.1.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu	322 000,0
3.1.1.	yol vergisi	114 000,0
3.1.2.	mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə sərnişin və yük daşımaqlarını həyata keçirən şəxslər tərəfindən ödənilən sadələşdirilmiş vergi	7 000,0
3.1.3.	idxal olunan minik avtomobillərinə tətbiq edilən aksizlər	31 000,0
3.1.4.	idxal olunan avtonəqliyyat vasitələrinə tətbiq edilən gömrük rüsumu	50 000,0
3.1.5.	Azərbaycan Respublikasının ərazisində beynəlxalq avtomobil daşımaqlarını tənzimlənilən icazənin verilməsi üçün tutulan dövlət rüsumu	15 600,0
3.1.6.	nəqliyyat vasitələrinin, o cümlədən texonəqliyyat vasitələrinin, qoşquların və yarımqoşquların icarəyə verilməsindən keçirilən vergi üçün tutulan dövlət rüsumu	16 200,0
3.1.7.	Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş gəlirlərindən ayrılan vəsait	88 200,0

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinə vergi daxilolmaları Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vergi dərəcələrinə uyğun olaraq hesablanırlar.

Maddə 5. Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənilən məhsulların ixracı zamanı məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixracla bağlı xərclər çıxılmaqla) ölkədaxili topdansa satış qiyməti arasındakı fərddən dövlət büdcəsinə 30 faiz həcmində yığım tutulur və bu yığım vergiödəyicisinin vergilər, faizlər, maliyyə sanksiyaları və inzibati cərimələr üzrə digər borclarının ödənilməsinə aid edilir.

Maddə 6. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş gəlirləri aşağıdakı mənbələr hesabına formalaşdırılır:

6.1. bu Qanunun 10-cu maddəsi ilə 2019-cu il üçün hər bir şəhər və rayon üzrə müəyyən edilmiş gəlirlərin müvafiq şəhər və rayonların yerli xərclərindən artıq olan hissəsi (müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fonduna aid edilənlərdən başqa);

6.2. gömrük rüsumları, Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi və aksiz (Naxçıvan Muxtar Respublikasının gömrük orqanları tərəfindən toplanılardan başqa), dövlət əmlakının, özəlləşdirilən dövlət müəssisə və obyektlərinin altındakı torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar, xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar, səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar, sair daxilolmalar, dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyələşdirilən büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondunun gəlirləri tam həcmdə.

Maddə 7. Bu Qanunun 10-cu maddəsi ilə 2019-cu il üçün hər bir şəhər və rayon üzrə müəyyən edilmiş gəlirlərin müvafiq şəhər və rayonların yerli xərclərindən artıq olmayan hissəsi onların yerli gəlirlərinin formalaşdırılmasına yönəldilir.

Maddə 8. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində aşağıdakı məqsədlərə yönəldilir:

Sıra №-si	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
1	2	3
8.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	3.886.753.836,0
8.1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanılması xərcləri	827.188.839,0
8.1.2.	beynəlxalq fəaliyyət və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük-həqiqi xərcləri	191.500.000,0
8.1.3.	əlim xərcləri	136.290.498,0
8.1.4.	başqa kateqoriyalara aid edilməyən ümumi dövlət xidməti xərcləri	90.926.731,0
8.1.5.	dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər	2.334.787.768,0
8.1.6.	yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən dotasiya	4.700.000,0
8.1.7.	yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən subvensiya	1.000.000,0
8.1.8.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya	300.360.000,0
8.2.	Müdafiə	3.037.618.152,0
8.2.1.	müdafiə qüvvələri	1.494.074.656,0
8.2.2.	milli təhlükəsizlik	156.989.306,0
8.2.3.	müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	2.800.878,0
8.2.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən xərclər	1.383.753.312,0
8.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	1.563.486.357,0
8.3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	65.291.503,0
8.3.2.	hüquq-mühafizə	1.153.795.408,0
8.3.3.	prokurorluq	64.166.317,0
8.3.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən xidmətlər	280.233.129,0

8.4.	Təhsil	2.285.884.349,0
8.4.1.	məktəbəqədər təhsil	233.823.590,0
8.4.2.	ümumi təhsil	1.289.076.843,0
8.4.3.	peşə təhsili	39.669.994,0
8.4.4.	orta ixtisas təhsili	44.847.216,0
8.4.5.	ali təhsil	46.128.523,0
8.4.6.	əlavə təhsil	2.247.302,0
8.4.7.	təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	630.090.881,0
8.5.	Səhiyyə	1.042.488.474,0
8.5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	117.655.553,0
8.5.2.	xəstəxanalar	374.057.416,0
8.5.3.	səhiyyə sahəsində digər xidmətlər	6.816.380,0
8.5.4.	səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	5.211.716,0
8.5.5.	səhiyyə sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	538.747.409,0
8.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	2.620.387.016,0
8.6.1.	sosial müdafiə xərcləri	2.577.355.340,0
8.6.1.1.	sosial təminatı və müdafiəni həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	1.502.732.410,0
8.6.2.	sosial təminat xərcləri	42.971.676,0
8.6.3.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	60.000,0
8.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət	359.075.799,0
8.7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	144.020.165,0
8.7.2.	radio, televiziya və nəşriyyat	63.697.421,0
8.7.3.	bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və turizm	83.445.406,0
8.7.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət	67.912.807,0
8.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	362.330.273,0
8.8.1.	mənzil təsərrüfatı	54.404.847,0
8.8.2.	kommunal təsərrüfatı	285.029.291,0
8.8.3.	su təsərrüfatı	4.561.000,0
8.8.4.	mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	18.335.135,0
8.9.	Yanacaq və enerji	7.800.000,0
8.9.1.	enerji kompleksi	6.300.000,0
8.9.2.	yanacaq və enerji kompleksi sahəsi üzrə təcrübə və tətbiqi tədqiqatlar	1.500.000,0
8.10.	Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi	874.230.368,0
8.10.1.	kənd təsərrüfatı	836.359.322,0
8.10.2.	meşə təsərrüfatı	12.448.243,0
8.10.3.	balıqçılıq və ovçuluq	2.996.802,0
8.10.4.	ətraf mühitin mühafizəsi	14.684.206,0
8.10.5.	hidrometeorologiya tədbirləri	7.741.795,0
8.11.	Sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar	6.390.661.800,0
8.11.1.	tikinti	6.373.761.800,0
8.11.1.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	6.371.200.000,0
8.11.2.	faydalı qazıntılar	12.900.000,0
8.11.3.	geodeziya və xəritəçəkmə	4.000.000,0
8.12.	Nəqliyyat və rabitə	175.784.753,0
8.12.1.	nəqliyyat	125.298.148,0
8.12.2.	rabitə	50.486.605,0
8.13.	İqtisadi fəaliyyət	393.183.000,0
8.13.1.	iqtsadi və kommersiya fəaliyyəti	231.200.000,0
8.13.1.1.	sahibkarlığa dəstək	69.200.000,0
8.13.1.2.	Azərbaycan Respublikasında əhalinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi xərcləri	162.000.000,0
8.13.2.	iqtsadi fəaliyyətin digər sahələri	161.983.000,0
8.14.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər	2.190.315.823,0
8.14.1.	məqsədli büdcə fondu	322.000.000,0
8.14.1.1.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu	322.000.000,0
8.14.2.	ehtiyat fondu	400.000.000,0
8.14.2.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	300.000.000,0
8.14.2.2.	Dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu	100.000.000,0
8.14.3.	əsas bölmələrə aid edilməyən sair xərclər	1.468.315.823,0
8.14.3.1.	beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı xərclər	75.000.000,0
8.14.3.2.	fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	20.000.000,0
8.14.3.3.	sosial-iqtisadi islahatlar və digər tədbirlər üzrə xərclər	1.373.315.823,0

Maddə 9. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional və iqtisadi təsnifatın paraqrafları səviyyəsində bu Qanunun əlavəsində verilmiş məbləğlərdə təsdiq edilsin.

Maddə 10. Azərbaycan Respublikasının şəhər və rayonları üzrə gəlirlər 7.316.000.000,0 manat, o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fonduna aid olan məbləğ 120.800.000,0 manat, yerli xərclər 842.812.000,0 manat, gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin məbləği 6.456.434.000,0 manat, yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi 104.046.000,0 manat məbləğində təsdiq edilsin.

o cümlədən:

№	Şəhər və rayonların adı	Gəlirlər		Yerli xərclər	Gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin aşağı həddi	Yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi
		Cəmi	o cümlədən			
			Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fonduna aid olan məbləğ			
Şəhərlər:						
1	Bakı	6 662 321 000	95 057 000	239 880 000	6 327 384 000	0
2	Gəncə	47 888 000	996 000	40 890 000	6 002 000	0
3	Lənkəran	17 980 000	860 000	17 120 000	0	0
4	Mingəçevir	21 405 000	68 000	14 184 000	7 153 000	0
5	Naftalan	4 196 000	4 000	2 957 000	1 235 000	0
6	Sumqayıt	89 998 000	1 312 000	53 879 000	34 807 000	0
7	Şəki	20 301 000	917 000	18 271 000	1 113 000	0
8	Şirvan	18 406 000	721 000	9 218 000	8 467 000	0
9	Yevlax	14 997 000	1 060 000	6 848 000	7 089 000	0
10	Xankəndi					
Rayonlar:						
11	Abşeron	40 902 000	144 000	15 993 000	24 765 000	0
12	Ağcabədi	12 047 000	724 000	10 995 000	328 000	0
13	Ağdam	4 563 000	34 000	11 638 000	0	7 109 000
14	Ağdaş	5 554 000	26 000	5 528 000	0	0
15	Ağstafa	4 755 000	56 000	8 945 000	0	4 246 000
16	Ağsu	4 468 000	422 000	6 509 000	0	2 463 000
17	Astara	12 451 000	5 014 000	7 437 000	0	0

18	Balakan	5 303 000	1 472 000	7 692 000	0	3 861 000
19	Beyləqan	8 770 000	37 000	7 082 000	1 651 000	0
20	Bərdə	12 956 000	56 000	12 900 000	0	0
21	Biləsuvar	8 094 000	1 697 000	6 397 000	0	0
22	Cəbrayıl	1 085 000	28 000	3 099 000	0	2 042 000
23	Cəllilabad	7 896 000	42 000	11 564 000	0	3 710 000
24	Daşkəsən	2 735 000	4 000	4 332 000	0	1 601 000
25	Füzuli	6 067 000	19 000	11 126 000	0	5 078 000
26	Gədəbəy	4 928 000	22 000	9 681 000	0	4 775 000
27	Goranboy	4 325 000	10 000	9 900 000	0	5 585 000
28	Göyçay	10 319 000	37 000	10 282 000	0	0
29	Göygöl	4 159 000	9 000	6 879 000	0	2 729 000
30	Hacıqabul	5 892 000	13 000	4 371 000	1 508 000	0
31	Xaçmaz	22 512 000	3 000 000			

“Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 noyabr tarixli 1349-VQ nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə qərara alınır:

1. “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 8-ci maddəsi ilə funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində ayrılan vəsaitin məbləği inzibati təsnifata uyğun olaraq dövlət büdcəsindən maliyyələşən, maliyyə yardımı alan təşkilatlar və tədbirlər üzrə aşağıdakı qaydada təsdiq edilsin:

Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məbləği (manatla)	o cümlədən:	
		Mərkəzləşdirilmiş xərclər	Yerli xərclər
1.1. Ümumi dövlət xidmətləri	3 886 753 836,0	3 775 968 914,0	110 784 922,0
1.1.1. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanması xərcləri	827 188 839,0	717 198 140,0	109 990 699,0
1.1.1.1. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi	27 869 600,0	27 869 600,0	
1.1.1.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası	98 488 130,0	98 488 130,0	
1.1.1.3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti	8 685 179,0	8 685 179,0	
1.1.1.4. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	9 298 685,0	9 298 685,0	
1.1.1.5. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	5 046 009,0	5 046 009,0	
1.1.1.6. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti	3 124 285,0	3 124 285,0	
1.1.1.7. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Xidməti	506 424,0	506 424,0	
1.1.1.8. Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	7 233 961,0	3 168 588,0	4 065 373,0
1.1.1.9. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	11 212 631,0	11 212 631,0	
1.1.1.10. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	8 055 694,0	8 055 694,0	
1.1.1.11. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçılardan Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidməti	3 023 035,0	3 023 035,0	
1.1.1.12. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	15 188 254,0	15 188 254,0	
1.1.1.13. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	741 087,0	741 087,0	
1.1.1.14. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytariq Xidməti	575 496,0	575 496,0	
1.1.1.15. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Xidməti	445 248,0	445 248,0	
1.1.1.16. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Bitki Sortlarının Qeydiyyatı və Toxum Nəzarəti üzrə Dövlət Xidməti	470 299,0	470 299,0	
1.1.1.17. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	20 306 354,0	20 306 354,0	
1.1.1.18. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Borcunun İdarə Edilməsi Agentliyi	505 525,0	505 525,0	
1.1.1.19. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Xəzinədarlığı Agentliyi	3 278 646,0	3 278 646,0	
1.1.1.20. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Maliyyə Nəzarəti Xidməti	1 723 279,0	1 723 279,0	
1.1.1.21. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Qiymətli Metallara və Qiymətli Daşlara Nəzarət Dövlət Xidməti	758 970,0	758 970,0	
1.1.1.22. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	5 909 629,0	5 909 629,0	
1.1.1.23. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti	728 329,0	728 329,0	
1.1.1.24. Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	3 800 292,0	3 800 292,0	
1.1.1.25. Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Dövlət Avtomobil Neqliyyatı Xidməti	2 160 022,0	2 160 022,0	
1.1.1.26. Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidməti	320 965,0	320 965,0	
1.1.1.27. Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondu	107 170,0	107 170,0	
1.1.1.28. Azərbaycan Respublikasının Sahiyyə Nazirliyi	2 283 168,0	2 100 804,0	182 364,0
1.1.1.29. Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	3 359 222,0	3 359 222,0	
1.1.1.30. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	10 333 259,0	4 788 247,0	5 545 012,0
1.1.1.31. Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi	24 425 790,0	24 425 790,0	
1.1.1.32. Azərbaycan Respublikasının Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	1 547 275,0	1 547 275,0	
1.1.1.33. Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi	1 852 960,0	1 852 960,0	

1.1.1.34. Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi	2 712 027,0	2 712 027,0	
1.1.1.35. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	2 666 449,0	2 666 449,0	
1.1.1.36. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	17 295 933,0	17 295 933,0	
1.1.1.37. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	8 986 571,0	8 986 571,0	
1.1.1.38. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidməti	1 283 385,0	1 283 385,0	
1.1.1.39. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Kadastrı və Ünvan Reyestri Xidməti	976 313,0	976 313,0	
1.1.1.40. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Torpaqların Dövlət İdarəetməsinin Təşkilatı üzrə Dövlət Agentliyi	759 685,0	759 685,0	
1.1.1.41. Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	2 705 359,0	2 705 359,0	
1.1.1.42. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası	1 486 046,0	1 486 046,0	
1.1.1.43. Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Deniz Agentliyi	2 266 814,0	2 266 814,0	
1.1.1.44. Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi	820 924,0	820 924,0	
1.1.1.45. Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	556 439,0	556 439,0	
1.1.1.46. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti	3 852 328,0	3 852 328,0	
1.1.1.47. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi	28 183 220,0	28 183 220,0	
1.1.1.48. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Geodeziya və Kartografiya üzrə Dövlət Agentliyi	616 878,0	616 878,0	
1.1.1.49. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi	704 682,0	704 682,0	
1.1.1.50. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyi	160 418,0	160 418,0	
1.1.1.51. Tarif (qiyəmət) Şurasının Katibliyi	616 604,0	616 604,0	
1.1.1.52. Dövlət mükafatlarının və təltiflərin maliyyə təminatı	250 000,0	250 000,0	
1.1.1.53. Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı yanında Gəncə Avtomobil Neqliyyatı ilə Səmişdaşıma İdarəsi	119 810,0	119 810,0	
1.1.1.54. Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı yanında Sumqayıt Avtomobil Neqliyyatı ilə Səmişdaşıma İdarəsi	130 993,0	130 993,0	
1.1.1.55. Şəhər və rayon icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanması	99 947 147,0		99 947 147,0
1.1.1.56. Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi təşkilatlarının saxlanması	11 003 712,0	11 003 712,0	
1.1.1.56.1. Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)	2 267 848,0	2 267 848,0	
1.1.1.56.2. Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası	4 368 941,0	4 368 941,0	
1.1.1.56.3. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	2 724 362,0	2 724 362,0	
1.1.1.56.4. Məhkəmə-Hüquq Şurası	714 441,0	714 441,0	
1.1.1.56.5. Azərbaycan Respublikasının Milli Televiziya və Radio Şurası	928 120,0	928 120,0	
1.1.1.57. Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi	10 201 599,0	10 201 599,0	
1.1.1.58. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	1 834 710,0	1 834 710,0	
1.1.1.59. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Baş Dövlət Texniki Nəzarət Xidməti	1 557 489,0	1 557 489,0	
1.1.1.60. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının təşkilatı strukturunun təkmilləşdirilməsi	27 568 862,0	27 568 862,0	
1.1.1.61. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	500 000,0	500 000,0	
1.1.1.62. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	314 059 570,0	314 059 570,0	
1.1.2. Beynəlxalq fəaliyyət və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqqı xərcləri	191 500 000,0	191 500 000,0	
1.1.2.1. Beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarına və ictimai-siyasi təşkilatlara üzvlük haqqı	47 000 000,0	47 000 000,0	
1.1.2.2. Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları	115 000 000,0	115 000 000,0	
1.1.2.3. Beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər	25 800 000,0	25 800 000,0	
1.1.2.4. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi (Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsulluqlarında ticarət nümayəndələri)	3 700 000,0	3 700 000,0	

1.1.3. Elm xərcləri	136 290 498,0	135 496 275,0	794 223,0
1.1.3.1. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanması	89 496 822,0	89 496 822,0	
1.1.3.2. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu	4 036 756,0	4 036 756,0	
1.1.3.3. “Azərbaycan Milli Ensiklopediyası” Elmi Mərkəzi	2 150 836,0	2 150 836,0	
1.1.3.4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzi	2 271 488,0	2 271 488,0	
1.1.3.5. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	4 651 090,0	4 651 090,0	
1.1.3.6. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	536 930,0	536 930,0	
1.1.3.7. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	1 076 508,0	1 076 508,0	
1.1.3.8. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	890 001,0	890 001,0	
1.1.3.9. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	12 767 957,0	12 767 957,0	
1.1.3.10. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	653 718,0	653 718,0	
1.1.3.11. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	4 976 574,0	4 976 574,0	
1.1.3.12. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	170 544,0	170 544,0	
1.1.3.13. Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	4 885 858,0	4 091 635,0	794 223,0
1.1.3.14. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu	835 316,0	835 316,0	
1.1.3.15. Elm sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	1 003 200,0	1 003 200,0	
1.1.3.16. Elm sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	2 006 400,0	2 006 400,0	
1.1.3.17. Elm sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	3 880 500,0	3 880 500,0	
1.1.4. Başqa kateqoriyalara aid edilməyən ümumi dövlət xidməti xərcləri	90 926 731,0	90 926 731,0	
1.1.4.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	21 788 375,0	21 788 375,0	
1.1.4.2. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	69 138 356,0	69 138 356,0	
1.1.4.2.1. Seçici siyahıların dəqiqləşdirilməsi	6 626 209,0	6 626 209,0	
1.1.4.2.2. Dairə seçki komissiyalarının saxlanması	8 583 732,0	8 583 732,0	
1.1.4.2.3. Azərbaycan Respublikasının bələdiyyə orqanlarına seçkilərin keçirilməsi	53 928 415,0	53 928 415,0	
1.1.5. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər)	2 334 787 768,0	2 334 787 768,0	
1.1.6. Yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən dotasiya	4 700 000,0	4 700 000,0	
1.1.7. Yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən subvensiya	1 000 000,0	1 000 000,0	
1.1.8. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya	300 360 000,0	300 360 000,0	
1.2. Müdafiə	3 037 618 152,0	3 037 618 152,0	
1.2.1. Müdafiə qüvvələri	1 494 074 656,0	1 494 074 656,0	
1.2.1.1. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi	1 225 984 456,0	1 225 984 456,0	
1.2.1.2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti	196 706 744,0	196 706 744,0	
1.2.1.3. Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti	23 149 398,0	23 149 398,0	
1.2.1.4. Müdafiə sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	14 774 058,0	14 774 058,0	
1.2.1.5. Müdafiə qüvvələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	20 000 000,0	20 000 000,0	
1.2.1.6. Müdafiə sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	13 460 000,0	13 460 000,0	
1.2.2. Milli təhlükəsizlik	156 989 306,0	156 989 306,0	
1.2.2.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti	119 669 695,0	119 669 695,0	
1.2.2.2. Azərbaycan Respublikasının Xarici Keşfiyyat Xidməti	37 319 611,0	37 319 611,0	
1.2.3. Müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	2 800 878,0	2 800 878,0	
1.2.3.1. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	2 800 878,0	2 800 878,0	
1.2.4. Digər kateqoriyalara aid edilməyən xərclər	1 383 753 312,0	1 383 753 312,0	
1.2.4.1. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	3 376 812,0	3 376 812,0	
1.2.4.2. Xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	1 380 376 500,0	1 380 376 500,0	
1.3. Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	1 563 486 357,0	1 563 486 357,0	
1.3.1. Məhkəmə hakimiyyəti	65 291 503,0	65 291 503,0	
1.3.1.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi	4 546 850,0	4 546 850,0	
1.3.1.2. Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi	10 699 205,0	10 699 205,0	
1.3.1.3. Bakı Apelyasiya Məhkəməsi	5 515 703,0	5 515 703,0	
1.3.1.4. Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsi	2 138 133,0	2 138 133,0	
1.3.1.5. Gəncə Apelyasiya Məhkəməsi	1 653 485,0	1 653 485,0	
1.3.1.6. Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi	1 720 327,0	1 720 327,0	
1.3.1.7. Şəki Apelyasiya Məhkəməsi	1 272 959,0	1 272 959,0	
1.3.1.8. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (maliyyə təminatı Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən məhkəmələr)	37 744 841,0	37 744 841,0	
1.3.2. Hüquq-mühafizə	1 153 795 408,0	1 153 795 408,0	

“Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəli 13-cü səh.			
1.3.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	537 376 363,0	537 376 363,0
1.3.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	159 037 054,0	159 037 054,0
1.3.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	32 240 377,0	32 240 377,0
1.3.2.4.	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti	106 916 608,0	106 916 608,0
1.3.2.4.1.	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	68 770 216,0	68 770 216,0
1.3.2.4.2.	Penitensiar fəaliyyəti	38 146 392,0	38 146 392,0
1.3.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	182 309 374,0	182 309 374,0
1.3.2.6.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	20 068 200,0	20 068 200,0
1.3.2.7.	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti	100 664 527,0	100 664 527,0
1.3.2.8.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti	15 182 905,0	15 182 905,0
1.3.2.8.1.	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	14 694 955,0	14 694 955,0
1.3.2.8.2.	Miqrasiya fəaliyyəti	487 950,0	487 950,0
1.3.3.	Prokurorluq	64 166 317,0	64 166 317,0
1.3.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	53 055 845,0	53 055 845,0
1.3.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu	11 110 472,0	11 110 472,0
1.3.4.	Digər kateqoriyalara aid edilməyən xidmətlər	280 233 129,0	280 233 129,0
1.3.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Sırrının Mühafizəsi üzrə İdarəetmə Komissiyasının işçi qrupu	153 581,0	153 581,0
1.3.4.2.	Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının işçi qrupu	325 175,0	325 175,0
1.3.4.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	1 833 173,0	1 833 173,0
1.3.4.4.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	31 250 000,0	31 250 000,0
1.3.4.5.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	246 671 200,0	246 671 200,0
1.4.	Təhsil	2 285 884 349,0	2 047 460 881,0
1.4.1.	Məktəbəqədər təhsil	233 823 590,0	233 823 590,0
1.4.2.	Ümumi təhsil	1 289 076 843,0	1 289 076 843,0
1.4.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	1 287 684 357,0	1 287 684 357,0
1.4.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	1 067 335,0	1 067 335,0
1.4.2.3.	Bakı Dövlət Universiteti	325 151,0	325 151,0
1.4.3.	Peşə təhsili	39 669 994,0	39 669 994,0
1.4.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	3 002 308,0	3 002 308,0
1.4.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	35 833 859,0	35 833 859,0
1.4.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	833 827,0	833 827,0
1.4.4.	Orta ixtisas təhsili	44 847 216,0	44 847 216,0
1.4.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	6 968 495,0	6 968 495,0
1.4.4.2.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	2 432 767,0	2 432 767,0
1.4.4.3.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	34 135 879,0	34 135 879,0
1.4.4.4.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	323 206,0	323 206,0
1.4.4.5.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	986 869,0	986 869,0
1.4.5.	Ali təhsil	46 128 523,0	46 128 523,0
1.4.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	2 438 127,0	2 438 127,0
1.4.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	1 836 404,0	1 836 404,0
1.4.5.3.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	2 047 794,0	2 047 794,0
1.4.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	484 108,0	484 108,0
1.4.5.5.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	2 588 077,0	2 588 077,0
1.4.5.6.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası	226 121,0	226 121,0
1.4.5.7.	ADA Universiteti	17 556 000,0	17 556 000,0
1.4.5.8.	M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı	11 530 743,0	11 530 743,0
1.4.5.9.	I.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialı	5 398 820,0	5 398 820,0
1.4.5.10.	Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu	2 022 329,0	2 022 329,0
1.4.6.	Əlavə təhsil	2 247 302,0	2 247 302,0
1.4.6.1.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	1 407 845,0	1 407 845,0
1.4.6.2.	Bakı Dövlət Universiteti	394 313,0	394 313,0
1.4.6.3.	Azərbaycan Tibb Universiteti	445 144,0	445 144,0
1.4.7.	Təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	630 090 881,0	625 491 003,0
1.4.7.1.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	284 888 777,0	284 888 777,0
1.4.7.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	13 161 945,0	13 161 945,0
1.4.7.3.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	170 643,0	170 643,0
1.4.7.4.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	5 818 049,0	5 818 049,0
1.4.7.5.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	429 305,0	429 305,0
1.4.7.6.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	77 963 928,0	77 963 928,0
1.4.7.7.	Azərbaycan Respublikasının Neqilyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	314 438,0	314 438,0
1.4.7.8.	Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi	1 098 956,0	1 098 956,0
1.4.7.9.	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	1 431 511,0	1 431 511,0
1.4.7.10.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi publik hüquqi şəxs	8 025 600,0	8 025 600,0
1.4.7.11.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	496 702,0	496 702,0
1.4.7.12.	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	4 320 965,0	4 320 965,0
1.4.7.13.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	4 599 878,0	4 599 878,0
1.4.7.14.	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər	187 985 434,0	187 985 434,0
1.4.7.15.	Təhsil sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	16 954 080,0	16 954 080,0
1.4.7.16.	Təhsil sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	22 430 670,0	22 430 670,0
1.5.	Səhiyyə	1 042 488 474,0	811 012 485,0
1.5.1.	Poliklinikalar və ambulatoriyalar	117 655 553,0	58 812 920,0
1.5.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	117 655 553,0	58 812 920,0
1.5.2.	Xəstəxanalar	374 057 416,0	209 279 745,0
1.5.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	302 612 561,0	137 834 890,0
1.5.2.2.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti	6 368 344,0	6 368 344,0
1.5.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	996 973,0	996 973,0
1.5.2.4.	Azərbaycan Tibb Universiteti	818 324,0	818 324,0
1.5.2.5.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	5 491 739,0	5 491 739,0
1.5.2.6.	"Talasemiya Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	12 334 560,0	12 334 560,0
1.5.2.7.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	41 079 025,0	41 079 025,0
1.5.2.8.	"Bakı Sağlamlıq Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	4 355 890,0	4 355 890,0
1.5.3.	Səhiyyə sahəsində digər xidmətlər	6 816 380,0	5 830 118,0
1.5.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	2 329 580,0	1 343 318,0
1.5.3.2.	"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Həkim-Sanitar Xidməti	4 486 800,0	4 486 800,0
1.5.4.	Səhiyyə sahəsində təbii tədqiqatlar	5 211 716,0	5 211 716,0
1.5.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	3 659 734,0	3 659 734,0
1.5.4.2.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	654 548,0	654 548,0
1.5.4.3.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	897 434,0	897 434,0
1.5.5.	Səhiyyə sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	538 747 409,0	531 877 986,0
1.5.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	236 005 087,0	229 135 664,0
1.5.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	13 436 137,0	13 436 137,0
1.5.5.3.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	3 292 477,0	3 292 477,0
1.5.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	1 363 614,0	1 363 614,0
1.5.5.5.	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti	9 354 273,0	9 354 273,0
1.5.5.6.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti	7 762 535,0	7 762 535,0
1.5.5.7.	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	2 778 671,0	2 778 671,0
1.5.5.8.	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi publik hüquqi şəxs	239 576 198,0	239 576 198,0
1.5.5.9.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	3 009 600,0	3 009 600,0
1.5.5.10.	Səhiyyə sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	16 188 817,0	16 188 817,0
1.5.5.11.	Səhiyyə sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	5 980 000,0	5 980 000,0
1.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	2 620 387 016,0	2 620 387 016,0
1.6.1.	Sosial müdafiə xərcləri	2 577 355 340,0	2 577 355 340,0
1.6.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	712 180 937,0	712 180 937,0
1.6.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	262 062 565,0	262 062 565,0
1.6.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Aila, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	1 940 428,0	1 940 428,0
1.6.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsindən öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi	1 502 732 410,0	1 502 732 410,0
1.6.1.5.	Sosial təminat sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	98 439 000,0	98 439 000,0
1.6.2.	Sosial təminat xərcləri	42 971 676,0	42 971 676,0
1.6.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	20 160 031,0	20 160 031,0
1.6.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Xidməti	21 997 325,0	21 997 325,0
1.6.2.3.	Azərbaycan Respublikasının keçmiş prezidentinin və onun ailə üzvlərinin təminatı	312 720,0	312 720,0
1.6.2.4.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (paralimpiya oyunlarının keçirilməsi, hazırlıq və digər təşkilati işlər)	501 600,0	501 600,0
1.6.2.4.1.	Əqli qüsurlu idmançılar üzrə	250 800,0	250 800,0
1.6.2.4.2.	Fiziki qüsurlu idmançılar üzrə	250 800,0	250 800,0
1.6.3.	Sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə təbii tədqiqatlar	60 000,0	60 000,0
1.6.3.1.	Sosial təminat sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	60 000,0	60 000,0
1.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət	359 075 799,0	350 435 157,0
1.7.1.	Mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	144 020 165,0	142 693 025,0
1.7.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	121 444 013,0	121 444 013,0
1.7.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	372 580,0	372 580,0
1.7.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	501 787,0	501 787,0
1.7.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	856 489,0	856 489,0
1.7.1.5.	"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	5 496 283,0	5 496 283,0
1.7.1.6.	"Dənizkənarı Bulvar İdarəsi" publik hüquqi şəxs	428 414,0	428 414,0
1.7.1.7.	"Bakı Kristal Zalı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	2 900 000,0	2 900 000,0
1.7.1.8.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinin Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti	1 447 334,0	1 447 334,0
1.7.1.9.	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin Mirzə Fətəli Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası	6 523 667,0	6 523 667,0
1.7.1.10.	Beynəlxalq Muğam Mərkəzi	1 095 227,0	1 095 227,0
1.7.1.11.	Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi	698 422,0	698 422,0
1.7.1.12.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	928 809,0	928 809,0
1.7.1.13.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	1 327 140,0	1 327 140,0
1.7.2.	Radio, televiziya və nəşriyyat	63 697 421,0	63 672 888,0
1.7.2.1.	"Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZERTAC)" publik hüquqi şəxs	8 049 030,0	8 049 030,0
1.7.2.2.	"Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	32 082 940,0	32 082 940,0
1.7.2.3.	Azərbaycan Respublikası İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkətinə verilən maliyyə yardımı	17 048 440,0	17 048 440,0
1.7.2.4.	"Azərbaycan" nəşriyyatı (dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsi)	1 705 440,0	1 705 440,0
1.7.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu	4 062 960,0	4 062 960,0
1.7.2.6.	"Mir" Dövlətlərarası Teleradio Şirkətinin Azərbaycan Milli Nümayəndəliyinə verilən subsidiya	534 622,0	534 622,0
1.7.2.7.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	189 456,0	189 456,0
1.7.2.8.	Radio və televiziya redaksiyalarının saxlanılması	24 533,0	24 533,0
1.7.3.	Bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və turizm	83 445 406,0	76 499 863,0
1.7.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	34 758 418,0	27 812 875,0
1.7.3.1.1.	Bədən tərbiyəsi və idmanın təşkili	24 829 507,0	19 486 315,0
1.7.3.1.2.	Gənclər siyasəti	9 928 911,0	8 326 560,0
1.7.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	395 152,0	395 152,0
1.7.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	48 291 836,0	48 291 836,0
1.7.4.	Digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət	67 912 807,0	67 569 381,0
1.7.4.1.	Heydər Əliyev Mərkəzi	9 579 240,0	9 579 240,0
1.7.4.2.	Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi	1 223 056,0	1 223 056,0
1.7.4.3.	Azərbaycanda Atatürk Mərkəzi	344 7	

“Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəli 14-cü səh.

1.7.4.14.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	192 846,0	192 846,0	
1.7.4.15.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	343 426,0		343 426,0
1.7.4.16.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	3 009 600,0	3 009 600,0	
1.7.4.17.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	3 210 240,0	3 210 240,0	
1.7.4.18.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	3 809 600,0	3 809 600,0	
1.8.	Menzil və kommunal təsərrüfatı	362 330 273,0	129 425 435,0	232 904 838,0
1.8.1.	Menzil təsərrüfatı	54 404 847,0	31 100 000,0	23 304 847,0
1.8.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi (məcburi köçkünlər üçün salınmış qəsəbələrdə dövlət mənzil fondunun istismarı və saxlanılması)	1 100 000,0	1 100 000,0	
1.8.1.2.	Menzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	30 000 000,0	30 000 000,0	
1.8.1.3.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar	23 304 847,0		23 304 847,0
1.8.2.	Kommunal təsərrüfatı	285 029 291,0	75 980 300,0	209 048 991,0
1.8.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi (məcburi köçkünlər üçün salınmış qəsəbələrdə abadlıq, yaşllaşdırma işlərinin görülməsi və kommunal xidmətlərlə bağlı digər tədbirlər)	4 980 300,0	4 980 300,0	
1.8.2.2.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	200 000,0	200 000,0	
1.8.2.3.	"Təmiz Şəhər" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	37 800 000,0	37 800 000,0	
1.8.2.4.	"Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi"nin maliyyə yardımını	33 000 000,0	33 000 000,0	
1.8.2.5.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar	209 048 991,0		209 048 991,0
1.8.3.	Su təsərrüfatı	4 561 000,0	4 561 000,0	
1.8.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	4 561 000,0	4 561 000,0	
1.8.4.	Menzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	18 335 135,0	17 784 135,0	551 000,0
1.8.4.1.	"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	5 046 000,0	5 046 000,0	
1.8.4.2.	"Dənizkənarı Bulvar İdarəsi" publik hüquqi şəxs	12 738 135,0	12 738 135,0	
1.8.4.3.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar	551 000,0		551 000,0
1.9.	Yanacaq və enerji	7 800 000,0	7 800 000,0	
1.9.1.	Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin tabeliyində "Azərbaycan Respublikasının Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxs	4 600 000,0	4 600 000,0	
1.9.2.	Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ("Milli Nüvə Tədqiqatları Mərkəzi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalı)	1 500 000,0	1 500 000,0	
1.9.3.	"Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin tabeliyində Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyi" publik hüquqi şəxs	1 700 000,0	1 700 000,0	
1.10.	Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi	874 230 368,0	874 230 368,0	
1.10.1.	Kənd təsərrüfatı	836 359 322,0	836 359 322,0	
1.10.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	11 077 307,0	11 077 307,0	
1.10.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Bitki Sortlarının Qeydiyyatı və Toxum Nəzarəti üzrə Dövlət Xidməti	1 573 066,0	1 573 066,0	
1.10.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytarlıq Xidməti	25 773 080,0	25 773 080,0	
1.10.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Xidməti	4 087 284,0	4 087 284,0	
1.10.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (kənd təsərrüfatı əmlakının sığortalanması üçün sığorta haqqının dövlət büdcəsi hesabına ödənilən hissəsi)	1 000 000,0	1 000 000,0	
1.10.1.6.	Azərbaycan Respublikasının Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər	419 600 000,0	419 600 000,0	
1.10.1.7.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	25 000 000,0	25 000 000,0	
1.10.1.8.	Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti	333 095 125,0	333 095 125,0	
1.10.1.9.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində "Aqrokompleks")	4 000 000,0	4 000 000,0	
1.10.1.10.	Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənəkar xərcləri	11 153 460,0	11 153 460,0	
1.10.2.	Meşə təsərrüfatı	12 448 243,0	12 448 243,0	
1.10.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	12 448 243,0	12 448 243,0	

1.10.3.	Balıqçılıq və ovçuluq	2 996 802,0	2 996 802,0	
1.10.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	2 996 802,0	2 996 802,0	
1.10.4.	Ətraf mühitin mühafizəsi	14 684 206,0	14 684 206,0	
1.10.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	12 634 206,0	12 634 206,0	
1.10.4.2.	Su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı bələdiyyələrə verilən maliyyə yardımı	2 050 000,0	2 050 000,0	
1.10.5.	Hidrometeorologiya	7 741 795,0	7 741 795,0	
1.10.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	7 741 795,0	7 741 795,0	
1.11.	Senaye, tikinti və faydalı qazıntılar	6 390 661 800,0	6 390 661 800,0	
1.11.1.	Tikinti	6 373 761 800,0	6 373 761 800,0	
1.11.1.1.	Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	6 371 200 000,0	6 371 200 000,0	
1.11.1.1.1.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin nizamnamə kapitalının artırılması	481 600 000,0	481 600 000,0	
1.11.1.1.1.1.	Regionların qazlaşdırılması ilə bağlı xərclər	53 500 000,0	53 500 000,0	
1.11.1.1.1.2.	Digər xərclər	428 100 000,0	428 100 000,0	
1.11.1.1.2.	Digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	5 889 600 000,0	5 889 600 000,0	
1.11.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	1 061 800,0	1 061 800,0	
1.11.1.3.	Müfəssəl ərazi planlaşdırılması sənədlərinin hazırlanması	1 500 000,0	1 500 000,0	
1.11.2.	Faydalı qazıntılar	12 900 000,0	12 900 000,0	
1.11.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	6 100 000,0	6 100 000,0	
1.11.2.2.	Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlik	6 800 000,0	6 800 000,0	
1.11.3.	Geodeziya və xəritəçəkmə	4 000 000,0	4 000 000,0	
1.11.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Geodeziya və Kartoqrafiya üzrə Dövlət Agentliyi	4 000 000,0	4 000 000,0	
1.12.	Neqliyyat və rabitə	175 784 753,0	175 284 753,0	500 000,0
1.12.1.	Neqliyyat	125 298 148,0	124 798 148,0	500 000,0
1.12.1.1.	"Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	10 010 000,0	10 010 000,0	
1.12.1.2.	"Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	45 000 000,0	45 000 000,0	
1.12.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Deniz Agentliyi	4 572 553,0	4 572 553,0	
1.12.1.4.	"Bakı Neqliyyat Agentliyi" publik hüquqi şəxs	48 120 000,0	48 120 000,0	
1.12.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	3 310 000,0	3 310 000,0	
1.12.1.6.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	9 785 595,0	9 785 595,0	
1.12.1.7.	Neqliyyat sahəsi üzrə islahatların aparılması və digər tədbirlər	4 000 000,0	4 000 000,0	
1.12.1.8.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları (Sumqayıt və Gəncə şəhərləri üzrə avtomobil neqliyyatı fəaliyyətinin tənzimlənməsi)	500 000,0		500 000,0
1.12.2.	Rabitə	50 486 605,0	50 486 605,0	
1.12.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	2 486 605,0	2 486 605,0	
1.12.2.1.1.	Universal poçt rabitəsi xidmətinin göstərilməsi və digər tədbirlərlə bağlı yaranan zərərin örtülməsi	1 000 000,0	1 000 000,0	
1.12.2.1.2.	Xüsusi yayım avadanlıqlarına xidmət	1 400 000,0	1 400 000,0	
1.12.2.1.3.	İnformasiya ehtiyatları və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrinin aparılması	86 605,0	86 605,0	
1.12.2.2.	"Azərkosmos" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (nizamnamə kapitalının artırılması yolu ilə borc öhdəliklərinin tənzimlənməsi)	48 000 000,0	48 000 000,0	
1.13.	İqtisadi fəaliyyət	393 183 000,0	393 183 000,0	
1.13.1.	İqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	231 200 000,0	231 200 000,0	
1.13.1.1.	Sahibkarlığa dəstək	69 200 000,0	69 200 000,0	
1.13.1.1.1.	Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin təşkili və mülkiyyət hüquqlarının qorunması	20 000 000,0	20 000 000,0	
1.13.1.1.2.	Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi, stimullaşdırılması və bu qəbildən olan digər tədbirlər	19 200 000,0	19 200 000,0	
1.13.1.1.3.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində "Azərbaycan Respublikası Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi" publik hüquqi şəxs	30 000 000,0	30 000 000,0	
1.13.1.2.	Azərbaycan Respublikasında əhəlinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi xərcləri	162 000 000,0	162 000 000,0	
1.13.2.	İqtisadi fəaliyyətin digər sahələri	161 983 000,0	161 983 000,0	
1.13.2.1.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	25 000 000,0	25 000 000,0	
1.13.2.1.1.	Xarici qrantlar hesabına həyata keçirilən layihələr	25 000 000,0	25 000 000,0	
1.13.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi (İnnovasiyalar Agentliyinə verilən maliyyə yardımı)	833 000,0	833 000,0	
1.13.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi ("Şahdağ Turizm Mərkəzi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti)	12 000 000,0	12 000 000,0	
1.13.2.4.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	1 650 000,0	1 650 000,0	
1.13.2.4.1.	Azərbaycan Respublikasında Ürvan Reyestrinin fəaliyyətini təmin edən informasiya sisteminin yaradılması	1 000 000,0	1 000 000,0	

1.13.2.4.2.	"Qəbələ radiolokasiya stansiyasının inzibati təsərrüfat zonası və texniki mövqe" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	650 000,0	650 000,0	
1.13.2.5.	"Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxs	1 500 000,0	1 500 000,0	
1.13.2.6.	Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi	6 000 000,0	6 000 000,0	
1.13.2.7.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Monitorinq Xidməti publik hüquqi şəxs	5 000 000,0	5 000 000,0	
1.13.2.8.	Bir sıra dövlət müəssisələrində islahatların aparılması ilə bağlı texniki iqtisadi əsaslandırmanın hazırlanması və güzəştə dair reyestrin yaradılması xərcləri	5 000 000,0	5 000 000,0	
1.13.2.9.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ("Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi" publik hüquqi şəxsə verilən maliyyə yardımı)	5 000 000,0	5 000 000,0	
1.13.2.10.	İqtisadi fəaliyyət üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	100 000 000,0	100 000 000,0	
1.14.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər	2 190 315 823,0	2 170 233 682,0	20 082 141,0
1.14.1.	Məqsədli büdcə fondları	322 000 000,0	322 000 000,0	
1.14.1.1.	"Avtomobil yolları" Məqsədli Büdcə Fondu	322 000 000,0	322 000 000,0	
1.14.2.	Ehtiyat fondları	400 000 000,0	400 000 000,0	
1.14.2.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	300 000 000,0	300 000 000,0	
1.14.2.2.	Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu	100 000 000,0	100 000 000,0	
1.14.3.	Əsas bölmələrə aid edilməyən sair xərclər	1 468 315 823,0	1 448 233 682,0	20 082 141,0
1.14.3.1.	Beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı xərclər	75 000 000,0	75 000 000,0	
1.14.3.1.1.	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər	10 000 000,0	10 000 000,0	
1.14.3.1.2.	Beynəlxalq, ölkə səviyyəli və bu qəbildən olan digər tədbirlər	65 000 000,0	65 000 000,0	
1.14.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi (fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması)	20 000 000,0	20 000 000,0	
1.14.3.3.	Sosial-iqtisadi islahatlar və digər tədbirlər üzrə xərclər	1 373 315 823,0	1 353 233 682,0	20 082 141,0
1.14.3.3.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası (insan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi qarşısında Azərbaycan Respublikasının maraqlarının müdafiəsi və həmin Məhkəmənin qərarlarının icrası, dövlət təliflərinin hazırlanması)	4 861 298,0	4 861 298,0	
1.14.3.3.2.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi (yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələrinin, biometrik pasportların, orqanların, medalların hazırlanması və lisenziya blanklarının çap edilməsi)	18 025 025,0	18 025 025,0	
1.14.3.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	74 269 314,0	69 462 826,0	4 806 488,0
1.14.3.3.3.1.	Xüsusi müdafiə olunan və digər sənədlərin çap edilməsi və onların dövrüyyəsinə nəzarət sisteminin tətbiqi ilə bağlı tədbirlər	45 500 000,0	45 500 000,0	
1.14.3.3.3.2.	Valyuta konvertasiyası	4 000 000,0	4 000 000,0	
1.14.3.3.3.3.	Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq kredit reytinginin müəyyən olunması, digər işlərin qiymətləndirilməsi üçün ekspertlərin cəlb edilməsi və informasiya idarəetmə sisteminin saxlanılması	9 462 826,0	9 462 826,0	
1.14.3.3.4.	Beynəlxalq mühasibat uçotu standartlarının tətbiqi	500 000,0	500 000,0	
1.14.3.3.5.	Məhkəmə qərarlarının icrası, məhkəmə prosesləri ilə bağlı göstərilən hüquqi yardım və digər sosial-iqtisadi tədbirlər	14 806 488,0	10 000 000,0	4 806 488,0
1.14.3.3.4.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər üzrə büdcədənəkar xərclər	5 095 000,0	5 095 000,0	
1.14.3.3.5.	Ünvanlı dövlət sosial yardım alan axtəminatlı ailələrin əmlakının, dövlətə məxsus əmlakın və dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlara məxsus neqliyyat vasitələrinin icbari sığortası	11 000 000,0	11 000 000,0	
1.14.3.3.6.	Dövlət maddi və material ehtiyatlarının yaradılması	5 000 000,0	5 000 000,0	
1.14.3.3.7.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	3 189 533,0	3 189 533,0	
1.14.3.3.8.	Əsas bölmələrə aid edilməyən			

“Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəlki 15-ci səh.

2. İcmal büdcənin qeyri-neft baza kəsininin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbətini 2019-cu il üçün göstəricisi 31.1 faiz, 2020-ci il və növbəti iki il üçün hədəf göstəriciləri müvafiq olaraq 30.1, 29.1 və 28.1 faiz müəyyən edilmişdir.

3. Müəyyən edilmiş ki, bu fərmanın 1.11.1.2-ci (Digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri), 1.13.2.10-cu (İqtisadi fəaliyyət üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər), 1.14.3.3.9-cü (İslahatlarla bağlı xərclər) və 1.14.3.3.10-cu (Sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi) yarım bəndlərində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

4.1. “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərcləri üzrə təsdiq olunmuş göstəricilərin yerinə yetirilməsinə nəzarət etsin;

4.2. bu fərmanın 1.2.1.5-ci (Müdafiə qüvvələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.2.4.2-ci (Xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər), 1.3.4.4-cü (Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.10.1.6-cı (Azərbaycan Respublikasında ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər) və 1.13.1.2-ci (Azərbaycan Respublikasında əhalinin mənzilə alan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi xərcləri) yarım bəndlərində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə ediləcək dəyişiklikləri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla həyata keçirsin;

4.3. bu fərmanın 1.1.2.1-ci (Beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarına və icimai-siyasi təşkilatlara üzvlük haqqı), 1.1.2.3-cü (Beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər), 1.1.6-cı (Yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən dotasiya), 1.1.7-ci (Yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən subvensiya), 1.14.3.1.2-ci (Beynəlxalq, ölkə səviyyəli və bu qəbildən olan digər tədbirlər) və 1.14.3.3.6-cı (Dövlət maddi və material ehtiyatlarının yaradılması) yarım bəndlərində nəzərdə tutulan vəsaitin xərc istiqamətləri və tədbirlər üzrə bölgüsünü həyata keçirsin;

4.4. bu fərmanın 1.1.2.2-ci (Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları üzrə manat və müvafiq xarici valyutalarda bölgüsünü və həmin bölgüdə ediləcək dəyişiklikləri həyata keçirsin;

4.5. bu fərmanın 1.1.1.60-cı, 1.1.3.16-cı, 1.4.7.14-cü, 1.11.1.3-cü, 1.13.1.1.1-ci və 1.14.2.2-ci yarım bəndlərində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

4.6. Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin, Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentliyinin Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmış təklifləri əsasında, dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşən geoloji-keşfiyyət, xərəçəkəmə, şəhərsalma və ərazilərin minalardan təmizlənməsi işlərini dövlət sifariş kimi iki ay müddətində təsdiq etsin;

4.7. “2019-cu il və ortamüddətli dövr üçün makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin olunması üzrə tədbirlər planı”, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla, bir ay müddətində təsdiq etsin və tədbirlər planına uyğun olaraq icrasını təmin etsin;

4.8. altı ay müddətində: Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin və Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının təklifləri əsasında, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla,

4.8.1. qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla, dövlət büdcəsinin gəlirlərinin, o cümlədən dövlət büdcəsinin qeyri-neft gəlirlərinin və dövlət büdcəsinin neft gəlirlərinin proqnozlaşdırılması qaydasını təsdiq etsin;

4.8.2. neft-qaz sektoruna aid edilən iqtisadi fəaliyyət növlərinin siyahısını “İqtisadi Fəaliyyət Növləri Təsnifatı”nın (AZT029-2008) beşrəqəmli altıncı kodları səviyyəsində müəyyən edərək təsdiq etsin;

4.8.3. vergi və gömrük sahəsində verilmis güzəşt və azadolmaların dövlət büdcəsinin gəlirlərinə təsirinin qiymətləndirilməsi metodologiyasını və həmin güzəşt və azadolmaların reyestrinin aparılması qaydasını təsdiq etsin.

5. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sabitliyi Şurası 2019-cu il üçün pul proqramını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla bir ay müddətində təsdiq etsin və icrasını təmin etsin.

6. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi:

6.1. 2019-cu il dövlət büdcəsində Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi üzrə nəzərdə tutulan daxilolmaların aylıq və rüblük bölgüsünü, həmin orqanlara razılaşdırmaqla, o beş gün müddətində təsdiq etsin;

6.2. bu fərmanın 1.1.3.15-ci, 1.2.1.4-cü, 1.3.4.3-cü, 1.4.7.15-ci, 1.5.5.10-cu, 1.6.1.5-ci, 1.7.4.11.3-cü, 1.7.4.16-cı, 1.7.4.17-ci, 1.12.1.7-cı, 1.13.2.8-ci, 1.14.3.3.5-ci, 1.14.3.3.7-ci və 1.14.3.3.8-ci yarım bəndlərində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

6.3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla:

6.3.1. bu fərmanın 1.1.1.61-ci yarım bəndində (Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.8.1.2-ci yarım bəndində (Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər) nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə ediləcək dəyişiklikləri həyata keçirsin;

6.3.2. bu fərmanın 1.1.1.62-ci, 1.1.3.17-ci, 1.2.1.6-cı, 1.3.4.5-ci, 1.4.7.16-cı, 1.5.5.11-ci, 1.6.3.1-ci, 1.7.4.18-ci, 1.10.1.10-cu və 1.14.3.3.4-cü yarım bəndlərində nəzərdə tutulan vəsaitin (dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədən kənar xərcləri) gəlir və xərclər smetasının aidyyəti təşkilatlar üzrə təsdiqini iki ay müddətində həyata keçirsin;

6.4. “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11-ci, 14-cü və 15-ci maddələrindən irəli gələn vəzifələrin yerinə yetirilməsini təmin etsin;

6.5. “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 13-cü maddəsi ilə təsdiq edilmiş daxili və xarici borcun, o cümlədən verəcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddi (limiti) çərçivəsində bazar konyunkturaları əsasında əvvəlki və xarici valyutada borcun, o cümlədən dövlət istiqrazlarının buraxılışının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görsün;

6.6. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 7-ci maddəsində nəzərdə tutulan xərc maddələri istisna olmaqla, 2019-cu il ərzində və növbəti illərdə büdcə təşkilatlarına maliyyə vəsaitləri ayrılarkən, kommunal xidmətlərdən (elektrik və istilik enerjisinə, təbii qazdan, sudan və tullantı sularının axıdılmasından) istifadə haqlarının, ilk növbədə, (o cümlədən müəyyən edilmiş limitdən artıq istifadəyə görə yaranmış borcların digər xərclər hesabına) ödənilməsinə təmin etsin.

7. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun dövlət büdcəsinə nəzərdə tutulan transferlərin yuxarı həddinin aylıq və rüblük bölgüsünü həyata keçirməsini Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə əlaqələndirməklə təmin etsin.

8. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına tövsiyə olunsun ki:

8.1. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə birlikdə, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Sabitliyi Şurasının 2019-cu il üçün təsdiq etdiyi pul proqramına uyğun olaraq, pul və fiskal siyasətlərin daha sıx əlaqələndirilməsi istiqamətində tədbirlər görsün;

8.2. inflyasiyanın effektiv idarə edilməsi məqsədilə pul-kredit siyasəti rejiminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər görsün.

9. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ölkədə əmək ehtiyatlarında səmərəli istifadə edilməsi, əhalinin məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsi, əmək bazarında aktivliyin və regionlarda iş yerlərinin artırılması məqsədilə “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq haqqı ödənilən icimai işlərin təşkilini təmin etsin.

10. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi bu fərmanın 1.7.4.11.1-ci (Qeyri-dövlət təşkilatlarına verilən maliyyə yardımı) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin aidyyəti təşkilatlar arasında bölgüsünü, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla, həyata keçirsin və maliyyələşdirməni təmin etsin.

11. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi:

11.1. bu fərmanın 1.1.2.4-cü (Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi (Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsulluqlarında ticarət nümayəndələri) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin ticarət nümayəndələri üzrə bölgüsünü və həmin bölgüdə ediləcək dəyişiklikləri, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla həyata keçirsin;

11.2. bu fərmanın 1.13.1.1.2-ci (Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi, stimullaşdırılması və bu qəbildən olan digər tədbirlər) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

11.3. bu fərmanın 1.11.1.1.2-ci (Digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü ilə bağlı təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin);

11.4. dövlət investisiyalarının səmərəliliyini artırmaq məqsədilə, beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla, dövlət investisiya proqramının tərtibi, icrası, monitorinqi və qiymətləndirilməsi

qaydasının təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərini bir ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

12. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi bu fərmanın 1.14.3.1.1-ci (Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü bir ay müddətində həyata keçirsin;

13. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi “Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ilə razılaşdırmaqla bu fərmanın 1.10.4.2-ci (Su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı bələdiyyələrə verilən maliyyə yardımı) yarım bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin və maliyyələşdirməni təmin etsin.

14. Növbəti illər üçün dövlət büdcəsinin gəlirlərinin proqnozlaşdırılması məqsədilə:

14.1. Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi:

14.1.1. 2018-ci ildə əlavə dəyər vergisi ödəyiciləri üzrə (fəaliyyət göstərdiyi şəhər və rayonlar göstərilməklə) hesablanmış və dövlət büdcəsinə daxil olmuş vergilərə dair məlumatları 2019-cu il aprel ayının 1-dək;

14.1.2. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan xidmətləri və hüquqi hərəkətləri həyata keçirən ayrı-ayrı dövlət orqanları üzrə dövlət büdcəsinə təmin edilmiş dövlət rüsumuna dair aylıq məlumatları hesabat ayından sonrakı ayın 20-dək Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim etsin;

14.2. 2019-cu il aprel ayının 1-dək aşağıda qeyd olunan məlumatları Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə və Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim edilsin:

14.2.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən - ölkə ərazisinə idxal olunan mallar üzrə təlbiq edilən əlavə dəyər vergisindən və gömrük rüsumlarından 2018-ci ildə azad olunmuş hüquqi və fiziki şəxslərə və onların idxal göstəricilərinə dair məlumatları; 14.2.2. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən - 2018-ci ildə dövlət mülkiyyətinin və torpaqların hər bir hüquqi şəxsə və hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan hər bir fiziki şəxsə icarəyə verilməsi ilə bağlı hesablanmış və dövlət büdcəsinə daxil olmuş vəsaitlərə dair məlumatları.

15. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, büdcədən maliyyələşən və maliyyə yardımı alan təşkilatlar və digər dövlət orqanları maliyyə intizamının gücləndirilməsi, israfçılığa, izafi xərclərə yol verilməsinə və büdcə vəsaitindən qənaətlə istifadə olunması istiqamətində təsiri tədbirlər görsün.

16. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi 2019-cu il dövlət büdcəsinin kəsininin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı özəlləşdirmədən daxilolmalar üzrə nəzərdə tutulmuş proqnoz tam məbləğdə büdcəyə təmin edilməsi üçün təsiri tədbirlər görsün.

17. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi şəhər və rayonlar üzrə vergi orqanlarının xətti ilə dövlət büdcəsinə nəzərdə tutulan daxilolmalardan büdcə ilinin sonuna artıq daxil olan vəsaitin müəyyən hissəsini həmin şəhər və rayonların sərəncamında saxlanılması və istifadəsinə dair təkliflərini beş ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

18. Müəyyən edilsin ki:

18.1. “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.14-cü, 6.2-ci (birinci halda) və 17-ci maddələrində nəzərdə tutulan müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir, “orqan (qurum)” dedikdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu nəzərdə tutulur;

18.2. həmin qanunun 3-cü, 3.1-ci, 6.1-ci, 6.2-ci (ikinci halda), 8.14.1.1-ci və 10-cu maddələrində nəzərdə tutulan müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir, “məqsədli döndə fondu” dedikdə “Avtomobil Yolları” Məqsədli Büdcə Fondu nəzərdə tutulur;

18.3. həmin qanunun 8.6.1.1-ci maddəsində “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı” dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondu nəzərdə tutulur;

18.4. həmin qanunun 11-ci maddəsində nəzərdə tutulan müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir, “orqan (qurum)” dedikdə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi nəzərdə tutulur.

19. Bu fərmanın 1-ci hissəsi 2019-cu il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 dekabr 2018-ci il

Kənd təsərrüfatı naziri İmişlidə vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıq və tövsiyələrinə əsasən, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşların qəbulunu keçirir, onların müxtəlif məsələlərlə bağlı müraciətlərini, ərizə və şikayətlərini müsbət həll olunması üçün tədbirlər görür.

Tərtib edilən qəbul cədvəlinə müvafiq olaraq kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov dekabrın 22-də İmişli Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin inzibati binasında İmişli, Xocavənd, Füzuli, Beyləqan və digər rayonlardan olan vətəndaşları qəbul edib, onların müraciətlərini dinləyib, ərizə və şikayətlərinə baxıb.

Nazirliyin idarə və tabeli qurumlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilən qəbulda 49 nəfər müraciətə baxılıb. Qəbula gələn vətəndaşların müraciəti əsasən fermerlərin güzəştli şərtlərlə kreditlərin verilməsi, kənd təsərrüfatı texnikası və təsərrüfat suyu ilə təminat, ixtisasa uyğun işlə təmin edilmə və digər məsələlərlə bağlı olub. Nazir İnam Kərimov hər bir vətəndaşın müraciətini diqqətlə dinləyib, qaldırılan məsələlərin hərtərəfli öyrənilməsi və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qısa müddətdə həll edilməsi üçün müvafiq tapşırıqlar verib.

Vətəndaşların müraciətlərinin bir qismi yerində həllini tapıb, qaldırılan bəzi məsələlər isə araşdırılması üçün nəzarətə götürülüb. Nazirliyin fəaliyyəti dairəsinə aid olmayan müraciətlər müvafiq qurumlara çatdırılmaq üçün qeydiyyata alınıb.

Qəbula gələn vətəndaşlar göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

AZƏRTAC

Bilik Fondunun nümayəndəsi Almaniya keçirilən beynəlxalq elmi konfransda iştirak edib

17-18 dekabr 2018-ci il tarixlərində Almaniya Federativ Respublikasının Potsdam Universitetində Beynəlxalq Kriminalistlər və Kriminoloqlar İttifaqının və Potsdam Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə “Cinayət hüququ elminin aktual problemləri: müqayisəli hüquqşünaslıq kontekstində” mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

9 dövlətin hüquqşünaslarının təmsil olunduğu konfransda ölkəmizi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun aparat rəhbəri, Beynəlxalq Kriminalistlər və Kriminoloqlar İttifaqının Bakı nümayəndəliyinin rəhbəri professor İsaخان Vəliyev və Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru əvəzi, Potsdam Universitetinin məzunu Revan Həsənov təmsil ediblər.

Tədbirdə “Dini ekstremizmlə cinayət hüquqi mü-

barizə və onun profilaktikasını bəzi məsələləri” mövzusunda çıxış edən İsaخان Vəliyev Azərbaycanı dini ekstremizmə qarşı mübarizənin ideoloji əsaslarından, qanunvericilik bazasından, hüquqi təlbiq təcrübəsindən söhbət açıb. O, “Dini ekstremizmə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul edilməsindən sonra bir sıra qanunvericilik aktlarında, o cümlədən dövlət-din münasibətləri, xaricdə dini təhsil, vətəndaşlıqdan məhrum edilmiş yəni əsasları ilə bağlı qanunvericilikdə edilmiş dəyişikliklərin əhəmiyyətindən danışıb, cinayət qanunvericiliyində dini düşmənçilik, dini radikalizm və ya dini fanatizm zəminində terrorçuluğun artıq yeni cinayət tərkibi kimi nəzərdə tutulmasını müsbət hal kimi qiymətləndirib. Diskussiya şəraitində keçən tədbirdə Azərbaycanı təmsil edən

təşkilatlar adından universitet rəhbərliyinə Bakının mənzərəsinin əks olunduğu rəsm əsəri, tarixi emalər doktoru, professor Əli Həsənovun müəllifi olduğu “Xocalı soyqırımı: səbəbləri, nəticələri və beynəlxalq aləmdə tanınması” (Azərbaycan, türk, rus, ingilis, fransız, ərəb və Çin dillərində) və “Азербайджан в системе геополитических отношений на Южном Кавказе и в Каспийско-Черноморском бассейне” kitablarının bir neçə nüsxəsi hədiyyə edilib.

Sonda professor İ.Vəliyev hüquq elminin inkişafındakı xidmətlərinə və Beynəlxalq Kriminalistlər və Kriminoloqlar İttifaqının fəaliyyətinin populyarlaşdırılmasında kiroluna görə Beynəlxalq Hüquqi Təşəbbüslərin Dəstəyi Fondunun “Femida” gümüş medalı ilə təltif olunub.

“Azərbaycan”

Milli atçılıq mədəniyyətimizin London təntənəsi

Cari il dekabr ayının 17-23 tarixlərində Böyük Britaniyanın paytaxtında ənənəvi olaraq təşkil edilən və 111 illik tarixə malik “Olimpiya London Beynəlxalq Atçılıq Şousu”nda Azərbaycan təmsilçilərinin valehedici çıxışları tamaşaçıları rıqqətə gətirmiş, ingilis at sevrələrinin qəlbində Azərbaycanın Qarabağ atlarının coşqunu əldə etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən 2018-ci ilin əvvəlində “Əməkdar bədən tərbiyəsi və idman xadimi” fəxri adına layiq görülmüş Ər Həmzəyevin rəhbərlik etdiyi Dövlət Sərhəd Xidmətinin süvarilər dəstəsinin Qarabağ atları üzərində və özəmətli musiqimizin sədaları altında Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəqs ansamblının möhtəşəm çıxışları “BBS red button” telekanalında canlı nümayiş etdirilmiş, atçılıq gəzəmindən, o cümlədən atçılıq həvəskarları olan sosial şəbəkə istifadəçilərinin və ixtisaslaşmış informasiya resurslarının əsas mövzusunda çevrilmişdir.

Londondakı tədbirin rəsmi internet sahifəsi olan

“www.olimpiahorseshow.com” saytında Azərbaycan atçılarının “Odlar Yurdu Azərbaycan və Qarabağ atları” adlı şou-programının izləyicilərin qəlblərini fəth edəcək çıxışları kimi təqdim olunması təkca tədbir təşkilatçılarının deyil, bütün Britaniya at sevrələrinin füsunkar Qarabağ atlarına olan heyranlığının və məftunluğunun növbəti ifadəsi olmuşdur.

Odlar Yurdunun mədəni dəyərlərinin qarşısı olmaqla, Qərb sivilizasiyasının beşiyi olan London şəhərində Şərq

dünyasının qədimliyini və özünəməxsus gözəlliyini tərənnüm edən Qarabağ atlarının Böyük Britaniya atçılığının ən mötəbər tədbirində möhtəşəm şou-programının əsas hissəsi kimi təqdim edilmiş milli at cinslərinin dünyəvi miqyasında daha da məşhurlaşdırılması istiqamətində son illər ərzində həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlərin məntiqi nəticəsi olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin xüsusi diqqət və

qayğısı sayəsində milli atçılığımızın inkişafında önəmli töhfələr əldə olunması, o cümlədən yeni atçılıq zavodlarının fəaliyyəti başlanması, atçılıq idmanı üzrə Azərbaycan təmsilçilərinin mühüm qələbələrə imza atmaları, təkca 2018-ci ildə Polo üzrə yüksək səviyyəli 2 beynəlxalq turnir mükafatçıları sıralarında yer tutmaları, Çövkən kimi milli atçılıq oyunlarımızın inkişaf etdirilməsi, Böyük Britaniya taxt-tacının sahibi II Elizabetin doğum günü şərəfinə təşkil olunan

atçılıq tədbirlərində Qarabağ atlarının artıq ənənə halını almış çıxışları, 2018-ci ilin may ayında keçirilmiş bu cür sonuncu tədbirdə Böyük Britaniya Kraliçasının mehzi Qarabağ atlarının çıxışını izləmək üçün bir neçə dəfə tədbirə təşrif buyurması milli at cinslərimizin tanıtılması üzrə həyata keçirilən fəaliyyətin uğurlu nəticəsi olmaqla yanaşı, həm də Qarabağın Azərbaycanın əzəli və ayrılmaz hissəsi olmasının düşüncələrə həkk edilməsi üçün ciddi əhəmiyyəti var.

Böyük Britaniya Kral ailəsi üzvlərinin mütləq iştirakı ilə keçirilən “Olimpiya London Beynəlxalq Atçılıq Şousu”nda 21 dekabrda 7 mindən çox tamaşaçının günün birincisi və ikinci yarışında 2 dəfə izlədiyi “Odlar Yurdu Azərbaycan və Qarabağ atları” adlı şou-programı Böyük Britaniya aristokratiyasının və məşhurlarının da böyük marağına səbəb olmuş, keçirdikləri müsbət hissələrə görə Azərbaycan nümayəndə heyətinə minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

“Azərbaycan”

B İ L D İ R İ Ş

“Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti” ASC investisiya obyektinin aktivlərinin bazar qiymətinin müəyyənləşdirilməsi üzrə qiymətləndirmə xidmətinin satın alınması məqsədilə

kotirovka sorğusu elan edir

Maraqlanan şəxslər (+994 12) 488 80 10 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 26 dekabr 2018-ci il saat 17:00-dək qəbul olunur.

Tender komissiyası

«AZƏRBAYCAN»
qəzetinin
reklam xidməti
539-49-20
Qəzetin daim yenilənən
rəsmi internet ünvanı:
www.azerbaijan-news.az

<p>BAŞ REDAKTOR</p> <p>Bəxtiyar SADIQOV</p>	<p>Ünvan</p> <p>AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətləbi prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə</p> <p>e-mail: secretary@azerbaijan-news.az az_reklam@azeronline.com azerbaijan-news@mail.ru www.azerbaijan-news.az</p>	<p>Telefonlar</p> <p>Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Məsul katib - 539-43-23, Məsul katib müavini - 539-44-91, Parlament və siyasi şöbə - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,</p> <p>Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82 Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73, Mühəssisat - 539-59-33, Faks - (+994 12) 5398441</p>	<p>Qeydiyyat nömrəsi 1</p> <p>“Azərbaycan” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələndirilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilmişdir</p>	<p>Rəsmi sənəd və çıxışlarda sənədlərlə bərabər, dərəcə üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir</p> <p>Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılır</p>	<p>Gündəlik qəzet</p> <p>Tiraj 8412 Sifariş 3828 Qiyməti 40 qəpik</p>
---	---	---	---	--	---